

Bažnyčios žinios

Popiežius

Benediktas XVI	
ŽINIA 2011 M. PASAULIO MISIJŲ SEKMADIENIO PROGA	2
EUCCHARISTINIS DVASINGUMAS – TIKRAS VAISTAS NUO INDIVIDUALIZMO	3

Popiežiaus katechezės

Benediktas XVI	
APIE 3-IAJĄ PSALMĘ	5
APIE 22-ĄJĄ PSALMĘ	6

Šventasis Sostas

DVASININKIJOS KONGREGACIJOS APLINKRAŠTIS ŠVENTOVIŲ REKTORIAMS	8
---	---

Homilijos

GYVENIMO POKYLIS IR DRABUŽIS / 28 eilinis sekmadienis (A)	12
CIESORIAUS MONETA / 29 eilinis sekmadienis (A)	13
DVIEJŲ MEILIŲ SUSITIKIMAS / 30 eilinis sekmadienis (A)	14
TYRUMAS IR VEIDMAINYSTĖ / 31 eilinis sekmadienis (A)	15
ŠVENTŪJŲ DŽIAUGSMAS IR BENDRYSTĖ / Visi Šventieji	16

Ganytojo žodis

Arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius	
REIKALINGI DIEVO GAILESTINGUMO	
Homilija Šiluvoje	18

Straipsniai

Otto Neubauer	
Vienos Emanuelio bendruomenės evangelizacijos centro direktorius	
KAI NETURTAS VIRSTA TILTAIS TARP ŽMONIŲ	19

Bažnyčia Lietuvoje

Švč. M. Marijos Gimimo atleidai	26
Piligriminis žygis iš Kryžių kalno į Šiluvą	28
Padėkos už laisvę šventė Šiluvoje	29
Jaunimo žygis į Trakų Dievo Motinos atlaidus	30
Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas	31
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	32

Bažnyčia pasaulyje

Šventasis Sostas atsakė Airijos vyriausybei	35
Popiežius pabrėžia krikščionių vienybės svarbą	35
Dvasinės Komunijos pamokos Madride	36

Benediktas XVI

Žinia 2011 m. Pasaulio misijų sekmadienio proga

„*Kaip mane siuntė Tėvas, taip ir aš jus siunčiu*“
(Jn 20, 21)

2000 metų jubiliejaus proga garbingasis Jonas Paulius II naujo krikščionybės eros tūkstantmečio pradžioje primygtinai vėl pabrėžė poreikį atnaujinti įsipareigojimą skelbti visiems Evangeliją persiimant „įkarščiu, kuris buvo būdingas pirmiesiems krikščionims“ (Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte*, 58). Tai vertingiausia Bažnyčios paslauga žmonijai ir kiekvienam asmeniui, ieškančiam giliosios prasmės, kad galėtų pilnatviškai gyventi. Todėl, švenčiant Pasaulio misijų dieną, kasdien nuskamba toks pat kvietimas. Nepaliaujamas Evangelijos skelbimas ištis gaivina Bažnyčia, jos užsidegimą, apaštališkąją dvasią, atnaujina jos pastoracinius metodus, kad jie vis geriau atitiktų naujas situacijas – taip pat tas, kuriose būtina naujoji evangelizacija – ir įkvėptų karštą troškimą misionieriauti: „Juk misija tikrai atnaujina Bažnyčia, stiprina tikėjimą bei krikščioniškąją tapatybę, iš naujo uždega ir motyvuoja. Tikėjimas stiprėja perduodamas! Įsipareigojimas visuotinei misijai stiprina ir palaiko krikščioniškųjų tautų naująją evangelizaciją“ (Jonas Paulius II. Enciklika *Redemptoris missio*, 2).

Eikite ir skelbkite

Šis tikslas nuolat atgaivinamas švenčiant liturgiją, pirmiausia Eucharistiją, kuri visada užbaigiama atkartojant prisikėlusio Kristaus priesaką apaštalams: „Tad eikite...“ (Mt 28, 19). Liturgija visada yra pašaukimas „iš pasaulio“ ir naujas išsiuntimas „į pasaulį“ liudyti to, kas patirta, – išganingosios Dievo žodžio galios, išganingosios Kristaus Velykų slėpinio galios. Visi, kurie sutiko prisikėlusį Viešpatį, jautė poreikį skelbti tai kitiems taip, kaip abu mokiniai iš Emauso. Atpažinę Viešpatį laužant duoną, „jie tuoj pat pakilo ir grįžo į Jeruzalę. Ten rado susirinkusius Vienuolika“ ir papasakojo, kas jiems atsitiko kelyje (plg. Lk 24, 33–35). Popiežius Jonas Paulius II linkėjo, kad Viešpats rastų „mus budrius, pasirengusius atpažinti jo veidą ir lėkti pas brolius pranešti didžią naujieną: *Mes matėme Viešpatį!*“ (Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte*, 59).

Visiems

Evangelija turi būti skelbiama visoms tautoms. Bažnyčia „savo prigimtimi yra misionieriška, nes pagal Die-

vo planą kilo iš Sūnaus ir Šventosios Dvasios misijos“ (Vatikano II Susirinkimas. Dekretas *Ad gentes*, 2). Tai „iš tiesų yra malonė ir tikrasis Bažnyčios pašaukimas, jos giliausioji tapatybė. Ji egzistuoja, kad evangelizuotų“ (Paulius VI. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntiandi*, 14). Todėl ji niekada negali užsisklęsti savyje. Tam tikrose vietovėse ji suleidžia šaknis, kad eitų kitur. Pakludama Kristaus įsakymui ir veikiama Šventosios Dvasios malonės bei meilės, visiškai aktualiai būdama visų žmonių ir visų tautų akivaizdoje, ji veda juos tikėjiman į Kristų (plg. *Ad gentes*, 5).

Ši užduotis neprarado neatidėliotinum. Priešingai, „Bažnyčiai patikėta Kristaus Atpirkėjo misija dar toli gražu neužbaigta. Apžvelgę žmoniją antrojo tūkstantmečio po Jėzaus atėjimo pabaigoje, suvokiame, kad ši misija dar tėra vos prasidėjusi ir kad jai turime skirti visas savo jėgas“ (Jonas Paulius II. Enciklika *Redemptoris missio*, 1). Negalime likti ramūs žinodami, kad po dviejų tūkstančių metų vis dar yra Kristaus nepažįstančių ir jo išganingosios naujienos negirdėjusių tautų.

Ne tik tai: gausėja ir tų, kuriems Evangelija buvo paskelbta, tačiau jie ją užmiršo ir nuo jos nutolo, nebesuvokia, kad priklauso Bažnyčiai, o daugelyje sričių, taip pat tradiciškai krikščioniškosiose visuomenėse, šiandien nebenorima atsiverti tikėjimo žodžiui. Vyksta kultūrinė kaita, maitinama globalizacijos, minties sąjūdžių ir vyraujančio reliatyvizmo, kaita, kreipianti į mąstyseną ir gyvenseną, nusigręžiančias nuo Evangelijos žinios, tarsi Dievo nebūtų, ir kaip gyvenimo tikslą aukštinančias gerovės, lengvo uždarbio, karjeros ir sėkmės siekį net ir moralinių vertybių sąskaita.

Visų atsakomybė

Pasaulinė misija visada apima visus ir viską. Evangelija yra ne išskirtinai tam, kuris gavo, priklausantis turtas, bet dovana, kuria reikia dalytis su visais, kitiems praneština geroji naujiena. Ir ši dovana, šis įpareigojimas skelbti įstabius Dievo darbus patikėtas ne keliems, bet visiems pakrikštytiesiems, tiems, kurie yra „išrinktoji giminė, <...> šventoji tauta, įsigytoji liaudis“ (1 Pt 2, 9).

Tai apima ir visą veiklą. Dėmesys Bažnyčios evangelizaciniam darbui pasaulyje ir dalyvavimas jame negali apsiriboti keliomis ypatingomis akimirkomis ar progomis, o tokia veikla negali būti suprantama kaip viena greta kitų pastoracinės veiklos rūšių: misionieriškasis Bažnyčios matmuo esminis ir todėl visada turėtinas prieš akis. Svarbu, kad ir pavieniai pakrikštytieji, ir bažnytinė bendruomenė misijomis būtų suinteresuoti ne sporadiškai ar protarpiais, bet nuolat kaip krikščioniškąją gyvenimo forma. Pasaulio misijų sekmadienis irgi yra ne

izoliuotas akimirksnis metų raidoje, bet vertinga proga stabtelėti ir apmąstyti, ar ir kaip atsiliepiame į pašaukimą misionieriauti: Bažnyčios gyvenimui atsakymas yra esminės svarbos.

Pasaulinė evangelizacija

Evangelizacija yra sudėtingas, įvairius elementus apimantis procesas. Iš jų misijų veikla visada ypatingą dėmesį skirdavo solidarumui. Šitai yra ir vienas iš Pasaulio misijų sekmadienio tikslų, kai prašome per Popiežiškąsias misijų draugijas padėti vykdyti evangelizacines užduotis misijų srityse. Turima galvoje parama institucijoms, būtinoms Bažnyčiai sutvirtinti bei sustiprinti per katechetus, seminaristus bei kunigus, ir savas indėlis, skirtas žmonių gyvenimo sąlygoms pagerinti šalyse, smarkiausiai kamuojamose neturto, nepakankamos mitybos – ypač vaikų, ligų, sveikatos apsaugos bei švietimo įstaigų stygiaus. Ir tai neatsiejama nuo Bažnyčios misijos. Dievo tarnas Paulius VI pabrėžia, kad evangelizacijoje nevalia nekreipti dėmesio į temas, susijusias su žmogiškumo skatinimu, teisingumu, išlaisvinimu iš bet kokios engimo formos, visada, žinoma, gerbiant politinės plotmės autonomiją. Atsiriboti nuo žemiškųjų žmogaus problemų reikštų „užmiršti Evangelijos mokymą apie meilę savo kenčiančiam ir vargančiam artimui“ (Apaštališkasis laiškas *Evangelii nuntiandi*, 31, 34), tai kirstųsi su elgesiu Jėzaus, kuris „ėjo per visus miestus ir kaimus, mokydamas sinagogose, skelbdamas karalystės Evangeliją ir gydydamas visokias ligas bei negales“ (Mt 9, 35).

Taip krikščionis, jam tenkančios atsakomybės galia įtrauktas į Bažnyčios misiją, tampa bendrystės, taikos, Kristaus dovanoto solidarumo statydintoju ir prisideda prie Dievo visai žmonijai skirto išganingojo plano įgyvendinimo. Kylantys iššūkiai kviečia krikščionis keliauti išvien su kitais, o misija yra neatsiejamas šio bendro kelio dėmuo. Joje, nors ir tarsi trapiame inde, glūdi mūsų krikščioniškasis pašaukimas, neįkainojamas Evangelijos lobis, gyvas mirusio ir prisikėlusio Jėzaus, sutinkamo ir tikimo Bažnyčioje, liudijimas.

Pasaulio misijų sekmadienis kiekvienam tesužadina džiugų troškimą „eiti“ į žmoniją skelbiant Kristų visiems. Jo vardu nuoširdžiai teikiu jums apaštališkąją palaiminimą, pirmiausia tiems, kurie daugiausia vargsta ir kenčia dėl Evangelijos.

*Vatikanas, 2011 m. sausio 6-oji,
Viešpaties Apsireiškimo iškilmė*

BENEDICTUS PP. XVI

Benediktas XVI

Eucharistinis dvasingumas – tikras vaistas nuo individualizmo

Ištrauka iš pamokslo per šv. Mišias užbaigiant 25-ąją Italijos nacionalinę Eucharistijos kongresą (2011 09 11)

<...> „Kieti jo žodžiai, kas gali jų klausytis!“ (Jn 6, 60). Išgirdusių Jėzaus kalbą apie gyvybės duoną Kafarnau- mo sinagogoje mokinių reakcija – nemaža tada jų pasitraukė nuo Jėzaus – nelabai skiriasi nuo mūsų priešinimosi Jo paties visiškam dovanojimuisi. Mat priimti šią dovaną iš tikrųjų reiškia savęs netekti, leisti būti įtraukiamam ir perkeičiamam, kad galėtum su Juo gyventi, kaip mums apaštalas Paulius primena antrajame skaitinyje: „Ar gyvename, Viešpačiui gyvename, ar mirštame, Viešpačiui mirštame. Taigi ar gyvename, ar mirštame, – esame Viešpaties“ (Rom 14, 8).

„Kieti jo žodžiai!“ Kieti, nes dažnai laisvę painiojame su pančių nebuvimu, su įsitikinimu, kad galime verstis patys, be Dievo, kuris atrodo ribojantis mūsų laisvę. Ta iliuzija greitai virsta nusivylimu, keliančiu nerimą ir baimę bei paradoksaliai akinančiu ilgėtis praeities grandinių: „Verčiau būtume mirę nuo Viešpaties rankų Egipto žemėje“, – kalbėjo, kaip girdėjome, izraelitai dykumoje (Iš 16, 3). Iš tikrųjų tik būdami atviri Dievui, priimdami jo dovaną tampame tikrai laisvi, laisvi nuo žmogų bjaurojančios nuodėmės vergijos, gebantys tarnauti tikrajam broliui gėriui.

„Kieti jo žodžiai!“ Kieti, nes žmogus dažnai pasiduoda iliuzijai, jog gali „akmenis paversti duona“. Nustumdamos Dievą į šoną ar vien pakešdamos kaip privatų pasirinkimą, neturintį kištis į viešąjį gyvenimą, kai kurios ideologijos siekė jėga pertvarkyti visuomenę ir ekonomiką. Istorija tragiškai rodo, kad siekis be Dievo ir Jo apreiškimo laiduoti vystymąsi, materialinę gerovę ir taiką visiems baigėsi ne duonos, bet akmens žmogui davimu. Duona, brangūs broliai ir seserys, yra „žmogaus darbo vaisius“, ir šioje tiesoje glūdi visa mūsų rankoms ir išradingumui patikėta atsakomybė, bet duona taip pat, ir pirmiausia, yra „vaisius žemės“, kuri iš viršaus gauna saulę ir lietų: tai prašytina dovana, išskleidanti visą arogantiškumą ir verčianti mus melsti jos kupinus mažutėlių pasitikėjimo: „Tėve, <...> kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien“ (Mt 6, 11).

Žmogus negeba pats sau suteikti gyvybės, jis suprantamas tik remiantis Dievu: būtent santykis su Juo teikia tvarumo mūsų žmogystei ir daro mūsų gyvenimą gerą

bei teisų. Maldoje „Tėve mūsų“ meldžiame, kad Jo vardas būtų šventas, kad būtų Jo valia. Savo pasaulyje ir gyvenime pirmiausia turime susigražinti Dievo primatą, nes būtent tai leidžia iš naujo atrasti tiesą apie tai, kas esame, ir tik žinodami bei vykdydami Dievo valią atrasime savo tikrąjį gėrį – Dievui skirti laiko ir vietos, idant Jis būtų gyvybiškas mūsų egzistencijos centras.

Nuo ko kaip šaltinio turėtume pradėti vėl atrasti ir patvirtinti Dievo primatą? Nuo Eucharistijos: čia Dievas taip prisiartina, kad tampa mūsų maistu, tampa jėga dažnai sunkiame kelyje, tampa draugiška perkeičiančia artybe. Jau per Mozę duotas Įstatymas laikytas „dangaus duona“, kurios galia Izraelis tapo Dievo tauta, tačiau Jėzuse paskutinis ir galutinis Dievo Žodis tampa kūnu, ateina su mumis susitikti kaip Asmuo. Jis, amžinasis Žodis, yra tikroji mana, gyvybės duona (plg. *Jn* 6, 28–29). Per Paskutinę vakarienę Jėzus visą savo egzistenciją apibendrina judesiu, išsitenkančiu didžiajame paschaliniame Dievo palaiminime, judesiu, kuriuo jis kaip Sūnus dėkoja Tėvui už Jo beribę meilę. Jėzus laužo duoną ir ją dalijasi, tačiau su nauja gelme, nes Jis pats dovanoja save. Jis paima taurę ir dalijasi ja, kad visi galėtų iš jos gerti, bet šiuo judesiu Jis duoda „naują sandorą savo kraujyje“, duoda save. Jėzus nuvokia didžiausią meilės aktą, paklusdamas Tėvo valiai, – kryžiaus auką. Jo gyvybė buvo atimta ant kryžiaus, bet jau dabar Jis pats ją siūlo. Tad Kristaus mirtis nesusiaurėja ligi smurtinio mirties bausmės įvykdymo, bet Jo perkeičiama į laisvą meilės aktą, savidavą, kuri nugali pačią mirtį ir patvirtina iš Dievo rankų kilusios, nuodėmės pažemintos ir galiausiai atpirtos kūrinių gerumą. Ši beribė dovana mums yra prieinama Eucharistijos sakramente: Dievas dovanoja mums save, kad mūsų egzistenciją atvertų Sau, sujungtų ją su kryžiaus meilės slėpiniu, leistų jai dalyvauti amžinajame slėpinyje, iš kurio kilome, ir nuvokti naują pilnatviško gyvenimo Dieve, kurio laukdami gyvename, būvi.

Tačiau ką ta pradžia nuo Eucharistijos Dievo primatui iš naujo patvirtinti reiškia mūsų kasdieniam gyvenimui? Eucharistinė bendrystė, brangūs bičiuliai, atitraukia mus nuo mūsų individualizmo, suteikia mirusio ir prisikėlusio Kristaus dvasią, daro mus panašius į Jį, suvienija su broliais bendrystės, kuri yra Bažnyčia, slėpinyje, kur viena duona iš daugelio padaro vieną kūną (plg. *1 Kor* 10, 17), įgyvendindama ankstyvųjų krikščionių bendruomenės maldą, perteiktą Didachės knygoje: „kaip ta sulaužyta duona buvo išbarstyta ant kalvų ir surinkta tapo vienu daiktu, lygiai taip tavo Bažnyčia iš žemės pakraščių surenkama į tavo Karalystę“ (IX, 4). Eucharistija palaiko ir perkeičia visą kasdienį gyvenimą. Savo pirmojoje enciklikoje priminiau: „Buvimas mylimam ir kitų mylėjimas slypi <...> eucharistinėje bendrystėje“, todėl

„Eucharistija, nevirstanti konkrečia meilės praktika, subyra į fragmentus“ (*Deus caritas est*, 14).

Dutūkstantmetė Bažnyčios istorija nusėta šventų vyrų ir moterų, kurių gyvenimas iškalbingai rodo, kaip iš bendrystės su Viešpačiu, iš Eucharistijos visais bendruomeninio gyvenimo lygmenimis iš tiesų gimsta naujas ir karštas atsakomybės prisiėmimas, gimsta pozityvi socialinė raida, kurios dėmesio centre yra asmuo, pirmiausia neturtingas, ligonis ir kenčiantis nepriteklius. Būti maitinamam Kristaus yra būdas, kaip nelikti svetimam ir abejingam brolių likimams ir įžengti į pačią kryžiaus meilės ir aukos dovanos logiką. Gebantis suklupti priešais Eucharistiją, priimančias Viešpaties kūną negali įprastinių dienų verpete būti nedėmesingas žmogaus kilnumui prieštaraujančioms situacijoms ir geba asmeniškai pasilenkti, kad pasirūpintų stokojančiuoju, geba dalytis duona su alkstančiu, o vandeniui su ištroškusiu, aprenkti nuogą, aplankyti ligonį ir kalinį (plg. *Mt* 25, 34–36). Jis kiekviename asmenyje įstengs išvysti Viešpatį, kuris nesvyruodamas visą save atidavė mums ir mūsų išganymui labui. Štai kodėl eucharistinis dvasingumas yra tikras vaistas nuo individualizmo ir savanaudiškumo, dažnai ženklinančių mūsų kasdienį gyvenimą, ir skatina iš naujo atrasti santykių kaip dovanos pobūdį, jų centriškumą, pradedant šeima ir ypatingu rūpesčiu, kaip palengvinti palūžusiųjų žaizdas. Eucharistinis dvasingumas yra bažnytinės bendruomenės siela, įveikianti susiskaldymus bei susipriešinimus ir branginanti charizmą ir tarnybų įvairovę, palenkdamą ją tarnauti Bažnyčiai, jos gyvastingumui ir misijai. Eucharistinis dvasingumas – tai žmogaus gyvenimo kilnumo atkūrimo būdas ir, vadinasi, jo darbo, siekiant pastarąjį suderinti su šventės metu bei šeima ir išipareigojant įveikti nesaugumą, kylantį iš nepastovumo, bei nedarbo problemą. Eucharistinis dvasingumas taip pat padės mums artintis prie įvairių žmogiškojo trapumo formų suvokiant, kad jos neužtemdo asmens vertės, bet reikalauja artumo, svetingumo ir pagalbos. Iš gyvybės duonos semsis jėgų atnaujintas švietimas, besistengiantis liudyti pamatines gyvybės, lavinimosi, dvasinio ir kultūrinio paveldo vertybes; jo gyvastingumas apgyvendins žmonių miestą pasirengimu bendrojo gėrio horizonte paskirti save teisingesnės ir broliškesnės visuomenės statydinimui.

<...> Bet kuri autentiškai žmogišką dalyką Eucharistijoje galima pilnatviškai išgyventi: todėl kasdienis gyvenimas tampa dvasinio garbinimo vieta, kad visomis aplinkybėmis gyventume Dievo primatu, puoselėdami santykį su Kristumi ir kaip auka Tėvui (plg. Posinodinis paraginimas *Sacramentum caritatis*, 17). Taip, „žmogus gyvas ne vien duona, bet ir kiekvienu žodžiu,

kuris išeina iš Dievo lūpų“ (Mt 4, 4). Gyvename tokiu klusnumu šiam žodžiui, kuris yra gyvybės duona, kad net, kaip Petras, kupini meilės supratimo, save atiduodame: „Viešpatie, pas ką mes eisime?! Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius. Mes įtikėjome ir pažinome, kad tu – Dievo šventasis“ (Jn 6, 68–69). <...>

Benediktas XVI

Apie 3-iają psalmę

2011 m. rugsėjo 7 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandien vėl atnaujiname katechezes Šv. Petro aikštėje ir „maldos mokykloje“, kurią kartu išgyvename tose trečiadieninėse katechezėse, iš pradžių norėčiau apmąstyti kelias iš psalmių, sudarančių – kaip sakiau praėjusį birželį – „maldos knygą“ *par excellence*. Pirmoji psalmė, prie kurios stabtelėsiu, yra gilaus pasitikėjimo persunkta raudos ir maldavimo psalmė, kur tikrumas Dievo artumu padeda pamatus maldai, kylančiai iš itin sunkios padėties, į kurią patekęs maldininkas. Tai – 3-ioji psalmė, hebrajų tradicijos priskiriama Dovydui tą akimirka, kai šis bėga nuo savo sūnaus Absalomo (plg. 1 eil.): šis įvykis, kai sūnus uzurpuoja karaliaus sostą ir priverčia Dovydą gelbstint gyvybę palikti Jeruzalę, yra vienas dramatiškiausių ir skausmingiausių karaliaus gyvenimo epizodų (plg. 2 Sam 15 ir t.). Tad Dovydo išgyvenama grėsminga ir bauginanti situacija yra šios maldos fonas, padedantis ją suprasti ir besisiūlantis kaip tipiška situacija, kurioje tokia psalmė gali būti recituojama. Psalmininko šauksme kiekvienas žmogus gali atpažinti skausmo, kartėlio ir kartu pasitikėjimo Dievu jausmus, lydėjusius, pasak Biblijos pasakojimo, iš Jeruzalės bėgantį Dovydą.

Psalmė pradedama Viešpaties šaukimusi:

*Ai, Viešpatie, kiek daug
yra mano priešų!
Daug tų, kurie mane puola!
Apie mane daugelis sako:
„Dievas jo neišgelbės!“ (2–3 eil.)*

Maldininkas savo padėtį apibūdina labai dramatiškai. Triskart pakartojamas minios vaizdinys žodžiais „daug“, „daug tų“, „daugelis“, kurie originaliame teks-

te turi tą pačią hebrajišką šaknį, taip siekiama pakartojant, tarsi kalant, pabrėžti milžinišką pavojaus mastą. Tokiu atkakliu priešų gausybės akcentavimu perteikiama psalmininko suvokiama absoliuti disproporcija tarp jo ir jo persekiotojų, disproporcija, pateisinanti ir pagrindžianti primygtinį prašymą padėti: persekiotojų daugybė, jie ima viršų, o maldininkas yra vienas ir neginkluotas, paliktas užpuolikų malonei. Vis dėlto pirmutinis psalmininko ištariamas žodis yra „Viešpatie“; jo šauksmas prasideda Dievo šaukimusi. Jam grąsina įkandin jo plūstanti minia, pagimdanti baimę, dėl kurios grėsmė atrodo dar didesnė ir baisesnė. Tačiau maldininkas nepasiduoda šiam mirties regėjimui, laikosi santykio su gyvybės Dievu ir pas Jį pirmiausia ieško pagalbos. Tačiau priešai bando pertraukti ir šį ryšį su Dievu bei sudaužyti savo aukos tikėjimą. Jie nori įteigti, kad Viešpats negali įsikišti, tikindami, jog net Dievas negali jo išgelbėti. Tad puolimas ne tik fizinis, bet užkliudo ir dvasinį matmenį: „Dievas jo neišgelbės“, – sako jie, kėsindamiesi į giliausią psalmininko sielos šerdį. Tikintysis išstatomas didžiausiai pagundai, pagundai prarasti tikėjimą ir pasitikėjimą Dievo artumu. Teisusis įveikia sunkiausią išbandymą, išlaiko tikėjimą, tikrumą tiesa, visišką pasitikėjimą Dievu ir būtent per tai suranda gyvenimą bei tiesą. Man atrodo, kad psalmė čia paliečia mus labai asmeniškai: apgulti daugybės problemų, jaučiame pagundą manyti, kad galbūt manęs neišgelbės nė Dievas, kad Jis manęs nepažįsta, galbūt negali padėti. Pagunda, nukreipta prieš tikėjimą, yra galutinė priešo ataka, ir jai privalome atsisipirti – tada surasime Dievą ir surasime gyvenimą.

Todėl mūsų psalmės maldininkas raginamas į bedievių atakas atsakyti tikėjimu: priešai, kaip sakiau, neigia, kad Dievas gali padėti, bet anas, priešingai, Jo šaukiasi, šaukia Jį vardu: „Viešpatie“ ir tada kreipiasi į Jį pabrėžtinu „Tu“, kuriuo išreiškiamas tvirtas, nepajudinamas ryšys ir tikrumas Dievo atsaku:

*Bet tu, Viešpatie, esi man skydas nuo pavojaus;
mano garbė – tu pakeli mano galvą!
Šaukiuosi balsu Viešpaties,
Jis išklauso mane nuo savo šventojo kalno (4–5 eil.)*

Priešų regėjimas dabar pranyksta, jie nenugalėjo, nes tas, kas tiki į Dievą, yra tikras, kad Dievas yra jo draugas: belieka tik Dievo „Tu“; „daugeliui“ dabar priešpriešinamas vienas vienintelis, bet daug didesnis ir galingesnis negu gausybė priešų. Viešpats yra pagalba, apgintis, išgelbėjimas: kaip skydas saugo tą, kuris Jam save patiki, ir triumfo bei pergalės ženklan pakelia galvą. Žmogus nebe vienas, priešai nėra nenugalimi kaip atrodė, nes Viešpats išgirdo engiamojo šauksmą ir atsiliepė iš savo artumo vietos, nuo šventojo kalno.

Žmogus šaukia apimtas baimės, patekęs į pavojų, ištiktas skausmo, žmogus meldžia padėti, ir Dievas atsiliepia. Ši žmogaus šauksmo ir Dievo atsako sampyna yra maldos dialektika ir raktas visai išganymo istorijai suprasti. Šauksmu išreiškiamas pagalbos poreikis ir apeliuojama į kito ištikimybę. Šaukti reiškia rodyti tikėjimą Dievo artumu ir pasirengimu išklaudyti. Malda išreiškiamas tikrumas jau patirta ir tikima Dievo artybe, pilnatviškai pasireiškiančia išganingu Dievo atsaku. Reikšminga štai kas: kad mūsų maldoje būtų svarbus, glūdėtų tikrumas Dievo artybe. Psalmininkas, apgultas mirties, taip išpažįsta savo tikėjimą į gyvybės Dievą, kaip skydas pridengiantį jį neišveikiama apsauga. Kas manėsi pražuvęs, gali pakelti galvą, nes Viešpats jį gelbėja. Pajuokiamas maldininkas, kuriam grėšė pavojus, yra garbėje, nes jo garbė – Dievas.

Dievo atsakas į jo maldą dovanoja psalmininkui visišką tikrumą. Išsisklaido ir baimė, šauksmas nutyla, jį pakeičia gili vidinė ramybė:

*Kai guluosiu ilsėtis ir užmiegu,
atsibundu, nes visą naktį Viešpats mane saugo.
Nebijau net dešimties tūkstančių priešų,
puolančių mane iš visų pusių (6–7 eil.).*

Nors vis dar pavojaus ir mūšio verpete, maldininkas, kupinas nepajudinamo pasitikėjimo, gali ramiai užmigti. Aplink išsidėsto priešai, apgula jį, pakyla prieš jį, pajuokia ir mėgina parblokti, tačiau jis atsigula ir ramiai bei giedrai užmiega, tikras Dievo artumu. O pabudęs vis dar atranda šalia savęs Dievą kaip globėją, kuris niekada nemiega (plg. Ps 121, 3–4), jam padeda, laiko jį už rankos, niekada neapleidžia. Mirties baimę nugali artybė to, kuris nemiršta. O atavistinių baimių sklidina naktis, skausminga vienatvės ir baimingo laukimo naktis dabar irgi pasidaro kitokia: kas grasina mirtimi virsta Amžinojo artybe.

Priešo regimam, masiniam, įspūdingam puolimui priešpriešinama neregima Dievo artybė ir jo visa nenugalima galia. Ir į jį, išreiškęs savo pasitikėjimą, kreipia maldą psalmininkas: „Ateik, Viešpatie! Išgelbėk mane, mano Dieve!“ (8a eil.). Užpuolikai „puola“ (plg. 2 eil.) savo auką, bet tasai, kuris „ateis“, yra Viešpats, ir jie bus sutriuškinti. Dievas išgelbės ją atsiliepdamas į jos šauksmą. Todėl psalmė užbaigiama išlaisvinimo iš mirtino pavojaus ir pražūtingos pagundos regėjimu. Paprašęs Viešpaties ateiti gelbėti, maldininkas vaizduoja Dievo pergale: priešai, jų neteisingas ir žiaurus engimas, simbolizuojantys viską, kas priešinasi Dievui ir jo išganymo planui, nugalėti. Išdaužytais dantimis jie nebegali artintis niokojamai smurtaudami ir sėdami blogi ir abejonę Dievo artumu bei veikimu. Jų absur-

diškas ir šventvagiškas kalbas galutinai nutildo išganingas Viešpaties įsikišimas (plg. 8bc eil.). Tad psalmininkas savo malda gali užbaigti liturginio pobūdžio ištara, su dėkingumu ir šlovingai aukštindamas gyvybės Viešpatį: „Išgelbėjimas Viešpaties valioj; tavo palaiminimas tebūna tavo tautai“ (9 eil.).

Brangūs broliai ir seserys, 3-ioji psalmė yra pasitikėjimo ir paguodos kupina prašomoji malda. Melsdamiesi šia psalme, galime persiimti psalmininko, persekiojamo teisingo, kurio tobulas pavyzdys yra Jėzus, jausmais. Ištikus skausmui, atsidūrus pavojuje, pajutus nesupratingumo ir įžeidimo kartelį, psalmės žodžiai atveria mūsų širdį paguodžiančiam tikėjimo tikrumui. Dievas visada arti mūsų – taip pat gyvenimo sunkumuose, problemose, tamsybėse, – išklauso, atsiliepia ir savais būdais gelbėja. Bet reikia mokėti atpažinti jo artumą ir priimti jo būdus, kaip kad Dovydas, žeminamai bėgdamas nuo savo sūnaus Absalomo, persekiojamas teisingas iš Išminties knygos ir galiausiai tobulai Viešpats Jėzus ant Golgotos. Ir kaip tik tada, kai – priešų akimis – Dievas neįsikiša ir Sūnus miršta, visiems tikintiesiems atsiskleidžia tikroji šlovė ir galutinai įgyvendinamas išganymas. Tegu Viešpats dovanoja tikėjimo, teateina į pagalbą mums, kurie esame silpni, ir padaro mus gebančius tikėti ir melstis apėmus nerimui, abejonių naktimis ir ilgomis skausmo dienomis, su pasitikėjimu atiduodant save į rankas To, kuris yra mūsų „skydas“ ir „garbė“. Dėkoju.

Apie 22-ąją psalmę

2011 m. rugsėjo 14 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Šiandienėje katechezėje norėčiau imtis psalmės, turinčios ryškių kristologinių sąsajų ir savo dvilypiu pažeminimo ir išaukštinimo, mirties ir gyvybės matmeniu nuolat išnyrančios pasakojimuose apie Kristaus kančią. Tai pagal hebrajų tradiciją 22-oji, pagal graikų ir lotynų tradiciją 21-oji psalmė, nuoširdi ir jaudinanti malda, labai žmogiška ir teologiškai turtinga ir todėl esanti viena iš labiausiai recituojamų ir studijuojamų viso psalmyno psalmių. Tai ilga poetinė kompozicija. Norėdami pagilinti kai kuriuos į Dievą kreipiamos prašomosios maldos reikšmingus matmenis, mes daugiausia stabtelėsime prie pirmosios dalies, kurios šerdis yra rauda.

Šioje psalmėje kalbama apie nekaltąjį, persekiojamą ir apstotą priešų, trokštančių jį nužudyti. Jis kreipiasi į Dievą skausminga malda, kurią tikėjimo tikrumas slėpiningai atveria šlovinimui. Kankinamai suvokiant savo beviltišką situaciją, kurioje vis dėlto nenorima išsižadėti vilties, jo maldoje viena kitą kaitalioja bauginanti dabarties tikrovė ir guodžianti praeities atmintis. Jo pradinis šauksmas yra kreipimasis į Dievą, kuris atrodo toli, neatsako ir, regis, yra jį apleidęs:

*Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane palikai?
Kodėl esi toks tolimas, – toli nuo mano maldos, nuo mano dejonės šauksmo?*

*Mano Dieve, šaukiuosi dieną, bet tu neatsakai,
ir naktį, bet ramybės nerandu (2–3 eil.).*

Dievas tyli, ir ši tylą drasko, nepaliaujamai šaukiančio, bet atsako nesulaukiančio maldininko sielą. Dienos ir naktys keičia viena kitą nenuilstamai ieškant žodžio, pagalbos, kuri neateina. Dievas atrodo toks tolimas, užmaršus, abejingas. Malda prašoma išklausti ir atsakyti, meldžiama sąlyčio, ieškoma santykio, galinčio paguosti ir išgelbėti. Bet jeigu Dievas neatsiliepia, pagalbos šauksmas aidi tuščiai ir vienatvė tampa nepakeliamą. Tačiau mūsų psalmės maldininkas šaukdamas Viešpatį vis dėlto triskart pavadina „mano“ Dievu. Tai didžiausias pasitikėjimo ir tikėjimo aktas. Nors visa rodo kitaip, psalmininkas negali patikėti, jog ryšys su Viešpačiu visiškai nutrūkęs, ir klausdamas, kokia yra spėjamo nesuprantamo palikimo priežastis, tikina, kad „jo“ Dievas negali jo palikti.

Kaip žinoma, psalmės „Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane palikai?“ pradinis šūksnis Mato ir Morkaus evangelijose perteikiamas kaip šauksmas, išstrūkęs iš mirštančio Jėzaus lūpų (plg. *Mt* 27, 46; *Mk* 15, 34). Juo išreiškiama visa Mesijo, Dievo Sūnaus, širdgėla susidūrus su mirties drama, tikrove, visiškai priešinga gyvybės Viešpačiui. Jėzų, saviškių kone apleistą, išduotą ir išsižadėtą mokinių, supamą jį pajuokiančiųjų, slegia sunki našta misijos, reikalaujančios pereiti per pažeminimą ir sunaikinimą. Todėl jis šaukia Tėvui ir savo kančią išreiškia skausmingais psalmės žodžiais. Tačiau jo, lygiai kaip ir psalmininko, šauksmas nėra kupinas nevilties: po kankinamos atkarpos jis pabaigoje pereina į šlovinimo ir pasitikėjimo Dievo pergale perspektyvą. Hebrajiškoje vartosenoje psalmės pradžios pacitavimas reiškia, kad galvoje turima visa poema, todėl ir skausminga Jėzaus malda, nors ir išlaikydama neapsakomos kančios dvasią, apima ir tikrumą šlove. „Argi Mesijas neturėjo viso to iškentėti ir žengti į savo garbę?!“ – ištars Prisikėlusysis mokiniams iš Emauso (plg. *Lk* 24, 26). Savo kančioje Jėzus, paklusdamas Tėvui, žengia per apleistumą ir mirtį,

kad pasiektų gyvenimą ir dovanotų jį visiems tikintiesiems.

Mūsų 22-ojoje psalmėje po pradinio prašomojo šauksmo, kaip skausmingas kontrastas, primenama praeitis:

*Tavimi mūsų protėviai pasitikėjo, –
jie pasitikėjo, ir tu juos gelbėjai.
Tavęs šaukėsi ir buvo išgelbėti,
tavimi pasitikėjo ir nenusivylė (5–6 eil.).*

Tas Dievas, kuris psalmininkui šiandien atrodo toks tolimas, vis dėlto yra gailestingasis Viešpats, kokį Izraelis visada patirdavo savo istorijoje. Tauta, kuriai priklausau maldininkas, yra buvusi Dievo meilės objektas ir gali paliudyti jo ištikimybę. Pradedant nuo protėvių, paskui Egipte ir ilgai klaidžiojant po dykumą, apsisotus pažadėtoje žemėje, pilnoje agresyvių ir priešišku tautų, ir ligi pat tremties tamsos visa biblinė istorija yra pagalbos šaukimosi ir gelbėjančio atsako istorija. Psalmininkas nurodo į nepajudinamą tikėjimą savo protėvių, kurie pasitikėjo – tas žodis pakartojamas tris kartus – ir niekada nenusivylė. Tačiau dabar ši pasitikėjimo kupinų šauksmų ir Dievo atsakų grandinė atrodo pertrūkusi. Psalmininko situacija yra tarsi paneigianti visą išganyimo istoriją, o tai dabartinę tikrovę daro dar skausmingesnę.

Tačiau Dievas negali sau prieštarauti, ir mes matome, kad malda grįžta prie kankinamos maldininko padėties, kad paakintų Viešpatį atjausti ir įsikišti, kaip jis yra daręs praeityje. Psalmininkas apibūdina save kaip „kirminą“ ir „ne žmogų“, žmonių išjuoktą, tautos paniekintą (plg. 7 eil.). Iš jo tyčiojamasi ir šaipomasi (plg. 8 eil.) ir net žeidžiamas jo tikėjimas: „Pasitikėjo Viešpačiu, tegelbsti jį, – tegu išvaduoja, jei juo gėrisi!“ (9 eil.). Daužomas pašėpiančios ironijos ir paniekos, kone atrodo, kad persekiojamasis netenka savo žmogiškųjų bruožų, panašiai kaip Izaijo knygoje aprašomas kenčiantysis Dievo tarnas (plg. *Iz* 52, 14; 53, 2b–3). Lygiai kaip engiamas teisusis Išminties knygoje (plg. *Išm* 2, 12–20) ir Jėzus ant Kalvarijos (plg. *Mt* 27, 39–43), psalmininkas irgi susiduria su abejonėmis dėl savo ryšio su Viešpačiu, žiauriai ir sarkastiškai pabrėždamas tai, ką kenčia, – Dievo tylą, jo tariamą nebuvimą. Ir vis dėlto Dievas maldininko gyvenime yra buvęs nenuneigiamai arti ir švelniai. Psalmininkas primena Viešpačiui: „Vis dėlto tu išvedei mane iš iščių, saugojai mane prie motinos krūtinės. Tavo rūpesčiui buvau patikėtas nuo gimimo“ (10–11a eil.). Viešpats yra gyvybės Dievas, leidžiantis gimti, priimantis naujagimį ir besirūpinantis juo tėviška meile. Pirma priminęs Dievo ištikimybę tautos istorijoje, maldininkas dabar, grįždamas prie savo gyvenimo pradžios itin svarbios akimirkos, mini

savo asmeninę istoriją, santykio su Viešpačiu istoriją. Ir tada, nepaisant niūrios dabarties, suvokia Dievo tokį radikalų artumą ir tokią radikalią meilę, kad sušunka tardamas tikėjimo kupino ir viltį žadinančio išpažinimo žodžius: „Nuo motinos iščių tu buvai mano Dievas“ (11b eil.).

Rauda dabar virsta nuoširdžiu maldavimu: „Nesitolink nuo manęs, nes man sunku ir nėra kas man padėtų!“ (12 eil.). Vienintelis artumas, kurį jaučia ir kurio bijo psalmininkas, yra priešų. Todėl būtina, kad Dievas prisiartintų ir padėtų. Mat maldininką apstoja, apgula priešai, jie lyg galingi jaučiai, nasrus draskyti ir riaumoti atveriantys liūtai (plg. 13–14 eil.). Baimė paveikia suvokimą, išpūsdama pavojų. Priešininkai atrodo nenugalimi, tapę itin žiauriais ir pavojingais žvėrimis, o psalmininkas yra bejėgis ir beginklis kaip mažas kirminas. Šiais psalmininko vartojamais įvaizdžiais taip pat norima pasakyti, jog tada, kai žmogus sužiaurėja ir puola savo brolių, jame viršų paima kažkas žvėriška, jis netenka visų žmogiškų bruožų. Smurtas visada turi žvėriškumo, ir tik išganingas Dievo įsikišimas gali atkurti žmogaus žmogiškumą. Psalmininkui, tapusiam žiaurios agresijos objektu, dingojasi, kad nebėra išeities ir jį ima glemžtis mirtis: „Esu lyg ant žemės išlietas vanduo, visi mano kaulai išnarstyti; <...> gerklė man išdžiūvusi lyg molio šukė, mano liežuvis limpa prie gomurio; <...> dalijasi tarp savęs mano drabužius ir dėl mano apdaro kaulelius meta“ (15, 16, 19 eil.). Dramatiškais įvaizdžiais, pasikartojančiais pasakojimuose apie Jėzaus kančią, vaizduojamas pasmerktojo kūno irimas ir nepakeliamas troškulys, kamuojantis mirštantį ir ataidintis Jėzaus prašymu: „Trokštu“ (plg. *Jn* 19, 28), kol galiausiai įvardijamas paskutinis budelių veiksmas, jie, kaip ir kareiviai prie kryžiaus, pasidalija jau mirusia laikomos aukos drabužius (plg. *Mt* 27, 35; *Mk* 15, 24; *Lk* 23, 34; *Jn* 19, 23–24).

Tada naujas primygtinis pagalbos šauksmas: „Betgi tu, Viešpatie, nesitolink nuo manęs! Mano stiprybe, skubėk man padėti! Gelbėk mane...“ (20, 22a eil.). Tas šūksnis atveria dangų, nes juo išpažįstamas tikėjimas ir tikrumas, pranokstantis bet kokią abejonę, bet kokią tamsą ir neviltį. Ir rauda tampa šlovinimu išgyvenant išgelbėjimą: „Tu mane išklausei. Aš skelbsiu tavo garšą broliams, šlovinsiu tave jų sueigose“ (23 eil.). Taip psalmė virsta padėka, didžia baigiamąja giesme, kurią gieda visa tauta, Viešpaties tikintieji, liturginis susirinkimas ir būsimosios kartos (plg. 24–32 eil.). Viešpats atskubėjo padėti, išgelbėjo vargšus ir parodė savo gailėstingąjį veidą. Mirtis ir gyvenimas susitiko neperskiriamame slėpinyje ir gyvenimas nugalėjo: išganymo Dievas pasirodė kaip neginčijamas Viešpats, kurį šlo-

vina visi žemės pakraščiai ir prieš kurį kniūbsti puola visų tautų žmonės. Tai tikėjimo, galinčio mirtį paversti gyvybe, o skausmo bedugnę vilties šaltiniu, pergalė.

Brangūs broliai ir seserys, ši psalmė atvedė mus į Golgotą prie Jėzaus kryžiaus, kad iš naujo išgyventume jo kančią ir pasidalytume vaisingu prisikėlimo džiaugsmu. Tepersmelkia mus Velykų slėpinio šviesa ir tariamais Dievo nebuvimo ir tylos laikotarpiais. Kaip mokiniai iš Emauso, išmokime atskirti tikrąją tikrovę nuo tariamos ir suvokime, kad kelias į išaukštinimą veda per nusižeminimą ir gyvasties pasirodymą ant kryžiaus ir mirtyje. Jei, kad ir apimti didžiausios baimės, pasitikėsime Dievu Tėvu ir į jį dėsime savo viltį, tai tada ir mes kupini tikėjimo galėsime prašyti, o mūsų pagalbos šauksmas virs šlovinimo giesme. Dėkoju.

▼ Dvasininkijos kongregacijos aplinkraštis šventovių rektoriams

Noriu nuoširdžiai pasveikinti kiekvieną iš jūsų, taip pat visus padedančius jums vykdyti sielovadą šventovėse. Drauge reiškiu nuoširdų dėkingumą už jūsų dėmesingą atsidavimą, kuriuo atsiliepiate į piligrimų, vis gausiau iš viso pasaulio atvykstančių į jums patikėtas kulto vietas, sielovadinius poreikius.

Šiuo laišku pirmiausia apmąstau Šventojo Tėvo Benedikto XVI mintis, – pasak jo, šventovių buvimas yra didžiulis, labai svarbus Bažnyčios gyvenimo turtas: šventovės kaip piligrimystės vietos sukviečia ir patraukia „vis didesnius piligrimų ir religinių turistų būrius, tarp kurių yra žmonių, patiriančių sudėtingas žmogiškąsias ir dvasines situacijas, nutolusių nuo tikėjimo išgyvenimo ir turinčių silpną ryšį su Bažnyčia“ (Laiškas II Pasaulio piligrimysčių ir šventovių sielovados kongreso proga, Santjago de Kompostela, 2010 09 27–30).

Palaimintasis Jonas Paulius II pareiškė: „Krikščioniškosios šventovės visuomet ir visur buvo ar siekė būti Dievo ir jo įžengimo į žmogiškąją istoriją ženklais“ (Kalba šventovių rektoriams, 1981 01 22). Krikščionys žvelgia į šventoves „kaip į gyvenančio tarp mūsų Kristaus ženklą, atpažindami gyvojo Dievo meilės iniciatyvą žmonijai“ (Popiežiškoji migrantų ir keleivių sielovados taryba. „Šventovė – gyvojo Dievo atminimas, esamybė ir pranašystė“ [1999 05 08], 5).

Dvasininkijos kongregacija, suvokdama kiekvieno krikščionio šventovėje išgyvenamo tikėjimo ypatingą vertę, būdama kompetentinga šiame dalyke (plg. Jonas Paulius II. Apaštališkoji konstitucija. *Pastor Bonus*, [1988 06 28], 97, 1°), siūlo jūsų dėmesiui pasvarstymus, kuriais siekiama atnaujinti ir veiksmingiau motyvuoti ten vykdomą įprastinį sielovados darbą. Išplitusio sekuliarizmo aplinkoje šventovė ir mūsų dienomis toliau išlieka privilegijuota vieta, kurioje žmogus, būdamas šioje žemėje piligrimas, patiria mylinčio ir gelbėjančio Dievo buvimą. Jis ten randa vaisingą erdvę, atitrauktą nuo kasdienės skubos, kur žmogus gali susikaupti ir atgauti dvasines jėgas, idant vėl su didesniu uolumu leistųsi į tikėjimo kelionę, ieškotų, rastų ir pamiltų Kristų kasdieniame gyvenime pasaulio aplinkoje.

Kas yra šventovių sielovados veiklos šerdis? Kanoninės normos šių kulto vietų atžvilgiu su didele teologine išmintimi ir bažnytine patirtimi numato, kad jose būtų „tikintiesiems kuo gausiau teikiamos išganymo priemonės, uoliai skelbiant Dievo žodį, tinkamai puoselėjant liturginių gyvenimą, ypač švenčiant Eucharistiją ir Atgailos sakramentą bei palaikant sveikas liaudiškojo pamaldumo formas. (Kanonų teisės kodeksas, kan. 1234 § 1). Kanoninėje normoje pateikiama šventovėms būdingos sielovados vertinga sintezė; drauge ji siūlo įdomią galimybę trumpai apmąstyti kai kuriuos pamatinius elementus, apibūdinančius jums patikėtą tarnystę.

1. Žodžio skelbimas, malda ir liaudiškasis pamaldumas

Šventovė yra vieta, kur Dievo žodis nuskamba unikalia gاليا. Popiežius Benediktas XVI Posinodiniame apaštališkajame paraginime *Verbum Domini* (2010 09 30) pabrėžia, kad „Bažnyčia iš tiesų remiasi Dievo žodžiu, iš jo gimsta ir juo gyvena“ (3). Ji yra „namai“ (ten pat, 52), kuriuose Dievo žodis yra priimamas, apmąstomas, skelbiamas ir švenčiamas (plg. ten pat, 121). Tai, ką popiežius sako apie Bažnyčią, analogiškai gali būti pasakyta ir apie šventoves.

Žodžio skelbimas atlieka esminį vaidmenį šventovių sielovados gyvenime. Šventiesiems tarnautojams tenka užduotis malda ir apmąstymu parengti tokį skelbimą, atsijoti šio skelbimo turinį pasitelkiant dvasinę teologiją, mokantis iš Magisteriumo ir šventųjų. Pagrindiniai skelbimo šaltiniai yra Šventasis Raštas ir liturgija (plg. Vatikano II Susirinkimas. Konstitucija *Sacrosanctum Concilium* [1963 12 04], 35), prie kurių dera paminėti labai vertingą Katalikų Bažnyčios katekizmą ir jo Santrauką. Žodžio tarnystė, vykdoma įvairiomis formomis derinant su apreiškimo tikėjimo paveldu bus veiksmingesnė ir paveikesnė, jei maldoje kils iš širdies ir bus išreiškiama gražia ir prieinama

kalba, gebančia teisingai atskleisti nuolatinį amžinojo Žodžio aktualumą.

Malda – tai žmogiškasis atsakas į vaisingą Dievo žodžio skelbimą: „Šventosios vietos savo gyvųjų šaltinių ieškantiems maldininkams yra ypač tinkamos „kaip Bažnyčia“ išgyventi krikščioniškosios maldos įvairovę“ (Katalikų Bažnyčios katekizmas [1992 10 11], 2691). Maldos gyvenimas plėtojamas įvairiais būdais, tarp jų randame liaudiškojo pamaldumo formų, kurios visuomet privalo „suteikti prideramos ervdės Dievo žodžiui skelbti bei klausytis, nes „liaudiškajam pamaldumui Biblija yra neišsenkantis įkvėpimo šaltinis, teikiantis nepranokstamų maldos pavyzdžių ir vaisingų teminių pasiūlymų“ (*Verbum Domini*, 65).

Liaudiškojo pamaldumo ir liturgijos vadove (Dievo kulto ir sakramentų kongregacija [2002 04 09]) ištisas skyrius skiriamas šventovėms ir piligrimystėms, ir jame linkima, kad „tarp liturginių veiksnių ir maldingų praktikų būtų tinkamas santykis“ (261). Liaudiškasis pamaldumas yra labai svarbus daugelio tautų tikėjimui, kultūrai ir krikščioniškajai tapatybei. Tai liaudies tikėjimo išraiška, „tikras Dievo tautos lobis“ (ten pat, 9) Bažnyčioje ir skirtas Bažnyčiai. Norint tai suvokti, pakanka įsivaizduoti, kaip labai būtų nuskurdinta Vakarų krikščioniškojo dvasingumo istorija, jei joje nebūtų rožinio, Kryžiaus kelio ir procesijų. Tai yra tik keli pavyzdžiai, tačiau pakankamai akivaizdūs parodant šių maldingumo praktikų nepašalinomumą.

Vykdamas savo tarnystę šventovėje jums dažnai tenka stebėti pamaldžius gestus, ypač jei jie yra raiškūs, kuriais piligrimai regimai išreiškia juos gaivinantį tikėjimą. Daugeriopos ir įvairios maldingumo formos, dažnai kylančios iš stiprių jausmų ir kultūrinių tradicijų, liudija karštą dvasinio gyvenimo intensyvumą, kurį maitina nuolatinė malda ir vidinis troškimas vis glaudžiau vienytis su Kristumi.

Bažnyčia visuomet suvokė šių religinių išraiškų vidinę reikšmę dvasiniame tikinčiųjų gyvenime, visuomet pripažino jų vertę ir pagarbiai žvelgė į autentišką jų raišką. Negana to, Bažnyčia tai rekomendavo ir puoselėjo per popiežių ir susirinkimų mokymą. Tačiau tuo pat metu Bažnyčia, pastebėdama nuostatas ar galvosena, neatitinkančią sveikos religinės nuovokos, rasdavo reikalą įsikišti ir pašalinti tokių aktų klaidingus elementus ir laiku pateikti apmąstymus, kursus, paskaitas ir pan. Tik išsiskyrus krikščioniškojoje tradicijoje liaudiškasis pamaldumas gali būti *locus fidei*, vaisingas evangelizacijos instrumentas ir vieta, kurioje vietinės kultūrinės aplinkos elementai nuosekliai ir vertai priimami.

Būdami atsakingi už šventovių sielovadą, jūs privalote mokyti piligrimus absoliutaus prioritetinio pobūdžio, kuri liturginis šventimas turi įgyti kiekvieno tikinčiojo gyvenime. Asmeninė liaudiškojo pamaldumo formų praktika jokių būdu neatmestina ir netrukdytina; priešingai, ją reikia skatinti, tačiau ji negali pavaduoti dalyvavimo liturginiame garbinime. Tokios tikėjimo išraiškos, užuot supriešinamos su šventajai liturgijai tenkančia centrine vieta, turi ją lydėti ir būti visuomet nukreiptos į liturgiją. Šventųjų slėpinių liturgijos šventimas išreiškia bendrą visos Bažnyčios tikėjimą.

2. Dievo gailestingumas Atgailos sakramente

Dievo meilės, kuri iškilium būdu yra akivaizdi šventovėse, atminimas veda į tai, kad ten siekiama nuodėmių atleidimo ir troškimo maldauti ištikimybės tikėjimo paveldui malonės. Šventovė yra Dievo gailestingumo nuolatinio aktualizavimosi vieta. Tai svetingo priėmimo vieta, kurioje žmogus gali iš tikrųjų susitikti su Kristumi, patirti jo mokymo tiesą ir atleidimą, idant vertai ir vaisingai artintųsi prie Eucharistijos.

Todėl būtina skatinti ir kur įmanoma suintensyvinti nuolatinį buvimą kunigų, kurie, nuolankiai ir svetingai priimdami, didžiadvasiškai atsidėtų klausyti sakramentinių išpažinčių. Teikdami Atleidimo ir Sutaikinimo sakramentą nuodėmklausiai, veikdami kaip „gailestingosios Dievo meilės nusidėjėliui ženklas ir įrankis“ (KBK, 1465), padeda penitentams patirti Dievo švelnumą, suvokti jo gerumo didybę bei grožį ir savo širdyse pajusti vidinį šventumo troškimą, kiekvieno tikinčiojo visuotinį pašaukimą ir galutinį tikslą (plg. Dvasininkijos kongregacija. Kunigas – dieviškojo gailestingumo tarnautojas [2011 03 09], 22).

Tegul nuodėmklausiai, nušviesdami penitentų sąžinę, taip pat paaiškina ryšį, siejantį sakramentinę išpažintį su nauja gyvensena, nukreipta į apsisprendimą atsiversti. Tegul jie ragina tikinčiuosius artintis prie šio sakramento reguliariai ir su uoliu maldingumu, idant, palaikomi šio sakramento dovanojamos malonės, nuolat galėtų gaivinti savo ištikimą priklausomybę Kristui, žengdami į evangelinį tobulumą.

Tegul atgailos tarnautojai būna prieinami ir pasirengę, ugdydami savo nuostatą suprasti, priimti ir padrašinti (plg. Kunigas – dieviškojo gailestingumo tarnautojas, 51–57). Siekiant gerbti kiekvieno tikinčiojo laisvę ir sakramentiniame forume puoselėti visišką nuoširdumą, dera numatytose vietose (pavyzdžiui, Sutaikinimo koplyčioje) įrengti klausyklos su grotelėmis. Palaimintasis popiežius Jonas Paulius II savo apaštališkajame laiške *Misericordia Dei* (2002 04 07) moko: „Kaip turi būti įreng-

tos klausyklos, nustato atitinkamų vyskupų konferencijų paskelbtos normos, garantuojančios, kad klausyklos būtų „atviroje vietoje“ ir turėtų „įtvirtintas grotelės“ ir tikintieji bei nuodėmklausiai, norintys jomis pasinaudoti, galėtų laisvai tai padaryti“ (9,b – plg. kan. 964 § 2; Popiežiškoji įstatymų tekstų aiškinimo taryba. *Responsa ad propositum dubium: de loco excipiendi sacramentales confessiones* [1998 07 07]: AAS 90 [1998] 711; plg. Kunigas – dieviškojo gailestingumo tarnautojas, 41).

Tegul tarnautojai taip pat pasirūpina perteikti supratimą apie dvasinius vaisius, kylančius iš nuodėmių atleidimo. Atgailos sakramentas „sugražina Dievo vaikų gyvenimo kilnumą ir jo lobius, kurių brangiausias yra draugystė su Dievu“ (KBK, 1468). Atsižvelgiant į tai, kad šventovės yra tikro atsivertimo vietos, gali būti pravartu daugiau dėmesio skirti nuodėmklausių ugdymui – vykdamt sielovadą tų asmenų, kurie negerbė žmogiškosios gyvybės nuo prasidėjimo ir natūralios mirties.

Kunigai, perteikdami dieviškąjį gailestingumą, turėtų sąmoningai vykdyti šią ypatingą tarnystę, ištikimai laikydamiesi autentiško Bažnyčios mokymo. Tebūna jie gerai išlavinti doktrinos dalykuose ir tegu neapleidžia periodiško savo žinių atnaujinimo, ypač klausimais, susijusiais su moralės ir bioetikos sritimis (plg. KBK, 1466). Taip pat santuokos srityje tegu gerbia tai, ko autoritetingai moko Bažnyčios magisteriumas. Per sakramentus tegu vengia reikšti privačias doktrinas, asmeninę nuomonę ar šališkus vertinimus, neatitinkančius to, ką tiki ir ko moko Bažnyčia. Jų tęstiniam ugdymui naudinga paskatinti juos dalyvauti specialiuose kursuose, kurie gali būti organizuoti, pavyzdžiui, Apaštališkosios penitenciarijos ir kai kurių popiežiškųjų universitetų (plg. Kunigas – dieviškojo gailestingumo tarnautojas, 63).

3. Eucharistija, krikščioniškojo gyvenimo versmė ir viršūnė

Dievo žodis ir Atgailos šventimas glaudžiai susiję su Eucharistija, centriniu slėpiniu, kuriame glūdi „visas dvasinis Bažnyčios lobis, pats Kristus, mūsų velykinis avinėlis ir gyvoji duona“ (Vatikano II Susirinkimas. Dekretas *Presbyterorum ordinis* [1965 12 07], 5). Eucharistijos šventimas yra šventovės sakramentinio gyvenimo šerdis. Jame Viešpats mums dovanoja save. Atvykstantiems į šventovę piligrimams reikia padėti suvokti: jei jie pasitikėdami į savo vidų priima eucharistinį Kristų, jis atveria jiems galimybę iš tikrųjų perkeisti visą jų būtį.

Eucharistijos šventimo kilnumas turi būti tinkamai išryškintas pasitelkiant grigališkąjį giedojimą, polifoniją ar

liaudiškąjį giedojimą (plg. *Sacrosanctum Concilium*, 116 ir 118). Tai taip pat pasiekama tinkamai parenkant kilniausius muzikos instrumentus (vamzdinius vargonus ir pan., plg. ten pat Nr. 120), šventųjų tarnautojų dėvimus drabužius ir šventojoje liturgijoje naudojamus daiktus. Jie turi atitikti kilnumo ir sakralumo reikalavimus. Koncelebracijos atveju reikia pasirūpinti, kad dalyvautų ceremonmeisteris, kuris nebūtų vienas iš koncelebrantų, taip pat reikia dėti pastangas, jog kiekvienas celebrantas dėvėtų arnotą – tinkamą rūbą kunigui, švenčiančiam dieviškuosius slėpinius.

Šventasis Tėvas Benediktas XVI posinodiniame apaštališkajame paraginime *Sacramentum Caritatis* (2007 02 22) rašė: „Geriausia katechezė apie Eucharistiją yra pati gerai švenčiama Eucharistija“ (64). Tegul tarnautojai šventosiose Mišiose ištikimai laikosi to, kas nustatyta liturginių knygų normų. Rubrikos nėra pasirinktiniai pasiūlymai celebrantui, bet privalomos nuorodos, kurių dera tiksliai laikytis ištikimai atliekant kiekvieną gestą ir ženklą. Kiekvieną normą grindžia gili teologinė prasmė, kurios nedera sumenkinti ar nepaisyti. Toks celebravimo stilius, kai savavališkai įtraukiamos liturginės naujovės, ne tik kelia sumaištį ir tikinčiųjų susiskaldymą, bet ir kenkia garbingajai Tradicijai ir pačiam Bažnyčios autoritetui, taip pat bažnytinei vienybei.

Tačiau Eucharistijai vadovaujantis kunigas nėra vien apeiginių rubrikų vykdytojas. Intensyvus ir maldingas vidinis dalyvavimas švenčiant dieviškuosius slėpinius, tinkamai vertinant numatytus gestus ir ženklus, ugdyt ne tik jo maldos dvasią, bet ir bus vaisingas tikinčiųjų, dalyvaujančių šventime per *actuosa participatio*, eucharistiniam tikėjimui (plg. *Sacrosanctum Concilium*, 14).

Jėzus Kristus pasilieka duonos pavidalu kaip jo dovanos vaisius Eucharistijoje. Eucharistinės adoracijos formos švenčiamos ne šv. Mišiose, išstatant Švenčiausiąjį Sakramentą ir laiminant juo, išreiškia tai, kas yra paties šventimo šerdis: adoraciją arba vienijimąsi su Jėzumi Ostijoje. Popiežius Benediktas XVI šiuo atžvilgiu moko: „Eucharistijoje mūsų pasitikti ateina susivienyti su mumis trokštantis Sūnus; Eucharistijos adoracija yra ne kas kita, kaip natūralus Eucharistijos šventimo, kuris, kaip toks, yra Bažnyčios didžiausias adoracijos aktas, padarinys“ (*Sacramentum Caritatis*, 66), o toliau jis priduria: „Adoracijos aktas ne šv. Mišių metu pratęsia bei sustiprina tai, kas įvykdyta per patį liturginį šventimą“ (ten pat).

Taigi šventovėje labai reikšminga tabernakulio vieta (taip pat koplyčioje, skirtoje išskirtinai Švenčiausiojo Sakramento adoracijai), nes tai savaime yra „magnetas“, kvietimas ir stimulas maldai, adoracijai, meditacijai ir artumui su Viešpačiu. Popiežius jau minėtame

apaštališkajame paraginime pabrėžia: „Juk jo tinkama vieta leidžia atpažinti realų Kristaus buvimą Švenčiausiam Sakramente. Vieta, kurioje laikomi eucharistiniai pavidalai, turi būti lengvai pastebima kiekvienam įžengusiam į bažnyčią, taip pat amžinosios švieselės dėka“ (ten pat, 69).

Tegul tabernakuliui, Eucharistijos saugojimo vietai, šventovėje būna skirta iškili vieta; taip pat, prisimenant meno, tikėjimo ir šventimo ryšį, reikia pasirūpinti, kad išryškėtų „presbiterijos elementų – altoriaus, krucifikso, tabernakulio, sakyklos, krėslo – vienybė“ (ten pat, 41). Šių iškalbingų tikėjimo ženklų deramas išdėstymas kulto vietų architektūroje, ypač šventovėse, neabejotinai puoselėja tinkamą Kristui, gyvajam akmeniui, teiktiną prioritetą, – jis pirmesnis už bet kokį pasveikinimą, nukreiptą į Švč. Mergelę arba šventuosius, visiškai deramai gerbiamus tose vietose, – taip suteikiant galimybę liaudiškajam pamaldumui atskleisti savo tikrąsias eucharistines ir krikščioniškas šaknis.

4. Naujasis evangelizacijos dinamizmas

Galiausiai labai malonu pabrėžti, kad netgi šiandien šventovės išlaiko ypatingą tikinčiųjų trauką, ir tai rodo jas lankančių piligrimų gausa. Neretai jose galime matyti įvairaus amžiaus ir padėties vyrų bei moterų, išgyvenančių sudėtingas žmogiškasias ir dvasines situacijas, kartais nutolusių nuo tvirto tikėjimo išgyvenimo arba turinčių labai trapų bažnytinės priklausomybės suvokimą. Jiems šventovės aplankymas gali būti vertinga proga sutikti Kristų ir iš naujo atrasti savo Krikšto pašaukimą prasmę arba jame suvokti jo išganingą kvietimą.

Raginu jus atkreipti žvilgsnį į šiuos asmenis ypač svetingai ir dėmesingai. Taip pat šiuo atžvilgiu niekas neturi būti palikta savieigai. Puikus ugdymas būtų su evangeline išmintimi ir didesniu jautrumu palydėti piligrimus ir lankytojus jų kelionėje, siekiant užčiuopti jų širdies motyvus ir dvasios lūkesčius. Atliekant šią tarnystę, padės bendradarbiai, vykdančys specifines užduotis, pasižymintys svetingu žmogiškumu, dvasine įžvalga ir teologiniu išmanymu, – toks bendradarbiavimas padės įvesdinti ir supažindinti piligrimus su šventove kaip malonės įvykiu, religinės patirties ir iš naujo randamo džiaugsmo vieta. Šiame kontekste apsvaistytina galimybė surengti dvasinius susitikimus vakare ar naktį (naktines adoracijas, maldos budėjimus ir kt.), – ten, kur piligrimų srautas yra gana didelis ir nuolatinis.

Jūsų sielovadinė meilė galės sukurti puikią galimybę ir duoti stiprų stimulą, kad jų širdyse kiltų troškimas leisti į rimtą ir intensyvią tikėjimo kelionę. Per įvairias katechezės formas padėsite jiems suprasti, jog

tikėjimas, toli gražu nebūdamas tuščias ir abstraktus religinis jausmas, yra konkrečiai apčiuopiamas ir visuomet reiškiasi tarpusavio meile bei teisingumu.

Šventovių aplinkoje Dievo žodžio ir Bažnyčios doktrinos mokymas per pamokslus, katechezę, dvasinį vadovavimą ir rekolekcijas leidžia gerai pasirengti priimti Dievo atleidimą Atgailos sakramente ir veikliai bei vaisingai dalyvauti Altoriaus sakramento šventime.

Eucharistijos adoracija, Kryžiaus kelio maldinga praktika ir kristologinė bei mariologinė šventojo rožinio malda, taip pat sakramentalijos ir votyviniai palaiminimai liudys žmogiškąjį maldingumą ir taps keliu, drauge su Jėzumi Dvasioje žengiant link gailingosios Tėvo meilės. Taip pat bus sustiprintas sielovados darbas šeimoje ir taps vaisinga Bažnyčios malda prašant, „kad pjūtis šeimnininkas atsiųstų darbininkų pjūčiai“ (plg. *Mt 9, 38*): gausių ir šventų pašaukimų į kunigystę ir ypatingąsias pašvęstojo gyvenimo formas.

Negana to, šventovėse pagal jų šlovingą tradiciją teneužmirštama ištraukti į artimo meilės ir pagalbos darbus, siekti žmogiškojo vystymosi, žmogaus teisių apsaugos, teisingumo pagal socialinį Bažnyčios mokymą.

Būtų gera, jeigu šventovių aplinkoje būtų plėtojamos kultūrinės iniciatyvos: kongresai, seminarai, parodos ir meno įvykiai religinėmis temomis. Taip šventovės taps kultūros, tiek aukštosios, tiek populiariosios, ugdymo vietomis, prisidedant prie Bažnyčios vykdomo krikščioniškojo kultūros projekto.

Taip Bažnyčia, vadovaujama Švč. Mergelės Marijos, naujosios evangelizacijos Žvaigždės, per kurią pati malonė dovanoja save atpirkimo reikalingai žmonijai, visur pasaulyje rengiasi Išganytojo atėjimui. Šventovės, kur einame ieškoti, klausytis ir melstis, slėpiningu būdu taps vietomis, kuriose būsime iš tikrųjų Dievo paliesti per jo žodį, Sutaikinimo ir Eucharistijos sakramentus, Dievo Motinos ir šventųjų užtarimą. Tik taip per istorijos bangas ir audras, patiriant šiuo metu vyraujančio ir užkietėjusio reliatyvizmo iššūkį, šventovės taps vietomis, puoselejančiomis atnaujintą dinamizmą, nukreiptą į taip laukiamą naująją evangelizaciją.

Dar kartą dėkoju kiekvienam rektoriui už atsidavimą ir sielovadinę meilę, su kuria jie atlieka savo tarnystę, kad kiekviena šventovė vis labiau taptų Išikūnijusio Žodžio meilingu ženklu. Su nuoširdžiu artumu Viešpatyje, lydint Švč. Mergelės Marijos žvilgsniui.

Iš Vatikano 2011 m. rugpjūčio 15 d.

Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų iškilmė

Prefektas
Kardinolas Mauro Piacenza

Sekretorius
Arkivyskupas Celso Morga Iruzubieta

GYVENIMO POKYLIS IR DRABUŽIS

28 eilinis sekmadienis (A)

Iz 25, 6–10a; Fil 4, 12–14. 19–20; Mt 22, 1–14

Sunku įsivaizduoti, kad žmogus atmestų kvietimą į vestuves. Juolab kad kviečia ne bet kas, o karalius. Be to, yra viskas paruošta, reikia tik su dėkingumu ir meile įžengti į vestuvių menę. Bet jei kalbame apie amžinybės puotą, geriau išsižiūrėjus į žmogaus elgseną Dievo atžvilgiu, ši atsisakymo galimybė tampa reali. Dieve nerasta jokio „ne“, tik „taip“; „ne“ gali kilti vien iš žmogaus. Dievas yra pasirengęs priimti visus.

Tačiau kiekvieną kartą atmetę jo dosnumą patiriame Dievo pyktį ta prasme, jog mes patys kuriame savo pa-

čių mirtį. Apsižvalgius nėra sunku atpažinti tariamus Dievo pykčio ženklus, išprovokuotus nežaboto troškimo pašalinti jį iš žmogaus istorijos.

Atmetusieji kvietimą turi atlikti kažką skubaus čia ir dabar, ko, atrodo, negalima atidėti vėlesniam laikui. O vestuvių pokylis nurodo Kristaus atneštą išganymą, galimybę gyventi amžinai. Tai vienintelis svarbiausias dalykas gyvenime, mat tik jis įprasmina dabartį. Nacistų nužudytas vokiečių jėzuitas Alfredas Delpas primena: „Duona – svarbu, laisvė – svarbiau, neprarasti Dievo garbinimo – svarbiausia.“

Taigi tampa aišku, kokią klaidą padarė pakviestieji: dėl tariamai skubaus ir svarbaus reikalo apleido svarbiausią

ir esminį dalyką. Pavyzdžiui, išaušo sekmadienio rytas ir laikas eiti į šventąsias Mišias, bet prisimenama, jog dar reikia kažką atlikti namuose arba sode: šv. Mišios gali palaukti, darbas negali; tad šv. Mišios atidedamos „geresniems laikams“ ir imamasi darbo.

Dievą laikant antriniu dydžiu, kurį laikinai arba apskritai dėl svarbesnių dalykų galima palikti nuošalyje, žlunga kaip tik anie tariamai svarbesni dalykai. Palikus Dievą nuošalyje, neįmanoma vairuoti istorijos vien materialiomis ir teisinėmis struktūromis. Jei žmogaus širdis negera, nieko gera išeiti negali. O širdies gerumas galiausiai gali ateiti tik iš to, kuris pats yra gerumas, pats Gėris. „Troškite troškau valgyti su jumis šią Velykų vakarienę prieš kentėdamas“ (*Lk* 22, 15): būtent šiais žodžiais Jėzus pradėjo savo paskutinį pokylį ir šventosios Eucharistijos įsteigimą. Jis troško šios valandos. Giliai viduje laukė akimirkos, kai saviesiems galės save dovanoti duonos ir vyno pavidalais. Laukė akimirkos, kuri tam tikru būdu turėjo būti jo tikrosios mesijinės vestuvės, kai perkeičiamos žemės dovanos ir susivienijama su savaisiais, kad jie būtų perkeisti ir per tai perkeitimas atvertas pasauliui.

Jėzaus troškime galime išžiūrėti paties Dievo troškimą – jo meilę žmonėms, savo kūriniui, laukiančią mei-

lę. Meilė, kuri laukia susivienijimo akimirkos ir nori patraukti žmones prie savęs, kad taip būtų patenkintas ir pačios kūrinių, su ilgesiu laukiančios Dievo vaikų pasirodymo, troškimas (plg. *Rom* 8, 19).

Iš Jėzaus palyginimo apie pokylį žinome, jog jam pažįstama tuščių vietų tikrovė, atsisakymas, abejingumas jam ir jo artumui. Tuščios vietos per Viešpaties vestuvių pokylį, pateisinamos ar ne, mums jau seniai yra ne palyginimas, bet dabartinė tikrovė kaip tik tose šalyse, kurioms jis parodė ypatingą artumą.

Jėzui buvo pažįstami ir tie svečiai, kurie ateina, bet be vestuvių rūbo – nesidžiaugiantys jo artumu, spiriami tik įpročio ir gyvenantys visiškai kitokios pakraipos gyvenimą. Šventasis Grigalius Didysis († 604) vienoje iš savo homilijų klausė: kas tie žmonės, ateinantys be vestuvinių drabužių? Kas yra tie drabužiai ir kaip jie įgyjami? Jo atsakymas: tie, kurie pakviesti ir ateina, turi kokį nors tikėjimą. Būtent tikėjimas atveria duris. Tačiau jiems stinga vestuvinio meilės apdaro. Kas negyvena tikėjimu kaip meile, vestuvėms nėra pasirengęs ir išprašomas. Nuo Eucharistinės bendrystės tikėjimas neatsiejamas, bet nuo tikėjimo neatsiejama meilė, kitaip ir tikėjimas yra negyvas.

CIESORIAUS MONETA

29 eilinis sekmadienis (A)

Iz 45, 1. 4–6; *1 Tes* 1, 1–5b; *Mt* 22, 15–21

Jėzaus laikais okupuotos provincijos (Palestina buvo okupuota 6 m. po Kr.) privalėjo mokėti Romos imperijai nemažus mokesčius. Be to, imperatoriaus paveikslas ant monetos žydams buvo papiktinimas, nes pirmasis Dievo įsakymas draudė atkurti bet kokį žmogaus ar gyvūno atvaizdą (plg. *Iš* 20, 4). Mokesčių mokėjimas Romos valdžiai taps viena iš priežasčių, sukėlusių pirmąjį žydų sukilimą ir dėl kurios bus sunaikinta Jeruzalė bei šventykla 70 m. po Kr.

Žydų ir imperatoriaus šalininkai, šiaip jau tarpusavyje nesitariantys, kartu užduoda klastingą klausimą Jėzui. Jėzaus asmuo juos lyg ir suvienija. Tačiau jie neišgirsta atsakymo, kuriuo remdamiesi būtų galėję jį apkaltinti ciesoriaus kritika ar Dievo įsakymo nesilaikymu. Jėzus jų paprašo parodyti mokesčių pinigą, ant kurio yra

imperatoriaus Tiberijaus († 37 m. po Kr.) atvaizdas ir įrašas „Tiberius Caesar Divi Augusti Filius Augustus Pontifex Maximus“ (lot. „Ciesorius Tiberijus Augustas, sūnus dieviškojo Augusto, didysis kunigas“), ir leidžia savo klausytojams suprasti, jog šis pinigas priklauso ciesoriui.

Tuo jis pripažįsta imperatoriaus teisėtumą ir autonomiją, tačiau ciesoriaus ir Dievo nestato į vieną gretą, nes ciesorius irgi priklauso nuo Dievo ir turi atsakyti Jam. „Atiduokite tad, kas ciesoriaus – ciesoriui“, vadinasi: „Atiduokite ciesoriui tai, ko Dievas nori, kad būtų atiduota ciesoriui.“ Visų, ir ciesoriaus, Kūrėjas ir Viešpats yra Dievas. Nesame padalyti tarp dviejų priklausomybių ar priversti tarnauti „dviem šeiminkams“ (*Mt* 6, 24). Krikščionys yra laisvi nepaklusti valstybei ir net jai pasipriešinti, jei ji sukyla prieš Dievą ir jo įsakymus. Prieš paklūstant žmonėms, pirmiau reikia paklusti Dievui ir savo sąžinei. Negalima atiduoti Dievo dovanotos sielos ciesoriui (plg. *Mt* 10, 28).

Žodis „paveikslas“ (gr. *eikôn*; iš čia kilo žodis „ikona“) Jėzaus klausytojams primena vieną gerai žinomą biblinę ištarmę, užrašytą pirmajame Biblijos puslapyje: „Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį“ (*Pr* 1, 27). Kiekviename žmogaus veide – net jei jis yra išblukęs, sudūlėjęs ar sudarkytas – mažiau ar labiau išpaustas Dievo paveikslas. Žmogus iš prigimties priklauso Dievui, jis yra Viešpaties „ikona“ ir įkūnija tą nematomą Veidą, turi dieviškumo pėdsaką. Todėl žmogus turi prigimtine teise sugražinti Dievo paveikslą Dievui. Politinė valdžia ar įvairūs kiti pavojai kartais gali bandyti pasiglemžti žmogų, apriboti jo laisvę ir kėsintis atimti iš jo panašumą į Kūrėją. Tada žmogui privalu tarti „ne“ (*plg. Apr* 13, 10).

Šventasis Paulius buvo pirmasis, padaręs praktines išvadas iš šio Jėzaus mokymo. Jis rašo: „Kiekvienas žmogus tebūna klusnus viešajai valdžiai. Juk todėl ir mokesčius mokate, o anie yra Dievo tarnautojai“ (*Rom* 13, 1. 6). Mokėti sąžiningai mokesčius yra teisingumo pareiga, kurianti bendrąją visuomenės gerovę. Katalikų Bažnyčios katekizmas (2240 ir 2409) primena, jog vengimas mokėti mokesčius yra sunki nuodėmė, tolygi bet kuriai kitai vagystei. Krikščionių bendradarbiavimas kuriant pilietinę ir teisingą visuo-

menę neapsiriboja vien tik mokesčių mokėjimu, turi aprėpti ir bendrų vertybių – šeimos, gyvybės apsaugos, solidarumo su vargšais, taikos – sklaidą. Todėl krikščionys stebi tikrovę, kurioje jie gyvena, kad su-prastų šios tikrovės prasmę. Jie yra pašaukti bendrauti su pasauliu (*plg. Rom* 13, 5–7; *1 Pt* 2, 13–17). Jie turi turėti savo politinę, socialinę, ekonominę nuomonę, perskaitytą Evangelijos šviesoje. Laiške Diognetui (II a. po Kr.) rašoma: „Krikščionys nuo kitų žmonių nesiskiria nei kraštu, nei kalba, nei papročiais. Įsikūrę ir graikų, ir barbarų miestuose, kam kokia dalia teko, laikydamiesi vietinių papročių, apdaro, mitybos ir visos gyvenmenos, jie dalyvauja visuose reikaluose kaip piliečiai: kaip ir visi, veda, susilaukia vaikų, bet pagimdytų neišmeta; bendras jų stalas, bet ne guolis. Jie paklūsta išleistiesiems įstatymams, bet savo gyvenimu juos viršija.“

Tokia yra ciesoriaus monetos prasmė, kurią Jėzus nuskaito žodžiais: „Atiduokite tad, kas ciesoriaus – ciesoriui, o kas Dievo – Dievui.“ Jėzus, tardamas šiuos žodžius, be abejo, žino, jog netrukus pats bus parduotas už trisdešimt sidabrinų su ciesoriaus atvaizdu, kad, aukodamas save Tėvui, sumokėtų skolą ir sugražintų žmogui prarastą dieviškumo paveikslą.

DVIEJŲ MEILIŲ SUSITIKIMAS

30 eilinis sekmadienis (A)

Iš *22, 20–26, 1 Tes* 1, 5–10; *Mt* 22, 34–40

Sinagogoje buvo suformuluota 616 įsakymų, iš jų 248 teigiami ir 365 neigiami, savo ruožtu šie nuostatai suskirstyti į mažuosius ir didžiuosius. Tokiame gausume žmogui norisi aiškumo, paprastumo, nuoširdumo. Be to, žmogus ieško saugumo. Įstatymas gali būti būdas, kaip tą saugumą pasiekti. Meilė – įsakymo pilnatvė. Jėzus, atsakydamas į klausimą, neišskyrė kurio nors įsakymo, bet, kas Įstatyme buvo svarbiausia, suvienijo. Meilė Dievui ir meilė žmogui nėra tarpusavyje atskiriamos ir nepriklausomos: artimo meilė yra kelias, Dievo meilė – tikslas. Šv. Dorotėjus iš Gazos († apie 570) paaiškina: „Įsivaizduokite ant žemės nupieštą apskritimą, skriestuvu nubrėžtą ratą, ir to apskritimo centrą. Jį kaip tik vadiname rato viduriu. Protu apmąstykite, ką jums sakau. Įsivaizduokite, kad tas ratas – tai pasaulis, jo centras – Dievas, o spinduliai – tai įvairūs žmonių keliai ir būdai. Kai šventieji, trokštantys pri-

artėti prie Dievo, eina link rato vidurio, tiek, kiek jie prasiskverbia gilyn į vidų, tiek priartėja ir vieni prie kitų; ir kuo labiau priartėja vieni prie kitų, tuo labiau priartėja prie Dievo. Jūs suprantate, kad tas pats atsitinka ir einant priešinga kryptimi, kai nususukame nuo Dievo norėdami pasitraukti tolyn: akivaizdu, kad kuo labiau nutolstame nuo Dievo, tuo labiau nutolstame vieni nuo kitų, ir kuo labiau nutolstame vieni nuo kitų, tuo labiau nutolstame ir nuo Dievo.“

Mes buvome sukurti mylėti. Tiesa, tokio raidiško teiginio Biblijoje nėra. Evangelisto Jono tvirtinimui, kad „Dievas yra meilė“, nerasime ekvivalento „žmogus yra meilė“. Tačiau iš fakto, kad esame sukurti pagal Dievo paveikslą, peršasi tokia išvada. Jėzaus raginimas mylėti ir mūsų pasirinkimas mylėti yra ne mūsų tikrosios prigimties neigimas, bet teigimas. Tam, kad būtų išsaugota mūsų tikroji tapatybė.

Šiame pagrindiniame įsakyme mylėti Dievą ir artimą, regis, glūdi dvi prieštaros. Dievo niekas nėra matęs,

kaip galima jį mylėti? Meilė galiausiai yra jausmas, jis yra arba jo nėra, ir negali būti pagimdyta valios – kaipgi galima įsakyti mylėti? Pirmą iš šių prieštarų Biblijoje atrodo patvirtinama sakant: „Jei kas sakytų: ‘Aš myliu Dievą’, o savo brolio nekęstų, – tasai melagis. Kas nemyli savo brolio, kurį mato, negali mylėti Dievo, kurio nemato“ (1 Jn 4, 20). Tačiau šiuo sakiniu neteigiama, kad Dievo meilė negalima. Čia pabrėžiamas Dievo meilės ir artimo meilės neatsiejamas ryšys. Jos taip glaudžiai susijusios, kad teiginys, jog Dievas mylimas, virsta melu, jei žmogus nuo artimo nusigręžia. Artimo meilė yra kelias į susitikimą su Dievu, ir kas nusuka akis nuo artimo, tampa aklas ir Dievo atžvilgiu.

Tiesa, niekas nėra matęs Dievo, koks jis yra kaip toks. Tačiau jis mums nėra visiškai neregimas, nėra tiesiog neprieinamas. Dievas pirmas mus pamilo (plg. 1 Jn 4, 10), ir ta jo meilė mums pasirodė, tapo regima per tai, kad jis „atsiuntė į pasaulį savo viengimį Sūnų, kad mes gyventume per jį“ (1 Jn 4, 9). Dievas tapo regimas: Tėvą galime išvysti Jėzuse (plg. Jn 14, 9).

Jis pirmas mus pamilo ir pirmas toliau myli. Todėl į tai galime atsakyti meile. Dievas neįsako jausti jausmo, kurio neįstengiame savyje sužadinti. Jis myli mus,

leidžia mums savo meilę pamatyti bei patirti, ir iš to Dievo pirmumo mumyse kaip atsakas gali kilti meilė. Šioje susitikimo eigoje aiškiai atsiskleidžia, kad meilė nėra vien jausmas. Jausmai ateina ir praeina. Jausmas gali būti įstabai pradinė kibirkštis, bet jis nėra visa meilė. Per apsisvalymo ir brendimo procesą meilė aprėpia visas žmogaus dorybes ir įtraukia visą žmogų.

Dievo ir žmogaus meilės istoriją sudaro būtent tai, kad ta valios bendrystė išauga į mąstymo ir jausmo bendrystę, taip mūsų ir Dievo valiai vis labiau sutampant: Dievo valia man jau nebėra svetima, primetanti įsakymus iš išorės, bet yra mano paties valia, patiriant, kad Dievas manyje yra „giliau nei pati giliausia mano gelmė“ (šv. Augustinas, † 430).

Tad artimo meilė yra tai, kad aš Dieve ir su Dievu taip pat myliu asmenį, kuris man nepatinka arba kurio nepažįstu. Tą padaryti leidžia tikrai vidinis susitikimas su Dievu. Tada mokausi žiūrėti į kitą ne savo akimis bei vadovaudamasis savo jausmais, bet Jėzaus Kristaus žvilgsniu. Po kito išore pamatau jo vidinį meilės, pagarbaus dėmesingumo lūkestį – gesto, kurį parodyčiau bei atlikčiau ne tik per tam tikras institucijas, spaudžiamas kokios nors būtinybės ar tikėdamasis atlygio.

TYRUMAS IR VEIDMAINYSTĖ

31 eilinis sekmadienis (A)

Mal 1, 14b–2, 2b. 8–10; 1 Tes 2, 7b–9. 13; Mt 23, 1–12

„Palaiminti tyraširdžiai, nes jie regės Dievą“ (Mt 5, 8). Kai girdime šį palaiminimą, dažniausiai manome, jog tai šeštojo Dievo įsakymo atitikmuo: „Nesvetimauk.“ Šis aiškinimas dominavo ilgus amžius krikščioniškame dvasingume. Tačiau graikiško žodžio *katharos* (liet. „tyraširdis“) pirminė reikšmė yra „skaidrus“, „nuoširdus“. Pavyzdžiui, kalbėdami apie skaidrų, permatomą ir nedrumzliną vandenį, sakome tyras vanduo. Todėl „tyraširdžio“ antonimas yra „veidmainis“. Naujajame Testamente žodžiai: „susivaldymas“ (gr. *enkrateia*), „savitvarda“ (gr. *sophrosyne*), „skaistumas“ (gr. *hagneia*), yra priešingi tiems žodžiams, kuriais apibūdinama kūno nuodėmė skaistumui. Pagal Jėzaus mokymą tai, kas padaro tyrą ar netyrą veiksmą, yra žmogaus vidinė intencija (plg. Mt 23, 27–28; Mk 7, 14–15. 21–23). Jeigu išmalda, pasninkas ar malda atliekami tam, kad žmonės mus matytų, o ne kad Dievui patiktume, toks veiksmas netyras, veidmainiškas (plg. Mt 6, 2–6). Bi-

blijoje veidmainystė – pati smerktiniausia nuodėmė: tobulinti išorę, o ne širdį, vadinasi, labiau kreipti dėmesį į žmogų, o ne į Dievą: „Žmogus mato, kas akimis matoma, o Viešpats žiūri į širdį“ (1 Sam 16, 7). Veidmainystė yra ne tik tikėjimo, bet ir meilės artimui trūkumas, nes artimas nuvertinamas iki stebėtojo, apgaunamas. Jėzaus nuosprendis aiškus: „jie jau atsiėmė užmokestį“ (Mt 6, 2).

Išlikdamas ištikimas Evangelijos mokymui, šv. Augustinas († 430) pabrėžia moralinį šio palaiminimo aspektą, aiškiai stodamas prieš veidmainystę: „Turi širdį paprastą, tai yra tyrą, tikrai tas, kas peržengia žmonių pagyrimą ir kreipia dėmesį tik į Tą bei stengiasi įtikti tik Tam, kuris vienintelis tiria sąžinę.“ Ar širdis yra tyra ar netyra priklauso nuo intencijos: „Visi mūsų veiksmai, – tęsia Augustinas, – yra garbingi ir mieli Dievui, jei atliekami nuoširdžiai, su teisinga intencija.“ Veidmainystė – žmogiškoji yda, labiausiai išplitusi ir rečiausiai išpažįstama. Yra individuali ir kolektyvinė, religinė ir pasaulietinė veidmainystė. Šių dienų veidmainystė išaugusi masinių informacijos priemonių

dėka. Gyvename vadinamojoje *show* visuomenėje. Filosofas R. Dekartas († 1650) sakė: *Cogito ergo sum* (lot. „Mąstau, taigi esu“); šiandien ši posakį jau pretenduojama pakeisti kitu: „Atrodau, taigi esu.“

Antikoje graikiškas žodis *ipocrisia* (lot. *hypocrisis, simulacrus*) vartotas teatruose. Šv. Augustinas sako: „Atlikėjai (gr. *ipocritos*) teatruose atstovauja, vaidina kitą asmenį.“ Teatro veidmainystė yra nekalta, nes išlaiko atstumą tarp scenos ir gyvenimo. Niekas iš sėdinčių salėje nemano, kad aktorius ir yra tas vaidinamas asmuo. Naujas ir liūdnas šių dienų reiškiny, kai bandoma ištrinti tą atstumą tarp scenos ir gyvenimo, tada gyvenimas virsta spektakliu (angl. *reality show*).

Žmogus yra ištuštinamas ir nuvertinamas iki dirbtinio atvaizdo, kuris Senajame Testamente vadinamas stabu, simuliakru: gyvenama išorėje, žmonių, bet ne Dievo ir savojo „aš“ akivaizdoje. Jei Dievas nebėra gyvenimo matas, tada nebesu žmogus. Esu tiek žmogus, kiek save matau Dievo, o ne žmonių ar pasaulio šviesoje.

Pati blogiausia veidmainystė yra religinė, kurią pasitelkiama teisti kitus – visuomenę, pasaulį. Jėzus tokius žmones vadina veidmainiais: „Veidmainy, pirmiau išritink rąstą iš savo akies, o paskui pažiūrėsi, kaip išimti krislėlį iš brolio akies“ (Mt 7, 5). Jau šv. Ignatas Antiochietis († 116) jautė pareigą perspėti savo tikėjimo brolius: „Geriau būti krikščioniu apie tai niekam nesaikius, negu sakyti, kad esu krikščionis, juo nebūnant.“

Veidmainystė ypač pagauna drungnus vienuolius ir kunigus, o to priežastis gana paprasta: kur labiau pakelta pamaldumo ar dvasinių vertybių kartelė, ten stipresnis ir gundymas demonstruoti tas vertybes, kad kartais nepasirodytų, jog jų neturima.

„Tėve mūsų“ maldoje sakome: „Teesie šventas tavo vardas, teateinie tavo karalystė, teesie tavo valia.“ Tai ne tik malda, bet ir mūsų teisingos intencijos atnaujinimas: visa, ką darau, noriu daryti, kad būtų pašventintas Jo, o ne mano vardas, kad ateitų Jo karalystė ir garbė, o ne mano garbė, kad būtų Jo valia, o ne mano.

Italų rašytojos Lauretta knygoje „Alyvų miškas“ yra tokia pasaka „Stiklo šalis“. Pasakojama apie mergaitę, patekusią į stiklo šalį. Viskas iš stiklo – stikliniai namai, medžiai, paukščiai, žmonės. Niekas nesusidaužo ir nesudūžta, nes žmonės išmoko judėti neužgaudami vienas kito. Jie, vienas kitą susitikę, atsako dar prieš užduodami klausimą, nes ir jų mintys yra atviros bei permatomos. Niekas nebemeluoja, nes žino, kad visi gali perskaityti tai, kas yra mąstoma.

Pagrindinė krikščionio dorybė arba jo autentiškumo testas yra skaidrumas. „Palaiminti tyraširdžiai, nes jie regės Dievą“, galima būtų pridėti „...ir atspindės Dievą“. Nes tyra širdis nėra tik kūno skaistumas, bet viso asmens – minčių, žodžių, darbų – skaidrumas, permatomumas. Be šio tyrumo neįmanoma įžengti į dangiškąją Jeruzalę, dar vadinamą krikščioniu miestu (plg. Apr 4, 6; 21, 11. 18; 22, 1).

ŠVENTŪJŲ DŽIAUGSMAS IR BENDRYSĖ

Visi Šventieji

Apr 7, 2–4. 9–14; 1 Jn 3, 1–3; Mt 5, 1–12a

Pirmosios dvi lapkričio dienos – Visų Šventųjų šventė ir mirusiųjų paminėjimas – mus kviečia akimirka stabtelti ir pamąstyti apie tai, kas esame ir kas būsimė. Žvelgdami į artimųjų kapus jaučiame, kad šis gyvenimas iš tikro yra ilgesnė arba trumpesnė akimirka, dovanota Dievo ir besitęsianti anapus šio gyvenimo. Ankstyvojoje Bažnyčioje krikščionių mirties diena buvo švenčiama iškilmingai ir vadinama „gimimo diena“ (lot. *dies natalis*). Žmogus, susivienijęs su Kristumi ir išsaugojęs pašvenčiamąją malonę, mirties dieną

gimsta danguje. Laidotuvių apeigos būdavo džiugios ir iškilmingos, liturginiai drabužiai – balti, šalia mirusiojo degdavo Velykinė žvakė. Ši tradicija pamažu kito viduramžiais: baltą arnotą ir dalmatiką pakeitė juoda spalva, mirties ir Paskutinio teismo diena atrodė kaip „rūstybės diena“ (lot. *dies irae*), kurios žmogus dažnai laukdavo su baime ir liūdesiu.

Situacija lyg ir turėjo keistis po Vatikano II Susirinkimo: juoda liturginė spalva buvo pakeista į violetinę, o laidojant vaikus iki septynerių metų – į baltą. Tačiau ir šandien laidotuvių metu matome daug liūdesio ir nevilties. Vadinasi, spalvos pakeitimas liturgijoje nėra esminis dalykas – reikia pakeisti širdies žvilgsnį į amžinybę. Jei

būdami gyvi pasirenkame gyvenimą, vedantį į šventumą, tada mirdami pereiname iš gyvenimo į Gyvenimą, gimstame Dievo šviesoje. „Man gyvenimas – tai Kristus, o mirtis – tik laimėjimas“ (*Fil 1, 21*), – sako šv. Paulius. Pasaulyje gali egzistuoti vienas vienintelis liūdesys – liūdesys, kad nesi šventas, nesi arti Dievo, o pasilieki sunkioje nuodėmėje ir paviršutiniškame tikėjime, kuris gyvenimo nei ugdo, nei perkeičia.

Šventumas nėra mūsų pačių sukurtas produktas. Vien tik savo jėgomis mes negalime tapti šventi ir drąsiai žvelgti į artėjančią mirtį. Šventumas gaunamas iš Jėzaus Kristaus, kuris yra paties Dievo šventumas (plg. *Jn 6, 69*). Vienybė su Kristumi tampa mūsų gyvenimo perkeitimu, vedančiu į meilę Dievui ir artimui, į šventųjų bendravimą (lot. *communio sanctorum*). Ši formulotė pirmą kartą paliudyta V amžiuje Apaštalo tikėjimo išpažinime: „Tikiu į Šventąją Dvasią, šventąją visuotinę Bažnyčią, šventųjų bendravimą.“ Ką reiškia šventųjų bendravimas? Naujajame Testamente Jėzaus mokiniai save vadino broliais, mokiniais ir taip pat šventaisiais. Šventaisiais jie save vadino ne tiek dėl ypatingo savo gyvenimo, o dėl to, kad jie, pašventinti Krikšto vandeniui, atsiliepė į Dievo pašaukimą sekti Kristumi, kuris vienintelis gali žmogų perkeisti ir sudievinėti.

Kur pasireiškia šis šventųjų bendravimas? Visų pirmausia šv. Mišiose, švenčiant Eucharistiją. Tikinčiųjų bendrystė yra šventųjų bendravimas: „Kur du ar trys susirenka mano vardu, ten ir aš esu tarp jų“ (*Mt 18, 20*), – sako Kristus. Tačiau šventųjų bendravimas neapsiriboja vien tik tarpusavio bendryste šioje žemėje. Katalikų ir Stačiatikių Bažnyčiose šventųjų bendravimas žymi ir atbaigtų šventųjų pas Dievą užtarimą. Danguje esantys mūsų broliai ir seserys irgi yra su mumis maldos vienybėje. Mes galime parašyti jų užtarimo maldos.

Įvairiose Šventojo Rašto vietose rašoma apie vieno žmogaus maldą už kitą. Be to, pabrėžiama, kad švento žmogaus malda yra stipresnė ir veiksmingesnė. Pavyzdžiui, Dievas paliepė Abimelechui prašyti Abromą užtarimo maldos: „Kadangi jis yra pranašas, jis tave užtars ir tu liksi gyvas“ (*Pr 20, 7*). Naujajame Testamente apaštalas Paulius irgi prašo savo brolių

iš Tesalonikų maldos: „Broliai, melskitės už mus!“ (*1 Tes 5, 25*).

Kodėl ši malda turėtų nutrūkti po mirties? Juk tikime, kad gyvenimas po mirties nesibaigia. Šventųjų gyvenančių žemėje, malda nesikėsina į Dievo gerumą ir nesumažina Išganytojo, vienintelio Dievo ir žmonių Tarpininko (plg. *1 Tim 2, 5*), garbingumo. Tuo labiau esame skatinami kreiptis užtarimo maldos į šventuosius, kurie jau paliko žemę ir gyvena Viešpaties artumoje. Bet kaip gali išgirsti mūsų maldas šventieji danguje?

Pasitaikydavo šventųjų, kurie, dar gyvendami žemėje, turėjo kardiognozės (gr. „širdies pažinimo“) dovaną. Tai gebėjimas išvelgti žmogaus santykį su Dievu, skaityti kitų širdį kaip atverstą knygą. Pavyzdžiui, apaštalas Petras žinojo, ką savo širdyje buvo sumanęs Ananijas (plg. *Apd 5, 3*). Ir mūsų laikais yra dar gyvų žmonių, eidavusių išpažinties pas šv. Pijų iš Pietrelčinos († 1968), liudijimų, jog išpažinties metu jiems nieko nereikėdavo sakyti – tėvas Pijus jiems kalbėdavo, ir su tokiu tikslumu, kad tie likdavo apstulbinti.

Įdomu tai, kad šventieji, turėję kardiognozės dovaną, nelaikė jos kažkokia stebuklinga dovana. Pasak šv. Grigaliaus Nysiečio († 395), tai yra prigimtine tyros sielos būseną: „Visiškai apvalyta, ji mato toliau už demonus.“ Dievas sukūrė mūsų prigimtį, kuri yra dieviškojo grožio ir amžino gyvenimo atspindys. Žmogus savyje atpažįsta dieviškosios šviesos atspindį, apvalydamas savo širdį, vėl tampa pradiniu skaidriu Dievo atvaizdu ir gali matyti Dievą.

Šventumas tampa šviesa kitiems ir visam pasauliui (plg. *Mt 5, 14*). Šventojo regėjimas, suvienytas su Dievo regėjimu, suvokia visus slėpinius. Stačiatikių Bažnyčios šv. Jonas Kronštatielis († 1908) tai paaiškina pasitelkdamas metaforą: „Jei susivienijate su saule, jums aišku, kas yra jos spinduliuose, nes viskas apšviesta saulės.“ Dievas yra saulė, o jos spinduliai – šventieji. Šviesa, kuri yra Dieve, pereina ir į šventųjų šviesą. Jei Dievas žino mūsų maldas, nes jis yra visažinis, jas taip pat žino ir visi šventieji. Šiame kontekste galime geriau suprasti žemiškosios ir dangiškosios Bažnyčios vienybę per maldą.

Arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius

Reikalingi Dievo gailestingumo

Homilija Šiluvoje

2011 m. rugsėjo 11 d.

Lietuvos vyskupai 2011 metus paskelbė Dievo Gailestingumo metais. Jų tikslas – ne tik apmąstyti Dievo gailestingumą ir už jį dėkoti, bet ir atsiverti iš Švč. Jėzaus Širdies trykštančiai Dievo gailestingumo versmei. Pagrindinis paminėjimas Kauno arkivyskupijoje yra Šiluvos atlaidų pagrindinė diena.

Šiomet ji – rugsėjo 11-oji. Šiomis dienomis visame pasaulyje daug kalbama apie prieš dešimtį metų rugsėjo 11-ąją teroristų įvykdytą šurpią ataką Niujorke, kai sugriovus du dangoraižius žuvo 3000 žmonių. Šis kraupus nusikaltimas liudija, prie kokios aklavietės yra atėjęs pasaulis. Žmonės neturi atsakymo, kaip susitvarkyti su terorizmu, neteisingumu, bado šmėkla, tarp tautų tvyrančia neapykanta ir kitais pasaulio visuomenę slegiančiais reiškiniais. Todėl kviečiu susitelkti prie Dievo Gailestingumo slėpinio, kuris yra labai svarbus kiekvienam pasaulio žmogui, o ypač mums, lietuviams.

Girdėjome Evangelijos skaitinį apie tarną, turėjusį karaliui sugražinti milžinišką skolą – dešimtį tūkstančių talentų. Tarnas maldavo pasigailėti ir jam skola buvo dovanota. Ką toliau daro žmogus, patyręs didelį gailestingumą? Ogi nutveria savo draugą, kuris jam buvo skolingas niekingą sumą – tik šimtą denarų, net nenori girdėti prašymo dar truputį palaukti ir įmeta jį į kalėjimą. Tarnas ką tik pats prašė pasigailėjimo, bet liko beširdis savo draugui. Šis Kristaus palyginimas yra tarsi veidrodis mūsų visuomenės, kurios kietaširdiškumas kartais tiesiog gąsdina.

Apie kietaširdiškumą kalba teisingumo nepaisymas visuose visuomenės sluoksniuose. Apginti savo teises kartais atrodo sunkiai įmanoma. Kietaširdžiai užsidauro savo egoizme ir nenori matyti aplinkui juos esančio vargo bei kančios. Maža to, kietaširdis, siekdamas pasirodyti teisingas, kaltina kitus. Dėl to šiandien rečiau girdime gerą žodį, o kaltinimų kitiems – nesuskaičiuojamos aibės. Sugebantieji naudotis internetu patvirtins liūdną tikrovę – dažnai vienam pozityviam komentarui tenka šimtai negatyvių, dažniausiai kažką kaltinančių komentarų. Žmonės net nesivargina suvokti tiesos, nes yra įsitikinę, kad kalti kiti. Šie kaltinimai yra panašūs į grobio ieškančias žiurkes, su kuriomis sunku susigy-

venti. Bet kokiu atveju kaltinimai veda tik į aklavietę: geresni netampa nei kaltintojai, nei kaltinamieji.

Kodėl mūsų visuomenė yra tapusi kietaširdė ir negailestinga? Tai labai sunkus, bet drauge ir svarbus klausimas. Nesuradę atsakymo, mes galime nepatirti Dievo Gailestingumo. Viena iš svarbiausių kietaširdiškumo priežasčių yra padarytos ir neapgailėtos nuodėmės, ypač nuodėmės artimo meilei. Jų ištis yra labai daug.

Praėjusiame amžiuje pergyvenome kelias okupacijas, kurių metu daugelis lietuvių kolaboravo su okupantais ir padarė daug žalos savo šaliai ir jos žmonėms. Ar daug girdėjote, kad kažkas už tai atsiprašė Dievo ir žmonių?

Kiekvienais metais ne viena dešimtis tūkstančių negimusių kūdikių nužudomi, tūkstančiai gimusių vaikų yra apleisti tėvų ir nemato šviesios vaikystės. Madinga kalbėti net apie nesusituokusiuju teises, o negalinčių apsiginti kūdikių atžvilgiu vykdomas genocidas. Šios neapgailėtos nuodėmės slegia žmonių sąmonę ir nulemia beširdišką elgesį su gyvaisiais.

Nacių okupacijos metais Lietuvos žemėje buvo įvykdytas žydų genocidas, ir jį, deja, vykdė ne tik okupantai, bet prie jo prisidėjo ir lietuviai. Kaip sunku pripažinti skaudžią tiesą! Dėl to ir negirdėjome garsiai ištartų atgailos žodžių.

Daug skaudaus susipriešinimo ir neapykantos mūsų žemėje buvo lenkų, rusų, žydų, romų atžvilgiu. Kai kur ta neapykanta dar tebeliepsnoja. Kaltinti kitus visuomet lengviau, bet ar nereikia daryti sąžinės sąskaitos, kai ir mes ne visuomet būname teisūs?

Bažnyčios bendruomenėje yra buvę labai skaudžių kunigų neištikimybės nuodėmių, medžiaginės naudos vaikymosi; visa tai piktindavo bažnytinę bendruomenę ir daugeliui sukliudydavo priimti Evangeliją. Ar už visa tai nereikia daryti atgailos?

Nepriklausomybės metais Lietuvą užplūdo okultizmas, burtai, prietarai, net satanizmas. Visa tai giliai sužeidė ir žeidžia šimtus tūkstančių žmonių.

Šios ir daugelis kitų nuodėmių yra giliai sužeidusios daugybę žmonių ir užkietinusios jų širdis. Nėra kito būdo pakeisti žmogaus širdį, kaip tik pripažinti padarytą nuodėmę ir nuoširdžiai apgailėti pirmiausia savo asmenines, bet drauge ir visos tautos nuodėmes. Šitai mes padarykime šių Mišių metu.

Dievo gailestingumas spinduliuoja iš Kristaus kryžiaus. Išganytojas mirė už žmones tuo metu, kai jie net

negalvojo apgailėti savo nuodėmių. Tokia yra tikroji meilė: ji kaip saulė šviečia teisiesiems ir neteisiesiems, tik klausimas, kas ja pasinaudos. Nuodėmės užkietinta širdis atsiveria tuomet, kai nustojama teisintis ir pabandoma į save pasižiūrėti Dievo žvilgsniu.

Kai prieš 400 metų Švč. M. Marija apsiereiškė Šiluvos piemenėliams ir priminė apie užmirštą jos Sūnų, tai ir buvo Dievo gailestingumo žingsnis mūsų tėvynėje, kurioje anuomet taip pat buvo labai daug susipriešinimo ir abipusių kaltinimų.

Atlaidų dienos – tai Dievo gailestingumo srovė, turinti mus pagauti, nuskaistinti ir atnešti tikrąją ramybę ir džiaugsmą. Švč. Mergelės Marijos užtariami, Dievo Gailestingumo nešėjai, prašykime Dievo atleidimo sau, savo artimiesiems, mūsų tautai ir visam pasauliui.

Otto Neubauer
Vienos Emanuelio bendruomenės evangelizacijos
centro direktorius

Kai neturtas virsta tiltais tarp žmonių

Pranešimas, skaitytas popiežiaus Benedikto XVI „mokinių būreliui“ 2011 m. rugpjūčio 27 d. Kastelgandolfe

Šventasis Tėve! Brangūs „mokinių būrelio“ dalyviai ir dalyvės!

Prisipažinsiu, jog buvau linkęs iškart su Jumis pasidalyti visa nesuskaičiuojamai turtinga dvidešimtmete naujo pobūdžio parapinių misijų Austrijoje ir Vokietijoje patirtimi, papasakoti apie mūsų plataus užmojo miesto misijas nuo Vienos iki Paryžiaus ir Budapešto, misijas, nubrėžusias per Europą, pasak kai kurių žiniasklaidos priemonių, „galingą šviesų dryžį“.

Tačiau, mano akimis, tinkamiau būtų parodyti, kad naujosios evangelizacijos šerdis, kaip tiltas, vedantis pas žmones, turėtų būti „neturtas“. Ką liudija mums pirmiausia pavieniai žmonės, šiandieniai „atverstieji“ ar „iš naujo evangelizuotieji“? Šiandien su Jumis norėčiau pasidalyti mintimis apie mokymosi procesą, išgyventą įsitraukus į naująją evangelizaciją ir mane – mus – labai pakeitusį.

Pirmiau pasakyti norėčiau štai ką: niekur neaptikau, kad sekuliarizacijos procesas būtų apibūdintas kaip taip toli

pažengęs, kokį teko išgyventi vykdant misijas daugelyje Europos kraštų. Tačiau sykiu patyriau, kaip šioje regimai (arba faktiškai) tokia pagoniška tapusioje Europoje nuoširdžiai priimama Evangelija, kiek daug joje „Dievo ilgesio“. Kone atrodo, jog būtent sekuliarizacija turėjo būti atidengta daugybė dalykų, idant būtų įmanoma tiesiau prisitarti prie Evangelijos grynojo vandens.

Nežinau, ar tokią sekuliarizaciją galima taip palaimingai vadinti Viešpaties „kenoze“, „nusižeminimu“, kaip tai jau dešimtajame dešimtmetyje pavadino italų filosofas Gianni Vattimo (1). Tačiau naujajai evangelizacijai čia glūdi kai kas esmingo: tai – Viešpaties „nusižeminimo“ ir JAME „nusižeminusiųjų“, vargdienių atradimas iš naujo. Kalbama galiausiai apie tai, ar Geroji Naujiena skelbiama „vargdiniams“. Tačiau kas iš mūsų Europoje yra vargdieniai? Man, regis, vis labiau ryškėja tiesa to, ką nekart yra sakiusi palaimintoji Motina Teresė, būtent, kad Europos vis didėjančiu Dievo atmetimu paradoksaliai reiškiasi tikrasis paties Dievo alkis (2): tikrasis ir didesnis neturtas Europoje yra dramatiškas buvimas priimtam bei mylimam stygius, Dievo gerumo patyrimo stygius.

Tai, kaip apie tai sąžiningai teologiškai kalbėti, yra tikras iššūkis. Tikiuosi, nepalaikysite manęs netaktišku, jei paliksiu nuošalyje terminologines naujosios evangelizacijos problemas, nes man jos atrodo atgyvenusius: nesvarbu, kas tai būtų, „pirmoji evangelizacija“, „naujoji evangelizacija“, „misija *ad gentes*“ ir pan. – visa tai iš tikrųjų taip tarp savęs susipina, kad kalbėti galiu tik apie pakitusią praktiką.

Peršokti šešėlio liniją

Iš pradžių dvi momentinės nuotraukos, du šiandienės naujosios evangelizacijos supratimo raktai, paskatinę mane/mus žengti du esminius žingsnius. Pirmą momentinę nuotrauką: austrų rašytojas Peteris Handke neseniai davė įsidėmėtiną interviu. Būdamas mokyklinio amžiaus, lankė Karintijos berniukų gimnaziją, bet pastaraisiais dešimtmečiais aštrios kritikos Bažnyčios atžvilgiu pažerdavo net tik dėl to. Į klausimą, ar dabar esąs „religinis“ autorius, rašytojas – ne visiškai netikėtai – atsako: „Į tai neatsakysiu!“ Pakartotinai paklaustam, Handke’i galiausiai išsprūsta: „...Kai man kas nors sako, jog esąs religingas, mane tai erzina, jei nepapasakoja, kas tai yra. Pasakoti yra svarbiausia.“ Handke’s požiūriu, pasakoti reiškia ir „save atskleisti“. Tada Handke netikėtai ima pasakoti pats: „Dalyvavimas šventosiose Mišiose man prilygsta apsivalymo akimirkai. Kai girdžiu Šventojo Rašto žodžius, skaitinius iš Apaštalų darbų, evangelijų, kai išgyvenu perkeitimą, Komuniją ir palaiminimą pabaigoje *Eikite ramybėje...*

Eucharistija man yra jaudinanti, ašaros, džiaugsmas, kurį jaučiu... Žinau, jog tai sakydamas peršokau šešėlio liniją, bet nuo to nesitraukiu“ (3). O viename interviu per televiziją Handke giliai susijaudinęs kalba apie džiaugsmą, kuris esąs „pareiga“. Akivaizdu, jog tai pasakyti jam daug kainavo. Šis kuklus, nuoširdus, kažkaip padrikas ir nepretenzingas – ir, leisiu sau pasakyti, „varganas“ – susijaudinimas ir sumišimas, sklindantis iš jo pasakojimo apie savo kelią su Jėzumi Kristumi, žymi šešėlio linijos peršokimą. Pirmiausia rašytojo šešėlio linijos, bet, pamatysime vėliau, kaip toks nuolanukas, „padrikai“ nuoširdus ir kartu aistringas liudijimas yra peršoktina šešėlio linija ir mūsų plačioms bažnytinio gyvenimo sritims.

Ši kukli asmeniška ištara, tiesiog „mažutėliškumas“, yra esminis iššūkis suaugusiai, brandžiai ir solidaus amžiaus sulaukusiai Bažnyčiai – mat čia reiškiasi „vaiko dvasia“. O be jos, pasak Rašto, neįmanoma įžengti į Dangaus karalystę. Norėčiau Jums parodyti, kad mūsų apsišvietusio pasaulio žmonės „ištroškę“ ir „išalkę“ kaip tik tokių paprastų, tiesiog „varganų“ atsiskleidimų (be perlenkimų).

Nežinau, ar ir aš peršoksiu šešėlio liniją, su antrąja momentine nuotrauka patikėdamas Jums labai asmeninę savo patirtį. Prieš 22 metus Grace susipažinau su jauna biologijos studente ir pajutau jai trauką. Bet kad būčiau atsargus, ši jauna moteris man „pernelyg pavojinga“, įspėjo mane – skirtingai negu ji – tikinti jos draugė. Ji buvo šio sekuliarizuotojo pasaulio vaikas, tiesa, pakrikštyta ir sutvirtinta, bet daugiau su Bažnyčia ir tikėjimu neturinti nieko bendra. Taigi visiškai „pasaulietiška“, – taip pat moralinio peiktinumo prasme. Be to, nenorėjo nei tekėti, nei turėti vaikų. Nepaisant mano uolių pastangų misionieriauti plėtojant plačią veiklą tarp jaunimo, anuomet niekaip negalėjau įsivaizduoti, kad ta tokia „pasaulietiška“ jauna ponka kada nors galėtų tapti tikinti. Ir nemaniau (o tai nėra nesvarbu), kad ir Dievas galėtų patraukti ją į savo pusę. Šios jaunos moters atsivertimas arba „naujoji evangelizacija“ pranoکو mano įsivaizdavimo galias. Kaip, tiesą sakant, ir daugelio kitų (didžiūmos) žmonių.

Kol vieną rytą po sunkios nakties stoji aiškumas, pasireiškęs savotišku vidiniu balsu: „Kad ji (Karola) iš tikrųjų atsiverstų, pirma turi atsiversti tu!“ Nieko nesupratau. Suvokiau tik, jog man reikia elementarios atogrąžos. Tiktai daug vėliau per daugybę nedidelių žingsnelių paaiškėjo, kad gilaus atsivertimo reikia man pačiam. Tai buvo susiję su mano tariamai pamaldžiu žvilgsniu į šią „pasaulietišką“ jauną moterį – ir, tiesą sakant, į pasaulį apskritai! Iš tiesų tas žvilgsnis buvo išdidžiai globėjiskas. Beveik nesuvokiau, koks

pats buvau varganas ir stokojantis, kaip pasidavęs teisuoliškumui ir pagonybei. Nenuvokiau, kaip nepelnytai gyvenau Jo gailėstingumo dėka. Tai paskatino mane žvelgti į šią jauną moterį iš aukšto, lygiai kaip iš aukšto pasikliaudamas savimi žvelgdavau ir kitus šio pasaulio žmones. Šiandien galiu pasakyti, jog pats mėčiau ant jos tamsų šešėlį ir taip nubrėžiau liniją, kurią turėjau peršokti radikaliai atsiversdamas.

Pabaigsiu trumpai: šiandien ši jauna moteris – šešių vaikų motina su savo sutuoktiniu yra visiškai atsidėjusi misijoms. Laimingasis sutuoktinis esu aš. Kai kas nutiko, tačiau visiškai ne tai, ko anuomet būčiau drįsęs tikėtis. Galėjau matyti, kaip dėl mano draugų gausiai parodytos „priejautos“ ta tariamai tokia „pavojinga“ moteris su retu tyrumu nekart priėmė Viešpaties gailėstingumą. Buvau sugėdintas – aš, kuris laikiau save evangelizatoriumu ir nuo vaikystės buvau auklėtas katalikų tikėjimo dvasia. Šiaip ar taip, man atėjo metas evangelizuoti save patį, tikrai „nusileisti iš aukštybių“, pripažinti, kad ir man reikia Jo gailėstingumo, ir tada patirti tikrą džiaugsmą, kurio nebeįmanoma daugiau prarasti.

Išdrįsau patikėti Jums šį pasakojimą, nes ilgai suvokiau, kad šia savo šešėlio linija, šiuo smerkiančiu (neretai ir nesąmoningai) žvilgsniu į pasaulį dalijausi su pernelyg daugeliu žmonių Bažnyčioje. Ir tą žvilgsnį netgi išgyvendavau kaip pagrindinę kliūtį – tamsėjantį šešėlį – ir bažnyntiniame Evangelijos skelbimo darbe.

Tad šios dvi momentinės nuotraukos verčia klausti:

Pirma: ką „pasakojame“, t. y. ką „atskleidžiame“ šiandienams žmonėms? Ar mūsų Europos visuomenėje tvyrantis suirzimas (toli pranokstantis Handke's suirzimą) dėl Bažnyčios nėra pagrįstas? O mes liekame nesuprasti galbūt todėl, kad Bažnyčią slegia savotiškai sudėtingas skelbimas, lydintas vidinės Viešpaties didžiulio gailėstingumo užmaršties? Kodėl taip sunku nuolankiai ir kartu aistringai liudyti Gelbėtoją?

Ir antra: kodėl savo išdidžiai globėjiskais vertinimais (taip sunkiai patys pripažindami, kad tai darome) kalbose, pamoksluose ir interneto forumuose toliau tokiais tamsiais šešėliais temdome šiandienį pasaulį? Ir pirmiausia: juk šiandien yra „nusižeminimas“, „kenozė“, atitinkanti tikrosios Tėvo užduoties per Sūnų esmę? Tapo tarnu, kad būtų tarp žmonių...

O dabar štai tikrasis mano samprotavimų turinys: keturi mokymosi žingsniai, arba procesai, į kuriuos mus įtraukė mūsų evangelizacinė veikla. Suprantu, ši mano patirtis neduoda visuotinio recepto. Man net atrodo, kad noras apžvelgti viską dažnai kliūdo žengti

pirmuosius praktinius žingsnius, nes šie visada tegali būti netobuli ir padriki. Tačiau be konkretaus darbo naujoji evangelizacija negalima. Todėl drįstu šiais netobulais žingsniais pasidalyti su Jumis.

1-asis mokymosi žingsnis: kad Viešpaties svetingumas viską apgręžtų

Dešimtojo dešimtmečio pradžioje Emanuelio bendruomenės evangelizacijos mokyklomis pradėję plėtoti naujas parapijos misijų formas, tiesiog siekėme leisti parapijoje konkrečiai reikštis Jėzaus svetingumui. Reikėjo pralaužti ledus ir pakviesti „ten, lauke už durų“ esančius žmones susitikti su Jėzumi Kristumi, tikruoju namų šeimininku. Tai neturėjo būti klasikinės pamokslavimo misijos bendruomenei, priešingai, mes mėginome nedideliais žingsniais su veikliais parapijos nariais patys leisti misijos keliu. Per pirmą metus truncančio pasirengimo tokioms parapijos misijoms susitikimą tiesiog klausta: kur šiandien eitų Jėzus? Kur ir kieno leistųsi būti pakviečiamas ar ką pats kvieštų? Visiškai konkrečiai – su vardais ir adresais parapijos teritorijoje.

Būtina pridurti, kad mums, kaip „misijos motyvuojamai“ bendruomenei, nuo mūsų evangelizacinės veiklos pradžios rūpėjo Šventosios Dvasios išliejimo patirtis, skatinanti vis iš naujo „leisti į kelią“. Tačiau ką tai reiškė įprastinei parapijai? Įdomu, jog kartu su parapija išgyventi evangelizaciniai žingsniai, kuriuos čia norėčiau pabrėžti, mus pačius paskatino dar tolesniems atsivertimo žingsniams.

Pirmiausia apie parapiją: ne vienas parapijos narys patyrė tarsi išganingą šoką (arba ir nuostabą), kai „vietoje“ Jėzaus patiems teko leisti į kelią ir palikti įprastą, dažnai pernelyg uždara bažnytinę aplinką. Tačiau kaskart per paskutinius du dešimtmečius vykdamant parapines misijas vis įvykdavo netikėtai įstabi ir džiugi pervarta. Parapijos vyrai ir moterys išdrįsdavo eiti į tos vietovės gatves, aikštes, butus, kavines ir barus. Jie jausdavosi tikri vargdieniai. Staiga ypatingu būdu pajaučiantys paties Viešpaties ir jo perkeičiančios Dvasios pagalbos poreikį. Prireikdavo tikėjimo aktų. Tad stengtasi papasakoti dažnai nedidelį ir padriką tikėjimo liudijimą. Ir parapijos nariai pajusdavo didelį vidinį džiaugsmą bei dėkingumą dėl nelauktai gausaus svetingumo, nors netrūkdavo ir atmetimo bei agresijos. Ne mažiau stebino, jog, kaip itin įtikinami, būdavo priimami „tokių kaip ir aš“ žmonių liudijimai.

Supratome, norint patirti Dvasios išliejimą, parapijai svarbu žengti žingsnį „už durų“.

Tačiau tada mūsų, evangelizuotojų, laukė kitas netikėtumas. Nesuskaičiuojami susitikimai daug ką keisdavo, ir iš pagrindų sugriaudavo kai kuriuos mūsų, evangelizuotojų, išankstinius įsivaizdavimus. Taip dažnai kalbant „veidas į veidą“ su vadinamaisiais nepažįstamaisiais, realiai prisiliečiama prie žmonių daugybės žaizdų ir troškimų. Tai gali išjudinti pagrindą po kojomis, nutildyti vieną ar kitą liudijimą. Mums prireikė išgyventi subtilų, bet juo svarbesnį mokymosi procesą, kurį norėčiau nusakyti Karlo Krauso žodžiais: „Jei tik atsuksi man ausį, žodį jau tau surasiu!“ Turėjome iš naujo mokyti iš tikrųjų klausytis, kad šiandieniai žmonės apskritai galėtų surasti savo žodžius, savo pasakojimus. Teko pripažinti, jog skelbdami Evangeliją dažnai buvome per greitai kalbėti. Išmokome skelbti klausydamiesi!

Tai išties žingsnis po žingsnio pakeitė mūsų žvilgsnį. Vaidmenimis pasidalyta iš naujo. Vis dažniau iš šeimininkų virsdavome svečiais. Buvome tartum įtraukti Jėzaus atjauta pasidalyti su tais, kurie nuvargę ir išsekę, nes nepažįsta ganytojo (4). Tai buvo ir yra „sąlytis“ su šiandienų žmonių įvairiopo nuovargio kančia. Juk dažnokai kalbama apie psichinį, mąstymo nuovargį ir daug ką kita. Mat nuvargstama tada, kai slapstas ganytojo „ilgėjimasis“ vis dar nemato realaus prieglobsčio.

Mes, evangelizuotojai, patys tapdami „svečiais“, save suvokiame ne kaip „turinčiuosius“, bet, priešingai, labiau kaip nepelnytai „apdovanotuosius“ šia grįžimo namo tiesa. Tai iš pagrindų pakeitė evangelizacijos būdą, pirmiausia mūsų širdį. Taip vis labiau jutome raginimą, kad liudijimas, nesvarbu pasauliečių ar kunigų, turi būti daug nuolankesnis ir kartu aistringesnis.

Turėjome išmokti iš tikrųjų „nusižeminti“ taip, kaip Viešpats, sumažėti ir leisti būti sutrukdomiems, galbūt sužeidžiamiems ar net išpurvinamiems. Darėsi vis aiškiau, kad to ilgai nepakelsime. O tai kainuoja!

Reikia tiesioginio susitikimo, o tada iš anksto dovanojamo pasitikėjimo. Turiu pakilti ir leisti į susitikimą, priimti sprendimą, t. y. kaip Petras išlipti iš valtys ir eiti netvirtu vandens paviršiumi. Įvaizdis realus, nes grynai žmogiškai pokalbiai lankantis namuose, baruose, turgaus aikštėje, universitetuose ir t. t. būtų nepakeliami, jei nuolatos nepatirtume, kad per šiuos susitikimus mūsų pasitikti slėpiningai ateina pats Kristus. Taigi antrasis momentas yra leisti būti užkalbintam Kristaus, sutinkančio mus, evangelizuotojus, „vargdieniuose“, stokojančiuosiuose.

Kas gi dabar tie vargdieniai? Kaip tik neseniai surengėme parapines misijas vadinamuosiuose probleminiuose Vienos rajonuose, kur dauguma gyventojų – užsieniečiai

ir t. t. Kaip manote, kas mus svetingiausiai pasveikino ir tikrai mielai priėmė? Musulmonų šeimos ir prostitutės! Čia taip prisirišome prie palaimintosios Motinos Teresės patirčių, jos išgyventų visiškai kitomis aplinkybėmis kitose pasaulio dalyse, kur karaliauja neapsakomas socialinis skurdas! Lygiai kaip ji troško parodyti, kaip „Dievas alksta žmogaus“, taip ir mes – sekdami bendruomenės steigėju Prierre'u Goursat – mėginame tą pat daryti konkrečiai priimdami stokojančius, pradedant paprastu darbininku ir baigiant intelektualu bei televizijos laidų vedėju, gręžiamės į tuos, kuriuos Motina Teresė pavadino neturtingiausiais Europoje, kurie nesijaučia mylimi ir svetingai priimami, kurie nepažįsta Kristaus. Rezervuotas žvilgsnis į pavienio žmogaus pasaulėžiūrą, moralines nuostatas ar politinę kryptį nesuteikia tikrojo vaizdo. Naujojoje evangelizacijoje pirmiausia akcentuotinas autentiškas prisilietimas ir per šį prisilietimą Dievo besąlygiško „taip“ žmogui patyrimas bei paliudijimas. Šis „taip“ yra Kristus!

2003 m. Vienos miesto misijų kontekste ir po jų žingsnis po žingsnio išdrįsime skverbtis į kultūrinę, politinę ir visuomeninę Vieną, į paviršutiniškai imant, vis pagoniškesnį pasaulį. Kvietėme ir buvome kviečiami į susitikimus, pokalbius, barus, universitetą, parlamentą, kavines. Pamenu vieną iš daugelio naktinių iki paryčių truncančių pokalbių – kalbėjomės su menininkais kardinolo audiencijų kambaryje, be jokių formalumų, tvyrant kavinės ar gyvenamojo kambario aplinkai. Labai asmenišką pabendravimą pabaigoje prie manęs priėjo pagyvenęs aktorius padėkoti, nes tokio pobūdžio susitikimo jis laukęs kone 40 metų.

Tiek apie pirmą mokymosi žingsnį: svetingumas neišmanomas be susitikimo, prisilietimo ir to, kad mes patys taptume kviestiniais svečiais.

2-asis mokymosi žingsnis: kad garbinimas skverbtųsi į pasaulį

Jau sakiau, kad į parapines misijas leidomės pakviesti į susitikimą su Jėzumi Kristumi. Esminis momentas buvo tai, kad visada kvietėme ir į Bažnyčią. Pasakojome žmonėms apie Jo realų buvimą ir apie šį paprastą buvimą Kristaus Kūne. Parapinių misijų veiklos šerdis buvo Eucharistija, ir Bažnyčios durys ištiesomis dienomis būdavo plačiai atlapotos eucharistiniam garbinimui.

Tai susiję su vienu iš, mano akimis, ypatingo dėmesio vertų reiškinų, atsiradusių nuo Vatikano II Susirinkimo. Mūsų ir daugelio kitų evangelizacinių, misionerinių iniciatyvų misijų veiklos šerdį sudaro Viešpaties buvimas Eucharistijoje, eucharistinis garbinimas. Garbinimas, kurio daugelis parapijų atsikratė kaip atgy-

venusios pamaldumo formos, pasirodė esąs įstabiai veiksmingas misionieriaujant, tapo pagrindiniu misijų telkimosi tašku ir kaip tik jauniems žmonėms atskleidė savo nepaprastą trauką.

Garbinant namų šeiminkui, pačiam Viešpačiui, leidžiama išeiti į pirmą planą. Patys pasitraukiame, palikdami Jį centre. Ilgiau trunkanti, garbinanti ir aukštinanti malda priešais Eucharistinę duoną atsiskleidė mums ypatingu grožiu. Įstabu, kad kaip tik mums vykdant misijas adoracijos aplinkoje išsirutuliojo naujos „šiuolaikinės“ pamaldų formos, ypač traukiančios nuo Bažnyčios nutolusiuosius. Vienas iš itin gražių vaisių yra vadinamosios „gailastingumo valandos ar vakarai“. Tai praktikuojama jau daugelyje vietovių.

Bet net ir čia pajutome pavojų, jog galime likti užsisklendę, jei tas garbinimas sykiu netrauks mūsų prie žmonių. Vis labiau buvome kreipiami toliau garbinti Kristų žmonėse, kuriuos sutinkame. Garbinti Kristų žmonėse – tai kažkaip visa pakeitė. Net tuose, kurie kupini didžiausio priešiško ar neapykantos ir pan., staiga tapo įmanoma garbinti nukryžiuotą, apleistą Kristų. Kaip sakė Motina Teresė, tik tada mylime tikrąjį asmenį priešais mus. Koks nors žmogus vis labiau atsiskleidžia, koks yra iš tikrųjų.

Tai iš pagrindų pakeitė žvilgsnį į pasaulį. Mokiniai, studentai, išsiskyrusieji, susituokusieji, benamiai, taip pat ir politikai, aktoriai, žurnalistai, su kuriais leidome laiką, sulig mėnesiais ir metais slėpingai ėmė rodytis kitoje šviesoje. Garbindami į savo širdis paimejome juos ir jų reikalus, džiaugsmus bei suklydimus. Per tai jie ėmė „apsigyventi mūsų širdyse“! Išmokome ir mokomės garbindami bei aukštindami pavaduojamai statyti žmones Viešpaties akivaizdon, kad jie vis labiau apgyventų mūsų širdį!

Netikėtina, kaip būtent tai gali pakeisti evangelizacijos metodiką. Tai mus kreipia tiesiai prie šventyklos su prieškiemiu ir šventove įvaizdžio, kuri Jūs, Šventasis Tėve, mums dovanojote vienoje iš 2009 m. Kalėdų meto kalbų. Laikotarpiu, kai vis labiau ryškėja, kad krikščionys Europoje mažuma, mums būtinos tokios Viešpaties artumo garbinimo bei aukštino „šventovės“! Žmonės kaip erdvės, bet atviros, nes prieškiemis, tiesą sakant, nebėra atskirtas nuo šventyklos, nes dėl Kristaus „nusižeminimo“, dėl jo aukos, šventykla ir prieškiemis tapo pralaidūs. Dialogas, garbinimas ir evangelizacija perskverbia vienas kitą.

Galime iš tikro patirti, kad dėl šių garbinamųjų misijų ir gyvos priejautos „žmonės gali laikytis mūsų Jo nepažindami“ (5).

Šventasis Tėve, net nežinau, kaip turėčiau tai pasakyti, bet, kai išgirdome iš Jūsų visus tuos žodžius apie „tautų prieškiemį“, mus apėmė didžiulis džiaugsmas ir iš pačių gelmių kilo aiškus suvokimas: taip ir yra! Tai tarsi naujas Dvasios išliejimas Bažnyčiai. Taip, galime nuoširdžiausiai patvirtinti, kaip smarkiai mūsų dienų „agnostikai“ ilgisi to, kas didu ir tyra. Taip, nuo mūsų gyvenamos, vidinės laikysenos priklausau, ar „žmonės pripažins savąjį ilgėsį“ (6). Dažnai matėme žmonių, patyrusių gilų vidinį priimtumą, savigarbą, atsivėrusį Dievo alkį.

Tik vienas nedidelis pavyzdys.

Mūsų akademijoje, kurios koplyčiose kasdien vyksta adoracija, greta įvairiopo rengimo misijoms vyskupijoje, taip pat siūlome, pavyzdžiui, kursus žiniasklaidos ir Europos klausimais, kuriuos pirmiausia lanko daug visokiausių pasaulėžiūrų jaunuolių. Šitaip einame su jaunais žmonėmis vienu keliu, domimės jų interesais, rengiame intelektualias diskusijas svarbiais visuomeniniais klausimais. Ir į dialogą įtraukiame savo krikščioniškąjį tikėjimą. Viena studentė po metus trukusio žiniasklaidos kurso manęs pasiteiravo, ar gali užduoti „intymų“ klausimą dėl mano tikėjimo. Visus metus ji nekart sakė, jog yra netikinti, tačiau absurdiškai jaučiasi kursuose, kaip namie. Dabar ji norėjo sužinoti, ar aš už ją galiausiai meldžiausi. Iš pradžių delsiau atsakyti, nes ji juk nenorėjo būti atversta. Kas gi nori būti „misijų objektu“?

Kai atsakiau teigiamai, ji paklausė, ar už ją meldžiausi nuo kurso pradžios, visus metus. Man vėl patvirtinus, susijaudinusi ištarė: „Pasakysiu visiškai sąžiningai, to tikėjausi!“

Galėčiau pateikti nesuskaičiuojamai daug tokio „ilgesio“ pavyzdžių. Mes inicijuojame dialogo renginius įvairiausiose „sekuliariose“ Vienos vietovėse, bet tie dialogai, žinoma, yra „misionieriško pobūdžio“. Mūsų agnostiniai ar ateistiniai bičiuliai iš dalies geriau negu Bažnyčios nariai žino, kad dialogas neatsiejamas nuo kiekvieno dialogo partnerio vidinės misijos. Mokmės būti skaidresni ir sąžiningesni. Tačiau pirmiausia gyventi neturto dvasia, kad galėtume vienas kitą praturtinti. Panašiai – taip dialogą suprato jau Platonas – augant *sym-pathein*, t. y. priėjautai, „dažnai artimai kalbantis ... sieloje staiga iškyla idėja, tarsi ugnies kibirkštis įžiebtą šviesa, kuri paskui pati skinasi kelią“ (7). Tačiau tokia viltis galiausiai kyla iš tikėjimo, kad ugnies kibirkštis yra Dievo Dvasia, kurios veikimu kliaujamės ir kuri pučia, kur nori. Tai mūsų nenuveda į reliatyvizmą. Nepamaino katechezės, bet, priešingai, ją kaip tik įgalina ir atveria kelią į sakramentus, kurie

mums vis aiškiau tampa vidiniais pulsuojančiais evangelizacijos centrais.

Nenorėčiau būti suprastas klaidingai. Visi tragiški suklydimai ir blogio pagundos mūsų visuomenėje tokia evangelizacija ne nutylimi ar nureikšminami. Kaip tik dėmesio sutelkimas evangelizacijoje į priėjautą padidina jautrumą netiesai ir destruktiviems reiškiniams, tačiau sykiu, matyt, labiau akcentuoja šio matmens išskentėjimą.

Mums Europa atrodo tokia sužeista, dažnai tapusi tokia vidujai vieniša, kad mūsų sąlygomis juo aktualesni tampa nusidėjėlei taikomi Jėzaus žodžiai: „Kam mažai atleista, tas menkai myli“ (Lk 7, 47b).

3-iasis mokymosi žingsnis: kad evangelizuotume bendrai

Tai, kas pasakyta, atveda mus prie misijos sampratos, glaustai suformuluotos Tomo Akviniečio: visa Jėzaus misija rodanti, kad Dievas noris „statydinti draugystę“ su savo kūriniu – *fundari amicitiam* (8). Ir tarp savęs, misijų bendruomenėje, turime jausti ir statydinti dvasinę ir žmogišką draugystę. Tačiau ji turėtų būti vis atviresnė, kad ją galėtume pasiūlyti kitiems šiame pasaulyje, galėtume leisti jiems joje dalyvauti.

Įdomu, kad, viena vertus, būtent didieji renginiai, kaip antai Pasaulio jaunimo dienos ar ir mūsų didmiesčio misijos bei tarptautiniai naujosios evangelizacijos kongresai, visada yra ypatingi susikaupimo ir tikėjimo stiprinimo momentai. Tačiau, kita vertus, visi šie įvykiai ilgalaikių vaisių gali duoti tik tada, kai išgyvenami nedidelėmis draugystės saitais susisaisčiusių žmonių grupėmis tiek per pačius didžiuosius renginius, tiek tolesniame evangelizacijos kelyje. Šiandien darosi vis aiškiau, kad šio paprasto meilės maisto reikia mums visiems – konkretaus broliškumo, draugystės tarp savęs ir su Viešpačiu. Mums reikia šių nedidelių grupelių, šių nedidelių krikščioniškųjų bendruomenių, kuriose būtų meldžiamasi ir dalijamasi Dievo žodžiu, kuris turėtų virsti konkrečiais veiksmais pasaulyje. Tai maldos ir pasakojimo bendruomenės. Ne nišos, kur bėgama ieškant prieglobsčio, bet pačiame pasaulyje įskiepytos ląstelės. Tai žmonės, dirbantys ir turintys įvairiopą šeimos bei draugų tinklą ir per tai leidžiantys Bažnyčiai naujaip „prisiliesti“ prie visuomenės. Kaip tik tai galėtų būti ir nauja šiandienų „pasauliečių valanda“.

Mums, jaunesniesiems, pirmiausia pasauliečiams, deja, skausmingai teko patirti, kad jau vykdant didmiesčių misijas miestų diecezinės vadovavimo struktūros pamažu perėmė atsakomybę į savo rankas ir prislopino

iš pradžių jaunatvišką dinamiką, galingai sklidusią iš jaunų pasauliečių. Vyskupijos pasidavė sėkmės siekiui – kai kas atrodė joms perdėm rizikinga ar pernelyg naivu, – ir tada labiau akcentavo tai, kas pasiteisinę, ir ryškiai į akis krintančias akcijas. Stipriai buvo justi tendencija Bažnyčiai pristatyti save. Tai vėl sukūrė misijas apsunkinantį atstumą, net jei ir galėjo padaryti išorinį išpūdį, bet tikriausiai didesnę Bažnyčios viduje.

Neužsigaukite, jei pasidalysiu su Jumis dar vienu rūpesčiu – tuo, kaip smarkiai paplito klerikalizacijos įvairiausiais pavidalais banga. Labai daug pasauliečių, buvusių Europos naujosios evangelizacijos varikliais ir pasitikėjimo dvasia paklusių bažnytinei vadovybei, buvo ir yra nustumti į pakraštį, kai kurie net nutildyti. Man tiesiog sąžinė neleidžia šiame kontekste nutylėti visus tuos paslėptus ir atvirus sąstingio reiškinius naujuosiuose sąjūdžiuose, bet kartu ir parapijose bei vyskupijose.

Gali būti, jog tai reakcija į perdėtą pasauliečių klerikalizaciją po Susirinkimo. Šiaip ar taip, čia vėl tampa taiklūs ir primygtini Dietricho Bonhoefferio žodžiai: „...bet kuris mėginimas padėti Bažnyčiai prieš laiką organizaciškai išskleisti galią, tik uždels jos atsivertimą ir apsivalymą“ (9). Mano akimis, grės didelis pavojus, jei svarbiausiu dalyku vėl taps valdžia, o esminis pakrikštytų krikščionių pašaukimas į šventumą bus pastumtas į šalį ar atsidurs antroje vietoje. Daugelyje naujų bendruomenių patyrėme, ką reiškia ugdyti stipresnę pasauliečių ir dvasininkų savivoką vieniems kitus branginant.

Tačiau dar daug svarbesnis yra bendras gilus džiaugimasis Kristaus kunigyste. Kartu būti krikščionimis dalijantis bendrąja Kristaus kunigyste („...kartu su Jumis esu krikščionis, jums – vyskupas“)! Dėl jos esmės, tai ypatingas dėmesys čia vėl atkreiptinas į *Lumen gentium*, 10 (10). Čia kalbama apie tai, ko patys sau negalime duoti ir visi galime „tik“ gauti. Sykiu parapijų ir miesto misijų pavyzdys parodė ir svarbą to, kad „krikščionys pasaulyje“ prie sakramentų, Eucharistijos ir per tai prie kunigų vestų ne tik save, bet ir „naujai laimėtuosius“.

Bet visam tam reikia nuolankaus broliškumo – susibūrus apie Viešpatį. Pirmiausia patys pajutome, koks būtinas šis mokymosi procesas, – klausymasis, kai kitas gerbiamas labiau už save, idant abipusiškai vienas iš kito gautume, ką Viešpats mums dovanojo. Vadinasi, iš naujo turime mokyti ir lavinti Viešpaties mokykloje. Vienos arkivyskupijoje po trijų didelių vyskupijos susirinkimų kartu su 1500 delegatų praėjusiais metais priėjome prie išvados, kad su parapijinėmis misijomis ir reikiama struktūra pertvarkymais priekin pasistū-

mėsime tik statydindami įvairiausio pobūdžio „mokinystės mokyklas“ (11), tikėjimo ir misijos mokyklas, t. y. tikrai statydindami, o ne administruodami (pagražintą) nuosmukį, statydindami ir steigdami nedideles bendruomenes, kurioms galėtų vadovauti ir pasauliečiai ir kurios galėtų subrandinti naujas misionierių pajėgas. Tai ilgas kelias, bet Viešpats, žinia, auklėja mus kupinas atlaidžios kantrybės. Žinoma, čia dar kyla nemažai su parapijos bendruomene susijusių teologinių klausimų, tačiau bent vieno dalyko norėčiau jau dabar palinkėti – kad tokios nedidelės krikščionių bendruomenės sekmadienį atvyktų į didesnę Eucharistijos bendruomenę, tai tiesiog būtina bažnytinei vienybei prisikėlusiam Viešpatyje išlaikyti, vieniems kitus sustiprinti ir daug kam kitkam.

4-asis mokymosi žingsnis: kad pažeminimai ir sužeidimai taptų naujosios evangelizacijos medžiaga

Apie Bažnyčios pažeminimą ir sužeidimą šiandien būtų galima pasakyti daug. Daugelis susitikimų vykdančių misijas privertė mus atkreipti dėmesį, jog tai, kaip į tai reaguojama, yra vienas iš svarbiausių evangelizacijos Europoje klausimų. Regis, net labai sunku susitaikyti jau su pažeminimu, kurio kaip Bažnyčia susilaikėme dėl savo aplaidumo bei nuodėmių, mastu. Tikru iššūkiu mums tapo nuoširdi atgaila, susilaikymas nuo pernelyg skubotos savigynos, su Evangelija nesuderinamos poniškos laikysenos atsisakymas. Tačiau yra ir kita pažeminimo forma, su kuria dažnai susiduriame parapijų bendruomenėse: tas nuolatinis mažėjimas – ir parapijos kasdienybės vargai. To neturėtume nuvertinti ir psichologiniu požiūriu.

Europoje virstame menku likučiu. Net jei ir yra išpūdingų išimčių, į kurias mėgstame padilbčioti, vis dėlto turime išmokti susitaikyti su tuo, kad daug kur Europoje esame senstanti Bažnyčia (štai tokia ištara po nuostabių Pasaulio jaunimo dienų). Pripažįstu, jog ir buvo sunku dalyvaujant „pavasariniam“ Bažnyčios sąjūdyje išlaikyti reikiamą realybės jausmą. Bet Bažnyčia, kaip troškome, nepasidarys nauja regima galybe ir neiškops iki pasaulinio rango. Ir vėlgi kaip tik per iliuzijų žlugimą Viešpats parodė savo naujus ženklus ir atvėrė man – ir mums – naują pasaulį kartu su JUO!

Drįstu pateikti Jums dar vieną pamokomą pavyzdį, kurį išgyvenau dešimtojo dešimtmečio pradžioje mokykloje, kurioje keletą metų dirbau mokytoju. Ten tikybos turėjau mokyti „paskutinįjį likutį“. Mat Pietų Austrijoje buvo įsteigta speciali gimnazija, kuri turėjo būti visiškai atskirta nuo Bažnyčios ir tradicijų. Iš klasių buvo pašalinti visi kryžiai, nebeliko mokyklinių religinių renginių ir t. t.; didelėmis pastangomis mokiniai, mokytojai ir

tėvai bazinės demokratijos būdu išsikovojo sau savus kelius į gyvenimo laimę. Daugelis mokinių bei tėvų ištarų bei elgesio formų žeidė mane jau darbinantis į mokyklą. Pradėjęs dirbti, troškau iš jos kuo greičiau išeiti. Tikrai nebesuradamas, kuo pamokas galėčiau padaryti prasmingas, tiesiog apsisprendžiau mėgti mokinius. Kaip elgtis tokiomis aplinkybėmis? Tai buvo tikra kova. Tokioje situacijoje neturėjau jiems nieko kito pasiūlyti, kaip tik supažindinti su savo gyvenimo nuotrupomis, megzti draugystes... ir pasakoti apie žmones, jų gyvenimo istorijas, apie tai, kaip pažino Jėzų, pavyzdžiui, apie šventuosius. Kai kartą nepilnamečiams kelias valandas pasakojau apie Arso kleboną, vienas berniukas paprašė surengti balsavimą (bazinė demokratija!): objektas – reikalavimas turėti teisę eiti išpažinties. Kone visa klasė nubalsavo „už“. Dvejojau ir netroškau problemų su tėvais. Galiausiai prie tokio balsavimo prisidėjo dar kelios klasės. Neįsivaizduojate, koks išankstinis džiaugsmas spindėjo nepilnamečių akyse. Tokio nebuvau matęs nė vienoje katalikiškojoje mokykloje. Ir kai prisimenu, kaip jie džiaugėsi po išpažinties, sunkiai pajėgiu suvaldyti vidinį jaudulį. Pakrikštyti ir nepakrikštyti, bet kuriuo atveju visi nelankantys Bažnyčios, bazinės demokratijos keliu išsireikalavo išpažinties iš baikštaus ir vargano tikybos mokytojo.

Prie visų rimtų ir svarbių diskusijų apie krikščionišką Europos saulėlydį norėčiau pridurti vieną mūsų patirtį: jei tik šiandienams žmonėms iš tikro išstatysime save visu savo varganumu ir prašysime Jo Dvasios, pajusime, išvysime tą begalinį Dievo alkį. Jis tiesiai mums prieš akis.

Tie jaunuoliai mane daug ko išmokė. Viešpats tarp jų tikrai buvo ranka pasiekiamas. Taip nevaržomai galėjome kalbėti apie Dievą ir su Dievu. Tai, kad šie jaunuoliai dar išsireikalavo balsavimo, jog jų klasėje būtų pakabintas kryžius, man parodė, kur yra šandieniniai pranašai. Taip, jei Viešpats sako, kad jei neskelbsime „šauks akmenys“, tai jis akivaizdžiai mums gailėstingas, toks gailėstingas, kad vadinamuosius pagonis išsirinko visiškai naujaip leisti prabilti jo žodžiui. Dabar galėčiau papasakoti apie daugybę „sekuliarųjų“ žmonių, su kuriais susipažinome per jau minėtus dialogus nuo Bažnyčios tolimose aplinkose. Sakau Jums, viduje jie „šaukia“ Viešpatį. Jų ilgesys – milžiniškas. Lygiai kaip ir žaidzos.

O mes? Mes pernelyg užsiėmę savimi.

Todėl labai prašau Viešpaties, kad mes šiuos mūsų laikų pažeminimus laikytume vartais į Jo artybę. Man kone atrodo, kad ši visuomenė Jo gerumo šviesą galės išvysti tik per pažemintą, varganą, nedidelę tautą.

Į mūsų širdis vis giliau įsirėžė paskutiniai apaštalo Pauliaus žodžiai Apaštalo darbuose. Patyręs savo tautos vidinį užsispyrimą, Paulius užbaigia šūksniu: „Todėl žinokite: šis Dievo išgelbėjimas yra pasiūstas pagonių tautoms, ir jos jį priims.“ Aš dar pridurčiau: klausomės, ką sakote, tačiau taip pat nustebe ir džiaugdamiesi girdime mums naujaip – per daugelį – kalbantį Viešpatį. Tai bus (yra) džiaugsmas, kurio iš mūsų niekas negali atimti.

Šiame būryje, prieš tokią auditoriją man nebūtina daryti teologinių išvadų. Tą padaryti galite geriau negu aš.

Galiu tik liudyti ir nedrįstu vertinti, bet šiandien nežinau jokio kito kelio, kaip tik tą, kurio mus išmokė Viešpats ir kurio moko Marija: nusižeminti, pasidaryti mažam, kad taptum Jo džiaugsmo dalininku ir dalytume tą džiaugsmą kitiems.

Dėkoju už išklausymo dovaną, už tai, kad turėjau galimybę „papasakoti“.

Nuorodos

- (1) Plg. Gianni Vattimo. *Glauben – Philosophieren*. Reclam Universal-Bibliothek, Stuttgart 1997.
- (2) Plg. Motina Teresė. *Komm, sei mein Licht*. Pattloch, München 2007.
- (3) ZEIT LITERATUR, *Interview von Ulrich Greiner mit Peter Handke*. N°8–November 2010, S. 6.
- (4) Plg. Mt 9, 36: „Matydamas minias, jis gailėjosi žmonių, nes jie buvo suvargę ir apleisti lyg avys be piemens.“
- (5) Popiežius Benediktas XVI. Kalėdinis kreipimasis į Romos kuriją (2009 12 21).
- (6) Ten pat.
- (7) *Platons Siebter Brief*. Einleitung, Text, Übersetzung, Kommentar, übersetzt von Rainer Knab, Olms, Hildesheim 2003.
- (8) Plg. Kardinolas Christophas Schönbornas. *Vom geglückten Leben*. Amalthea, Wien 2009, S. 36.
- (9) Dietrich Bonhoeffer. *Taufbrief an sein Patenkind, Mai 1944. Aus Widerstand und Ergebung. Briefe und Aufzeichnungen aus der Haft*. Hrsg. Von Eberhard Bethge, Gütersloher Taschenbücher 457; Gütersloher Verlags-Haus, Gütersloh 2002.
- (10) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija apie Bažnyčią *Lumen gentium*, 10.
- (11) Plg. Kardinolo Christopho Schönborna pastoracinis laiškas (2011 m. Gerojo Ganytojo sekmadienis, Viena). Erzdiözese Wien, surandamas: www.apg2010.at

Švč. M. Marijos Gimimo atlaidai

Rugsėjo 15 d. Šiluvoje baigėsi didieji Švč. M. Marijos Gimimo atlaidai. Juose šiais Lietuvos vyskupų paskelbtais Dievo Gailestingumo metais buvo švenčiamas Dievo Gailestingumas kaip pati didžiausia ir svarbiausia Viešpaties malonė ir dovana. „Šilinių atleidų dienos – tai Dievo Gailestingumo srovė, turinti mus pagauti, nuskaistinti ir atnešti tikrąją ramybę ir džiaugsmą. Švč. M. Marijos užtariami, prašykime Dievą atleidimo sau, savo artimiesiems, tautai ir pasauliui“, – sakė Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius.

Per devynias atleidų dienas – nuo šiemet jie pradedami švęsti rugsėjo 7-ąją Pal. Jono Pauliaus II diena – į Šiluvos šventovę nuo 50 iki 70 tūkst. piligrimų (pagrindinėmis dienomis jų atvykdavo iki 20 tūkst.), regis, sutraukė pati Dievo Motina, šįsyk rodydama į Gailestingojo Sūnaus meilę.

Šiluvos piligrimai, vyresni ir jauni, pėsti ir važiuoti, pavieniui ir organizuotai, su šeimomis, vaikais, draugais ir bendraamžiais, su savo parapijų, draugijų, bendrijų, organizacijų, institucijų bendruomenėmis kasdien sakralioje aikštėje šventė iškilmingą Eucharistiją, taip pat kitas šv. Mišias Šiluvos šventovėse, gausiai lankė maloningąjį Dievo Motinos su Kūdikiu paveikslą Bazilikoje, Marijos kojų liestą akmenį atnaujintoje Apsireiškimo koplyčioje, adoravo Švč. Sakramentą bazilikos Ligonijų Sveikatos koplyčioje, dalyvavo bendrose Rožinio ir Dievo Gailestingumo vainikėlio maldose.

„Jėzau, pasitikiu Tavimi“ – toks leitmotyvas šiemet lydėjo visus, kurie į Šilines vyko trokšdami tikrai sugrįžti prie Dievo, susitaikyti ir švęsti jo meilę ir atleidimą. Pasak kun. K. Kėvalo, Šiluva didžiųjų atleidų dienomis buvo tapusi Lietuvos Betliejumi, kur gimė nepaprastas Dievo artumas. Daugybė atvykstančiųjų pilnatviškai šventė Eucharistiją: buvo išdalyta per 30 tūkst. komunikantų. Mišias tiesiogiai transliavo *Marijos radijas*, pagrindines iškilmes – Lietuvos televizija.

Iškilmingai Eucharistijai atleidų dienomis vadovavo Lietuvos vyskupai, ypač gausiai dalyvavę pagrindinių iškilmių, rugsėjo 11-osios, sekmadienį. Tą dieną piligrimus sveikino ir visai Lietuvai popiežiaus Benedikto XVI palaiminimą perdavė, sekant Evangelija įveikti dabarties sunkumus linkėjo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi.

Atlaiduose apsilankė kitų garbių svečių: Stačiatikių Bažnyčios Lietuvoje vadovas, Vilniaus ir Lietuvos metropolitas arkivyskupas Inokentijus, Evangelikų liuteronų Bažnyčios vyskupas M. Sabutis. Viešėjo Maltos ordino Didysis Magistras kunigaikštis br. Matthew Feastingas, LR Vyriausybės, Seimo narių, savivaldybių atstovų, atsakingų pareigūnų.

Daugybė Kauno arkivyskupijos visų dekanatų, taip pat kitų vyskupijų kunigų atlaiduose aukojo šv. Mišias, skelbė Dievo žodį, tarnavo klausyklose, rengė katechezes, rūpinosi liturgija. Jiems padėjo diakonai, Kauno kunigų seminarijos klierikai, uolūs kasmetiniai atleidų talkininkai – jaunieji savanoriai.

Palaimintojo Jono Pauliaus II dieną buvo dėkojama Dievui už kaip tik šiemet palaimintuoju paskelbto popiežiaus Jono Pauliaus II gyvenimo pavyzdį. Arkiv. S. Tamkevičius priminė šio ypatingo Dievo gailestingumo nešėjo mūsų laikmečio žmonėms apsilankymą Šiluvos šventovėje, ypač įstabų

Suteikti garbės titulai

Dviem Kauno arkivyskupijos kunigams – Jurbarko dekanui kun. **Kęstučiui Grabauskui** ir Kauno II dekanato dekanui kun. **Augustinui Paulauskui** suteikti Šventojo Tėvo kapelionų (monsinjorų) garbės titulai.

-Kn-

Kunigų paskyrimai

Kauno arkivyskupijoje

Kun. **Gytis Stumbras** atleistas iš Jonavos šv. apaštalo Jokūbo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas vikaru Kauno švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijoje.

-Kn-

Panevėžio vyskupijoje

Kun. **Algirdas Butė** atleistas iš Subačiaus (Stoties) šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos klebono, Subačiaus (Miestelio) švč. Trejybės parapijos administratoriaus ir Panevėžio vyskupijos Kunigų tarybos nario pareigų.

Kun. **Albertas Kasperavičius** atleistas iš Truskavos Šventosios Dvasios parapijos klebono, Ančiškio šv. apaštalo ir evangelisto Mato parapijos administratoriaus bei Truskavos rekolekcijų namų administratoriaus pareigų ir paskirtas Subačiaus (Stoties) šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos klebonu, Subačiaus (Miestelio) švč. Trejybės parapijos administratoriumi.

Kun. **Mindaugas Kučinskas** atleistas iš Panevėžio šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Truskavos šv. Dvasios parapijos klebonu, Ančiškio šv. apaštalo ir evangelisto Mato parapijos bei Truskavos rekolekcijų namų administratoriumi.

Kun. **Dainius Matiukas** atleistas iš Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Panevėžio šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijos vikaru.

Kun. **Vitalijus Kodis** paskirtas Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaru.

Kun. **Nerijus Papirtis** atleistas iš Kupiškio Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Anykščių Šv. apaštalo evangelisto Mato parapijos vikaru.

Kun. **Mangirdas Maasas** atleistas iš Anykščių Šv. apaštalo evangelisto Mato parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Utenos Dievo Apvaizdos parapijos vikaru.

Kun. **Aivaras Kecorius** atleistas iš Utenos Dievo Apvaizdos parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Panevėžio Šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijos vikaru.

Kun. **Regimantas Tubelis** atleistas iš Panevėžio Šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Zarasų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos vikaru.

Kun. **Justas Jasėnas** atleistas iš Zarasų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Kupiškio Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaru.

Kun. **Eugenijus Troickis** atleistas iš Panevėžio Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo rektorato rektoriaus pareigų ir paskirtas Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros parapijos administratoriumi.

Kun. **Pavelas Andžejevskis** paskirtas Panevėžio Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo rektorato rektoriumi.

Kun. **Tomas Skrudupis** atleistas iš Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros parapijos administratoriaus pareigų, paliktas eiti visas kitas turimas pareigas.

Kun. jubil. **Albinas Pipiras** atleistas nuo pareigos nuolatini talkinti Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo parapijoje ir paliktas Pušaloto Šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijos rezidentu.

momentą, kai paties Šventojo Tėvo rankomis buvo vainikuota Švč. M. Marijos statula. Su dėkingumu buvo priminta ir jo padrašinanti žinia laisvę atgavusios Lietuvos žmonėms. Rugsėjo 8-ąją Švč. M. Marijos Gimimą drauge su kitais piligrimais šventė, kaip ir kasmet gausiai, Lietuvos kariuomenė. Vadovaujant gausiai atvykusiems Lietuvos vyskupams, melstasi už tėvynę, taiką, už karius, partizanus, savanorius, visus, kurie gynė laisvę ir rūpinasi ją saugoti šiandien. Lietuvos kariuomenės ordinaras vysk. G. Grušas ragino savo gyvenime atrasti, kur šiandien esame siunčiami nešti Dievo meilę ir gailestingumą. Rugsėjo 9-ąją atlaiduose dalyvavo bažnytinių institucijų, organizacijų, draugijų, bendrijų nariai, maldos grupės. „Šis būrys yra didžiulė jėga Bažnyčioje, nes meldžiasi. Malda – Bažnyčios bendruomenės gyvybė“, – sakė liturgijai vadovavęs ir prikeliančio Dievo gailestingumo taip pat ir kitiems Lietuvos žmonėms melsti raginęs arkiv. S. Tamkevičius. Rugsėjo 10-ąją piligrimų būrys iš visos Lietuvos šventė Šeimų ir jaunimo dieną. Pavakare Šiluvą pasiekė 600 iš Žaiginio parapijos nuo pietų keliausių Kauno arkivyskupijos jaunimo žygio dalyvių, kurie ėjo pėsčiomis Kryžiaus kelią melddamiesi ir mąstydami, kokių gerų darbų šiandien gali nuveikti jaunas žmogus.

Rugsėjo 11-osios sekmadienį bemaž dvidešimt tūkstančių piligrimų iš visos Lietuvos suvažiavo į Padėkos už Dievo Gailestingumą šventę. Po pietų Šiluvą pasiekė tarptautinio piligriminio žygio iš Kryžių kalno dalyviai, nuo rugsėjo 9-osios nuėję 70 km kelią pėsčiomis, vadovaujami Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio. Eucharistijos liturgijos, kurią šventė visi Lietuvos vyskupai, bendruomeninėje maldoje Viešpaties atleidimo prašyta už savo, savo senelių, protėvių, visos visuomenės ir Bažnyčios bendruomenės narių padarytas kaltes – negimusios gyvybės žudymą, apleidžiamus vaikus, nejautrumą vargšams, už mūsų žemėje padarytą nusikaltimą prieš žydų tautą, už kolaboravimą su okupantais, istorijoje parodytą neapykantą kitų tautų žmonėms, už neskaistumo, santuokos orumo paniekinimo, prievartos šeimose bei jų ardymo nuodėmes, už kunigų neištikimybę pašaukimui ir kt. Tądien už gailestingumo iniciatyvas keli asmenys buvo apdovanoti Šiluvos Dievo Motinos medaliais.

Rugsėjo 12-ąją Šiluvoje melstasi už Policijos departamento, Valstybės sienos apsaugos ir Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybų darbuotojus, jų šeimas. Rugsėjo 13-ąją Viešpaties artumo, Šiluvos Dievo Motinos, Ligonių Sveikatos, užtarimo prašyta kamuojamiems fizinių ir dvasinių negalių, priklausomybių, skausmo ir skurdo, taip pat ligonių, neįgaliųjų šeimoms, globėjams, medikams. Piligrimai buvo kviečiami melstis už tuos, kurie sirgdami, kentėdami yra ypač Jėzui brangūs, raginami atpažinti Jėzų kito ir savo kančioje, būti jautresni. Rugsėjo 14-ąją Kunigų ir vienuolių dienos iškilmingą Eucharistiją šventė 96 įvairių Lietuvos vyskupijų dvasininkai, septynių kongregacijų broliai vienuoliai, beveik 20-ties moterų kongregacijų Lietuvoje seserys vienuolės, Telšių ir Vilniaus kunigų seminarijų bendruomenės.

Švč. M. Marijos Sopulingosios dieną buvo dėkojama Dievui už Evangelijos žinią ir Eucharistiją, už misionierius ir savanorius Lietuvoje ir pasaulyje, už malones, amžių būvyje ir atlaidų dienomis patiriamas Šiluvoje. Arkivyskupo paraginiu buvo meldžiamasi ir už tai, kad Lietuvoje plitų Švč. Sakramento adoracija. Iš Šiluvos šventovės ir atlaidų arkiv. S. Tamkevičius linkėjo išsivežti daugiau vilties, gerumo, atidumo vieni kitiems į savo šeimų, darbo ir kt. aplinką. Tokia krikščionio laikysena, pasak ganytojo, yra Dievo

dovana ir didžiulė atlaidų malonė šiuo neramiu įvairių susipriešinimų ir moralinių paklydimų metu.

-kait-

Piligriminis žygis iš Kryžių kalno į Šiluvą

„U-a, Šiluva, mes atėjom“, – drebino orą energingai rugsėjo 11-osios (sekmadienio) popietę į Šiluvos gatves įžengę žygeiviai. „Jei kada pavargsit gyvenime, ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai, mokėsit būti ištvermingi!“ – tokiais žodžiais daugiau nei 700 piligrimų iš Kryžių kalno pasitiko Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ. „Dėkui, kad keliaiavot kartu. Susitiksime šv. Mišių aukoje“, – su tris dienas bendražygiais tapusiais piligrimais atsisveikino Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis.

9-asis piligriminis žygis Kryžių kalnas–Šiluva prasidėjo rugsėjo 9-ąją, penktadienį. Jau nuo 10 val. didesnės ir mažesnės mokyklų, parapijų, įvairių organizacijų grupės, pavieniai asmenys registravosi Kryžių kalno prieigose. 12 val. Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis aukėjo šv. Mišias. Susikaupti, sąmoningai dalyvauti padėjo Šiaulių katedros jaunimo choro giesmės.

Pirmąjį kartą žygis Kryžių kalnas–Šiluva organizuotas 2003-aisiais, norint paminėti popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje 10-ties metų jubiliejų ir žygiu sujungti dvi popiežiaus aplankytas Lietuvai reikšmingas šventas vietas – Kryžių kalną ir Šiluvą. Šiais metais žygyje vėl ypatingas dėmesys skirtas palaimintojo Jono Pauliaus II asmeniui. Per pamokslą Kryžių kalne Šiaulių vyskupas gilinasi į popiežiaus pavyzdžiu bei žodžiu paliktas pamokas. Pirmoji – pasakyta lietuviams pontifikato pradžioje: „Būkit ištikimi Kristui!“ Šią popiežiaus mintį ganytojas siūlė rinktis žygio šūkiu. Šiaulių vyskupas kvietė keliauti linksmai, džiugiai, kartu pamaldžiai ir dėkingai.

Po šv. Mišių, su vėliavomis bei plakatais sustoję į koloną, pakiliai nusiteikę piligrimai pradėjo žygį. Kaip ir kiekvienais metais, vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Padėjo Šiaulių vyskupijos katechetikos centro vadovė Danutė Kratukienė, Evangelizacinio centro vadovas kun. Tadas Rudys, kun. Tadas Janavičius ir daugelis kitų. Žygyje dalyvavo apie 10 kunigų, tad visi norintys turėjo galimybę atlikti išpažintį, pabendrauti, aptarti rūpimus klausimus. Žygis įdomus ir užsieniečiams. Jau kelerius metus iš eilės jame dalyvauja Lenkijos lietuviai iš Punsko. Pirmą kartą šiais metais ėjo karmelitas t. Marijus iš Airijos.

Antrosios dienos rytas pradėtas šv. Mišiomis. Jas aukėjo Šiaulių ganytojas Eugenijus Bartulis. Pamoksle kun. Tadas Rudys taip pat gilinasi į to, kuris „sugebėjo prabilti šių laikų žmogui“, kuris „mokėjo prabilti Dievo kalba į žmogų“, – popiežiaus Jono Pauliaus II žodžius bei gyvenimą. Pasaulis, kaip pastebėjo kun. Tadas, šaukte šaukia, jog tikėjimas nuobodus, o žygis rodo kitokią realybę. Dievas leidžia laisvai pasirinkti: keliauti su Juo ar vienam, bet visas gyvenimas yra didelė piligrimystė, kurios sėkmė priklauso nuo minėto pasirinkimo. Palaimintasis Jonas Paulius II tikėjo jauno žmogaus gebėjimu pasirinkti vertybes.

Palaimintasis popiežius Jonas Paulius II žinomas ir savo meile bei ištikimybe Dievo Motinai Švč. Mergelei Marijai. Tad žygyje dominavo Dangaus Karalienei skirtos giesmės, buvo kalbamas rožinis, Švč. Mergelės Marijos

Kun. **Feliksas Čiškauskas** perkeltas iš Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos į Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo parapiją rezidentu.

Kun. **Vincetas Stankevičius** perkeltas iš Krekenavos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijos į Rokiškio Šv. apaštalo ir evangelisto Mato parapiją rezidentu.

Kun. **Miroslavas Anuškevič** paskirtas Utenos Kristaus Žengimo į dangų parapijos vikaru.

Kan. **Petras Budriūnas** atleistas iš Krekenavos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bei Vadaktėlių Šv. Jono Nepomuko parapijų administratoriaus pareigų, Krekenavos–Panevėžio dekanato dekanato pareigų ir paliktas altaristu Krekenavos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijoje.

Kun. dr. **Gediminas Jankūnas** atleistas iš vyskupo vikaro pastoracijai pareigų, paliktas eiti visas kitas turimas pareigas ir paskirtas Krekenavos Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebonu bei Vadaktėlių Šv. Jono Nepomuko parapijos administratoriumi.

Kun. **Eugenijus Styra**, Panevėžio Švč. Trejybės rektorius, paskirtas Panevėžio–Krekenavos dekanato dekanu.

-P-

Pašventinta Labanoro bažnyčia

Rugsėjo 10 d. Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis pašventino atstatytą Labanoro Švč. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčią ir konsekrovo altorių.

Labanoro parapijos medinė bažnyčia sudegė 2009 m. gruodžio 21-osios naktį, nors gaisro priežastis taip ir liko neaiški – vietos prokuratūra pradėjo ikiteisminį tyrimą, tačiau apčiuopiamų įrodymų ar liudijimų dėl gaisro priežasties bent iki šiol nenustatė. Sudegusi bažnyčia statyta 1820 m., statybą organizavo patys parapijiečiai savo lėšomis ir medžiagomis, naudodami medieną, kurios tose apylinkėse ir anuomet buvo gausu.

Sudegusioje bažnyčioje buvo tose apylinkėse ir visoje Kaišiadorių vyskupijoje garsus Dievo malonėmis Švč. M. Marijos su kūdikiu paveikslas, tapytas apie 1811-uosius. Marijos Gimimo šventės proga – tris dienas – šį paveikslą lankydavo gausus būrys Aukštaitijos regiono tikinčiųjų, atvykdavo vietos vyskupas.

Nuo 2005 m. Labanoro parapijos bažnyčia ir varpinė buvo restauruojama. Darbus vykdė LR Kultūros paveldo departamentas, mat bažnyčia dėl savo unikalios statybos technikos, deko-ro formų bei joje buvusių bažnytinės dailės objektų buvo pripažinta kaip saugotina. Kam teko lankytis senojoje Labanoro bažnyčioje, tikėtina, ilgam prisimins ir šios bažnyčios sakralinę vertę, gausius meno dirbinius, pamaldžių senolių kojomis nutrintas grindis, nuo dažno varstymo palinkusias bažnyčios duris.

Labanoro bažnyčios atstatymo darbai, prasidėję 2010 m. birželio mėnesį, dar iki galo nebaigti, nors bažnyčia jau atverta tikintiesiems – pašventinta; iš pagrindų sutvirtinti išlikę pamatai, iš vietinės medienos suręstos sienos, uždengtas malksnomis (vadinamaisiais gontais) stogas, padirbintas bažnyčios bokštelis ir ant jo užkeltas ir pritvirtintas metalinis kryžius; viduje išbetonuotos ir apšildytos grindys, ant kurių vėliau bus sudėtos medinės lentos, išvedžio-ta elektra, įrengtos ir apšiltintos lubos, padirbintas altorius ir atstatytas senasis – apsidėje. Dar trūksta klausyklių, suolų, bažnyčios apdailos; bažnyčioje taip pat planuojama įrengti šildymą.

Bažnyčios atstatymo darbų projektą parengė VĮ „Lietuvos paminklai“, darbus vykdė UAB „Vidista“, rėmė ir auko-jo: Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Švenčionių rajono savivaldybė, Kaišiadorių vyskupijos parapijos, Kaišiadorių vyskupijos Gyvojo rožinio brolija, Kaišiadorių vyskupas ir kiti fiziniai ir juridi-niai asmenys.

Bažnyčios pašventinimo pamaldose dalyvavo LR Vyriausybės kancleris

litanija. Jaunuoliai aktyviai įsitraukė į įvairias skanduotes, kartkartėmis plojimais palydėdavo šlovinimą repo stiliumi. Žygis išsiskyrė stipria evangelizacine nuotaika. Buvo galima išgirsti jaunuolius savo bendraamžiams liudijant apie prieš metus ar kelerius vykusį atsivertimą, Viešpaties teikiamas dovanas bei džiaugsmą būti aktyviu krikščionimi.

Per tris dienas nueita beveik 70 km. Išskirtinai daug jaunuolių šiais metais pasisiūlė savanoriauti. Jie talkino lauko virtuvėje, rūpinosi tvarka, informavimu, saugumu kelyje. Savanoriams padėjo kartu einantys kareiviai, kurie taip pat išskleidė palapines nakčiai, vežė piligrimų daiktus, vaišino kareiviška koše.

Žygis sulaukė didelio aplinkinių dėmesio. Išlydint iš Kryžių kalno, įžengiant į Rėkyvą, kertant Kelmės rajono ribą pyragais, poezijos posmais, padrašinimo žodžiu stiprino vietinės valdžios atstovai bei bendruomenių nariai. Pakapėje parapijos klebonas vaišingai priėmė klebonijos kieme. Pakelyje ištvermės linkėjo žmonės, vaišės išdėlioję prie savo kiemo vartų. Einant miesto gatvėmis galima buvo matyti neįprastai daug veidų daugia-bučių languose. Viešpats taip pat garbintas Rėkyvos, Pakapės, Kiaunorių, Tytuvėnų bažnyčiose. Kulminacija – iškilmingos šv. Mišios šalia atleidams išsipuošusios Šiluvos bazilikos. Jas aukojo ir pamokslą pasakė Kauno arki-vyskupas Sigitas Tamkevičius SJ.

-irat-

Padėkos už laisvę šventė Šiluvoje

Rugpjūčio 28 d., sekmadienį, Šiluvoje buvo švenčiama Padėkos už laisvę šventė. Į šią šventę, kasmet rengiamą didžiųjų Švč. M. Marijos Gimimo at-laidų išvakarėse, buvo kviečiami atvykti visi, kam brangi laisvės dovana. Už ją, švenčiant iškilmingas šv. Mišias vidudienį aikštėje priešais baziliką, dėkota Dievui bei nuolat laisvės troškimą užtarusiai Šiluvos Dievo Moti-nai, prašyta Viešpatį laiminti mūsų dabartį ir ateitį laisvoje Lietuvoje.

Į iškilmės Šiluvoje, kur taip pat buvo minimas „Tikėjimo ir Šviesos“ ben-druomenių judėjimo jubiliejus, daug žmonių atvyko pėsčiomis, dalyvauda-mi piligrimų eisenose nuo Raseinių pusės ir Tytuvėnų. Kauno arkivyskupijos piligrimams vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevi-čius, o Šiaulių krašto piligrimams – Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis.

Eucharistijos liturgijai Šiluvos aikštėje vadovavo Vilniaus arkivyskupas me-tropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis, koncelebravo Kauno arkivys-kupas Sigitas Tamkevičius, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių kapelionai. Drauge su kitais tos dienos piligrimais Eucharistiją šventė ir gausus būrys „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių (iš Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Kretingos, Marijampolės, Klaipėdos) narių – įgim-tą proto negalią turinčių žmonių, jų artimųjų, draugų, savanorių bei šių ben-druomenių svečias – tarptautinis koordinatorius Ghislainas du Chene.

Homiliją pasakęs arkiv. S. Tamkevičius priminė kardinolo V. Sladkevičiaus žodžius, jog Marija yra negalimų dalykų Motina. Su jos pagalba tai, kas ne-įmanoma, tampa galima. Neįveikiama tvirtovė, pasak ganytojo, atrodė so-vietų imperija, prieš kurią drebėjo visas pasaulis, ir nebuvo nė mažiausių

ženklų, pranašaujančių netolimą laisvę. O šiandien dėkojame Dievui ir negalimų dalykų Motinai už išklausytus prašymus ir meldžiame šviesos, kad būtume laisvės verti. Arkivyskupas atkreipė dėmesį, koku keliu pasaulio Gelbėtojas Jėzus vedė žmones į tikrąją laisvę. Svarbiausias jų – Jėzaus auka ir mirtis ant kryžiaus vaduojant žmones iš nuodėmių vergijos. Pasak ganytojo, ir šiandienei laisvei reikia savęs išsižadėjimo ir savo kryžiaus nešimo, kitų naštos ir vargo prisiėmimo.

„Tad šią valandą norėčiau pasveikint visus laisvus Lietuvos piliečius, kurie esat čia, Šiluvos aikštėje, ir ypač tuos, kurie rūpinatės žmonėmis, turinčiais negalią, kad matote ne tik save, bet ir kitus, kad mokate mylėti ne tik save, bet ir kitus, kuriems ta meilė labiausiai reikalinga“, – sakė arkivyskupas. Užbaigdamas homiliją ganytojas pabrėžė, kad tikrą džiaugsmą patiria tie, kurie laisvės kelyje stengiasi sekti Kristumi, kurie yra prisikėlimo ir laisvės vaikai.

Liturgijos pabaigoje „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių Lietuvoje palydintis ganytojas kard. A. J. Bačkis, prieš suteikdamas apaštališkąjį palaiminimą, atkreipė dėmesį, jog ypač šiais Dievo Gailestingumo metais „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenės moko meilės ir gailestingumo – vienintelio kelio pasilikti Kristaus meilėje.

„Pasilikite mano meilėje“ – taip pavadinta buvo „Tikėjimo ir Šviesos“ bendruomenių jubiliejaus – 40 metų gyvavimo pasaulyje ir 20 metų Lietuvoje, kurį jos šventė Šiluvoje visą savaitgalį, programa. Po iškilmingų šv. Mišių šios bendruomenės narės – mama Vilija ir šalies koordinatore Kristina Jašnauskaitė – pasidalijo liudijimais, o Kauno seserų benediktinių organizuotos stovyklos vaikai parodė savo sukurtą spektakliuką.

-kait-

Jaunimo žygis į Trakų Dievo Motinos atlaidus

Rugsėjo 10 d. Jaunimo piligriminis žygis iš Aušros Vartų į Trakus apvainikavo visą savaitę (rugsėjo 2–8 d.) trukusius Trakų Dievo Motinos Lietuvos globėjos atlaidus. Čia visą savaitę skirtingomis dienomis meldėsi Rūdiškių, Paluknio, Lentvario, Grigiškių, Vaidotų, Senųjų Trakų parapijų piligrimai. Rugsėjo 4-ąją, pagrindinę atlaidų dieną, Eucharistijos liturgijai vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Ganytojas ragino tikinčiuosius neapleisti kasdienės maldos, kvietė kasdien pamąstyti apie savo gyvenimą ir krikščioniškųjų vertybių vietą jame, akino ieškoti kelio pas Dievą, kuris yra Meilė ir Gailestingumas. Rugsėjo 8-ąją, kai visa Katalikų Bažnyčia švenčia Švč. Mergelės Marijos Gimimo iškilimą, Trakų bažnyčioje užbaigti Lietuvos Globėjos atlaidai. Prieš šv. Mišias Akatistą giedojo Vilniaus Aušros Vartų Gailestingumo Motinos koplyčios choralo giedotojai. Šv. Mišių šventimui vadovavo Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis.

Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro organizuotas jaunimo piligriminis žygis Aušros Vartai–Lentvaris–Trakai jau penktasis, o kiekvienais metais jis draugėn suburia per tris šimtus jaunų žmonių. Šių metų žygio tema „Būkite gailestingi, kaip ir Jūsų Tėvas gailestingas“ (Lk 6, 36). Piligriminiame žygyje buvo giedamos giesmės, skirtingų parapijų jaunimas turėjo galimybę labiau susibičiulianti. Tradiciškai piligriminio žygio metu vestos katechezės. Šiomet jų tema – priimti Dievo gailestingumą patiems ir jį parodyti kitiems.

D. Matulionis, kiti valdžios atstovai, gausus būrys parapijiečių ir svečių, statybos rėmėjai.

-kg-

Atidarytas Pal. J. Matulaičio muziejus

Rugsėjo 18-ąją, sekmadienį, Marijampolės Marijonų vienuolyne iškilmingai atidarytas ir pašventintas Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bazilikoje ir Marijonų vienuolyne įsikūręs Palaimintojo Jurgio Matulaičio muziejus.

Muziejaus ekspozicija pristato iškalbingą palaimintojo Jurgio Matulaičio, vienos ryškiausių asmenybių Lietuvos valstybės ir Bažnyčios istorijoje, gyvenimo ir tikėjimo liudijimą, taip pat nušviesdama ir ryškiausius Marijampolės miesto bei Marijonų vienuolijos istorijos aspektus.

Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bazilika ir Marijonų vienuolynas, kuriame įsikūręs muziejus, – gražus ir reikšmingas Marijampolės apskrities kultūros ir istorijos paveldo objektas. Todėl, atsižvelgiant į Regionų kultūros plėtros programos, Lietuvos tūkstantmečio programos bei Jono Pauliaus II piligrimų kelio kūrimo tikslus buvo imtasi jį rekonstruoti ir pritaikyti viešosioms kultūros ir turizmo funkcijoms.

Atidaryme drauge su Vilkaviškio vyskupu Rimantu Norvila, vyskupu emeritu Juozapu Žemaičiu MIC, atsakingais Lietuvos valstybės ir vietos savivaldos pareigūnais bei tėvų Marijonų bendradarbiais šiame projekte dalyvavo ir nemažas būrelis svečių iš svetur: tėvų marijonų vienuolijos generalinio vyresniojo atstovas kun. Jair Batista De Souza MIC, buvęs tėvų marijonų vienuolijos generalinis vyresnysis kun. Jan Mikolaj Rokosz MIC, tėvų marijonų vienuolijos Lenkijos provincijos vyresniojo atstovas Kun. Eugeniusz Zarieczny MIC, taip pat Varšuvos istorijos muziejaus direktorė p. Joanna Bojarska bei jos padėjėja p. Anna Kotanska.

Atidarymo šv. Mišiose, kuriose tėvai marijonai drauge su visais susirinkusiaisiais dėkojo Dievui už sėkmingą projekto eigą, taip pat meldėsi, kad šis turistų ir piligrimų traukos centras iš tiesų būtų erdvė, kurioje kiekvieną prakalbintų palaimintojo Jurgio gyvenimo šūkis ir kvietimas: „Nugalėk blogį gerumu.“

Paminėta vienuolyno įkūrėja

Rugpjūčio 27 d. Dievo Apvaizdos seserų kongregacijos generaliniuose namuose Panevėžyje paskelbimo Dievo tarnaitė proga paminėta vienuolyno įkūrėja Marija Rusteikaitė. Renginio metu eksponuoti įkūrėjos ir pirmųjų seserų autentiški daiktai: liturginiai objektai (žvakidės, monstancija, rožinis, angelų figūrėlės), asmeniniai maldingumo atributai, nuotraukos, dokumentai ir kita.

Atvyko daug svečių, kurie vienaip ar kitaip turėjo ryšių su kongregacijos įkūrėja: jos giminės iš įvairių miestų, išgelbėta žydaitė Sulamita su savo kolege Dana iš Vilniaus, Panevėžio žydų bendruomenės pirmininkas Genadijus Kofmanas, ponas Jurijus, Žemkalnio gimnazijos mokiniai su savo mokytojais.

Renginį pradėjo kun. Eugenijus Troickis, kalbėdamas apie pašvęstojo gyvenimo grožį, prasmingumą. Jis akcentavo Kristaus asmens svarbą vienuoliniame gyvenime, be kurio nebūtų nei Dievo tarnaitės M. Rusteikaitės, nei kongregacijos.

Generalinė vyresnioji ses. Leonora Kasulytė apžvelgė M. Rusteikaitės biografiją, demonstravo istorines nuotraukas, ypač išskeldama jos begalinį pasiaukojimą. Ses. Domyka Šlepikaitė apibūdino įkūrėjos veiklą, išskėlė jos asmens didingumą, meilę Dievui ir žmonėms ir ypatingą jos rūpinimąsi vargšais. Ji liudijo iš motinos Marijos Rusteikaitės rašytinio dvasinio palikimo apie jos gebėjimą išlikti gilaus tikėjimo ir maldos žmogumi darbų sūkurėje, apglėbiant daug socialinių sričių.

Kun. Kęstutis Dvareckas dalijosi patirtimi darbuojantis su priklausomybių turinčiais žmonėmis. Jaunimui tai buvo puikios prevencinės išvalgos, kurios ateityje galbūt daugeliui padės išvengti skaudžių klystkelių. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius Žydrūnas Vabuolas pasakojo apie gailėtingumo aktualumą kiekvienam jaunam žmogui. Kartu su jaunimu piligriminiame žygyje keliavo Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis. Trakų bažnyčioje vadovaudamas šv. Mišių liturgijai, per pamokslą jis sakė, kad keliaudamas žmogus turi progą atrasti Bažnyčios bendruomeniškumą, yra kviečiamas pasikliauti kitais. Bažnyčia – tai bendruomenė, kurioje žmonės vieni kitiems padeda eiti tikėjimo keliu. Marija – toji globėja, kuri padeda kiekvienam sekančiam Kristų. Šv. Mišiose giedojo Vilniaus Šv. Teresės bažnyčios jaunimo choras. Po šv. Mišių visiems dalyviams buvo surengta linksma liaudiška vakaronė. Vakare visus piligrimus į Vilnių atvežė iš anksto užsakyti autobusai.

-ksb-

Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas

Rugsėjo 13 d. Marijampolėje, Vilkaviškio vyskupijos pastoraciniame centre, vykęs Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas buvo pradėtas Vaidų liturgija – Dienine.

Pirmoje susirinkimo dalyje vyskupijos Jaunimo centro direktorius kun. Jonas Cikana papasakojo Madride vykusią Pasaulio jaunimo dienų išpūdžius, konkrečiai apžvelgdamas ir pasirengimą, ir atskirus kelionės etapus, ir dalyvavimą šiame svarbiame pasauliniame jaunimui rengiamame renginyje bei susitikimo su popiežiumi Benediktu XVI svarbą. Vyskupijos jaunimo centro direktoriaus pavaduotojas Arūnas Adomynas pasidalijo asmenine patirtimi apie laiką, kurį su grupe lietuvių jaunimo praleido Vokietijoje, keliaujant Madrido link. Garliavos parapijos klebonas kun. Gintaras Urbštas ir Vilkaviškio parapijos vikaras kun. Gediminas Keršys akcentavo jaunuolių, dalyvavusių Pasaulio jaunimo dienose, motyvuotumą religijos atžvilgiu, Madride girdėtų vyskupų A. Poniškaičio ir G. Grušo katechezijų bei lietuvių bendros maldos svarbą.

Vėliau kurijos kancleris kun. Žydrūnas Kulpys susirinkusiesiems pristatė Pasaulinį Eucharistijos kongresą, kuris vyks 2012 m. birželio 10–17 d. Airijoje, Dubline. Kunigai galėjo susipažinti su kongreso tema, malda, ženklu, himnu, dienotvarke bei organizaciniais aspektais. Kun. Žydrūnas Kulpys taip pat kalbėjo apie vyskupijoje veikiančią Našlių moterų asociaciją, kuri, vadovaudamasi vietos ordinaro patvirtintu statutu, vienija tikinčias našles. Jis, kaip šios asociacijos kapelionas, paragino informuoti parapijos tikinčias našles apie galimybę jungtis į bendrą vyskupijos grupę arba parapijose kurti atskirus padalinius.

Antroje susitikimo dalyje pirmiausia savo naujausius leidinius pristatė Lietuvos Biblijos draugijos atstovai, po to vyskupas Rimantas Norvila priminė parapijoms katechezės svarbą ir paragino brolius kunigus šiai pastoracinei sričiai skirti ypatingą dėmesį. Sakramentų ar kita katechezė, anot ganytojo, atveria daug bendravimo ir veiklos galimybių, kurios gali išauginti parapijoje ir kitas brandžias iniciatyvas. Vyskupas priminė sužadėtinių rengimo santuokai svarbą, Ligonių sakramento praktikos prasmę, parapijų sielovadinių planų bei Parapijos tarybos veiksmingą reikalingumą, advento ir gavėnios

rekolekcijų parapijose organizavimo būtinumą bei mažų parapijoje veikiančių bendruomenių ir grupelių pozityvią įtaką visam parapijos gyvenimui.

Taip pat ganytojas pristatė Lietuvos vyskupų paskelbtus (2012 m.) Pal. Jurgio Matulaičio metus, pal. Jono Pauliaus II liturginį minėjimą bei Dievo Gailestingumo metų pagrindinį renginį Vilkaviškio vyskupijoje, vyksiantį spalio 21-ąją Marijampolėje.

Baigiamasis susirinkimo akcentas – testamentai, kuriuos kiekvienas kunigas turi parašyti.

Kunigų susirinkimas baigtas pietumis, kuriu metų ganytojas pasveikino amžiaus ir kunigystės sukaktis švenčiančius kunigus ir pakvietė Kunigų tarybą į popietinį posėdį.

-krb-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Rugsėjo 7 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje vyko Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis, susirinkimą pradėjęs malda, dėkojo visiems, kurie prisideda prie Gailestingumo metų įvairių iniciatyvų, skleidžia šv. Faustinos žinią, kviečia melstis gailestingajam Dievui. Ganytojas džiaugėsi, kad po Lietuvos parapijas keliauja Vilniuje pašventintos Gailestingumo Jėzaus paveikslų kopijos, iš įvairių kraštų rengiamos piligriminės kelionės į Vilniaus Dievo Gailestingumo šventovę, žmonės vis labiau atranda dieviškąjį gailestingumą. Gailestingumo metai bus iškilmingai užbaigti Vilniuje per Aušros Vartų Gailestingumo Motinos Globos atleidus.

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis pristatė ką tik pasirodžiusią Vienos arkivyskupo metropolito ir Austrijos vyskupų konferencijos pirmininko prof. teologijos dr. Christopho Schönborna knygą „Suradom gailestingumą“. Knygoje įvairiai auditorijai prieinamai pateikti devyni katechetiniai apmąstymai, parengti pagal 2008 metais sakytus katechetinius pamokslus Vienos Šv. Stepono katedroje rengiantis Pirmajam pasauliniam apaštališkajam Dievo Gailestingumo kongresui.

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis taip pat pristatė kai kurias mintis iš naujo Dvasininkijos kongregacijos dokumento apie gailestingumą ir Sutaikinimo sakramentą. Ganytojas atkreipė dėmesį į Sutaikinimo sakramento šventimą, per kurį Dievo gailestingumas regimu būdu pasiekia žmogų. Svarbu, kad kunigai būtų prieinami žmonėms ir prieš kiekvienas Mišias lauktų klausykloje ateinančių penitentų. Taip pat jei bažnyčioje darbuojasi keli kunigai, vyksta atleidai, reikėtų, kad kunigai klausytų išpažinčių ir Mišių metu, taip būtų sudarytos kuo palankesnės sąlygos švęsti Gailestingumo sakramentą. Būtina žmones raginti šį sakramentą švęsti ir tam deramai pasiręsti. Svarbu atkreipti dėmesį į pirmąją jaunuolių ir vaikų išpažintį, kuria pradeda Sutaikinimo sakramento šventimo praktika. Tai ne tik žmonių ugdymas, bet ir regimas ženklas, kad šis sakramentas reikšmingas žmogaus gyvenime. Kunigus ganytojas kvietė uoliau rengtis Gailestingumo sakramento teikimui: patiems dažnai priimti šį sakramentą ir melstis prieš sutinkant penitentes. Jei pats kunigas neis išpažinties, jam bus daug sunkiau patarti ir atėjusiems žmonėms. Klausančiam išpažinčių

Ponia Sulamita, kuri vaikystėje su šeima buvo išgelbėta iš geto, labai susijaudinusi kalbėjo, jog M. Rusteikaitė yra verta Motinėls Teisuolės vardo, nes buvo jos artimiesiems tikra motina gelbėtoja ir globėja. Dievo Apvaizdos seserų kongregacijai įteiktoje padėkoje nurodyta: „Už Dievo Apvaizdos seserų kongregacijos įkūrėjos, Pasaulio tautų teisuolės Marijos Rusteikaitės pasiaukojimą Dievui ir žmonėms gelbstint žydus, už rūpinimąsi prieglaudose vaikais ir seneliais, už švelnias, mylinčias rankas ir dosnią širdį, už globojančią ir išganingą Dievo meilės charizmą. Šių dienų kongregacijos seserims linkime sekti Marijos Rusteikaitės pavyzdžiu. (...) Su didžiausia pagarba Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas dr. Simonas Alperavičius“.

Kitą dieną, rugpjūčio 28-ąją, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas vienuolyno centriniuose namuose pašventino garsaus dailininko Zigmo Petravičiaus 1944 m. M. Rusteikaitės užsakymu nutapytą paveikslą „Švč. Trejybė virš Vilniaus katedros“. Paveikslas išreiškia Švč. Trejybės rūpestį dėl Lietuvos krašto likimo įvykus okupacijai. Jis yra įtrauktas į saugomų dailės kūrinių sąrašą. Tuo pat metu buvo pašventintas neseniai nutapytas Marijos Rusteikaitės portretas. Centrinių namų kieme Panevėžio vyskupas pašventino Kristaus Rūpintojėlio skulptūrą. 15 val. vyko Dievo Apvaizdos atleidai. Šv. Mišias koncelebravo Panevėžio vyskupo vikaras kun. dr. Gediminas Jankūnas ir kan. Vytautas Marozas. Kunigas Gediminas per homiliją entuziastingai kalbėjo apie krikščionio ir ypač pašventinto asmens pranašišką misiją pasaulyje. Jis priminė popiežiaus Benedikto XVI raginimą sakyti visą tiesą žmonėms ir būti tiesos žmonėmis. Atleidai baigti šventine agape ir dainomis.

-slk-

Nauji leidiniai

Christoph Schönborn. Suradom gailėstingumą: Dieviškojo gailėstingumo slėpinys. – Vilnius: Naujasis židinys-Aidai, 2011. – 146 p.

Katalikų Bažnyčia Lietuvoje 2011-uosius mini kaip Dievo Gailėstingumo metus. Šv. Faustinos regėjimai, Gailėstingumo Jėzaus paveikslas ir jo kelionė, Vilniaus Dievo Gailėstingumo šventovė, iškilimė antrą Velykų sekmadienį ir nacionalinis (Vilniuje) bei pasaulinis (Krokuvoje) Dievo gailėstingumo kongresai...

Į šią didelių dalykų gretą kukliai atsistoja ir nedidukė knygelė, kurion suguldyti devyni katechetiniai apmąstymai, kviečiantys geriau suvokti Dievo gailėstingumo slėpinį.

Ar galų gale gailėstingumą patirs visi? Ar beribis Dievo gailėstingumas pasirodys esąs ribotas, atsirėmęs į žmogiškosios piktybės arba užsisklendimo ribas? Ar Dievo gailėstingumas vis dėlto pasieks ne visus žmones, nors yra skirtas visiems? Paskutinis teismas bus Dievo teisingumo pergalė. Ar jis bus ir Dievo gailėstingumo pergalė? Ir kas apskritai yra tas gailėstingumas?

Taip knygoje klausia ir apie tai atvirai ir elegantiškai svarsto kardinolas Christophas Schönbornas – dominikonas, profesorius, teologijos daktaras, Vienos arkivyskupas metropolitas ir Austrijos Vyskupų Konferencijos pirmininkas. Jo įkvėpėjai ir pakeleiviai – Gailėstingumo popiežius pal. Jonas Paulius II ir šv. Faustina Kovalska, šv. Kryžiaus Teresė Benedikta ir šv. Kotryna Sienietė, Šventasis Raštas ir visa turtinga Bažnyčios Tradicija.

kunigui labai svarbu būti atidžiam, kruopščiam ir kantriam. Žmogui, einančiam šventumo keliu, gali būti svarbūs ir reikšmingi visai smulkmeniški dalykai. Penitentus dera kviesti į didesnę atvirumą, nuolankumą ir nuoširdumą.

Kunigų susirinkime kardinolas pristatė ir naują Vilniaus arkivyskupijos katechetikos centro vadovą Petrą Didžioką. Naujasis vadovas kvietė neduoti pagrindo pašiepti Bažnyčios darbuotojų dėl nepareigingumo rengiant kanoninius siuntimus. Jis pabrėžė, jog taip pat svarbu pastebėti tikybos mokytojus, įvertinti geru žodžiu, palaikyti ryšį, bendradarbiauti su mokyklomis. Centro vadovas ragino jam perduoti duomenis apie parapijose dirbančius katechetus, kad iškilus klausimams dėl darbo pobūdžio, kvalifikacijos būtų galima pasinaudoti sukauptais duomenimis. Susirinkime vadovas pristatė centro leidžiamus leidinius ir kvietė siųsti pastabas, pasiūlymus.

Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. Žydrūnas Vabuolas sakė, jog šiais mokslo metais studijuoti rengiasi 25 klierikai: 3 Kaišiadorių vyskupijos, 5 Panevėžio vyskupijos ir 17 Vilniaus arkivyskupijos bei vienas studentas iš unitų bendruomenės. Į parengiamąjį kursą priimti 7 studentai. Šeštajame kurse mokosi 8 klierikai, kurie, užbaigę mokslo metus, rengsis priimti diakonų šventimus. Taip pat seminarijoje dirba vicerektorius ir generalinis sekretorius kun. Andžej Šuškevič, studijų prefektas kun. Kęstutis Dailydė, dvasios tėvas kun. Stasys Kazėnas. Rektorius priminė, jog seminarija išleido trečią akademinį leidinį „Gyvenu nebe aš, o gyvena many Kristus. Apaštalo Pauliaus teologijos studijos“, o lapkričio 12 d. surengs mokslinę konferenciją gailėstingumo tema. Seminarijos vadovas dėkojo visiems klebonams, kurie priima klierikus sekmadieninei praktikai, nes taip seminarijos auklėtiniams sudaroma galimybė išmokti daugelio tarnystės dalykų.

Vilniaus arkivyskupo augziliaras vyskupas Arūnas Poniškaitis pristatė jaunimui skirtą katekizmą „Youcat“ kaip puikią priemonę paprasta kalba ir vaizdžiai pristatyti katalikų tikėjimą.

-ksb-

Mirė kunigas Albinas Graužinis (1930–2011)

Rugsėjo 20 dieną, eidamas 82-uosius metus, mirė Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos altarisas kunigas Albinas Graužinis.

Kunigas Albinas Graužinis gimė 1930 metų sausio 28 dieną Armoniškių kaime, Balninkų parapijoje, pamaldžių valstiečių katalikų šeimoje, kurioje, be būsimąjo kunigo, augo dar penki vaikai. 1938–1942 metais mokėsi Antaplaštakio pradinėje mokykloje, o 1942–1947 metais – Balninkų septynmetėje mokykloje. 1942 metais mirė Albino tėvas. 1948–1949 metais mokėsi Ukmergės vidurinėje mokykloje, o kitąmet perėjo į Molėtų vidurinę mokyklą, kurią baigė 1951 metais. Pats kunigas Albinas savo autobiografijoje rašo, kad negalėjo pasiekti savo tikslo, nes tam trukdė jo mamos ir brolio tremtis. Panašu, kad jau tada jis galvojo apie kunigystę, tačiau, pakludamas susiklosčiusiems aplinkybėms, turėjo rinktis kitą kelią. Baigęs vidurinę mokyklą, jis penkerius metus dirbo kasininku Aluntos Mašinų technikos stotyje, metus studijavo Vilniaus žemės ūkio technikumė.

1957 metais Albinas Graužinis įstojo į Kauno tarpdiecinę kunigų seminariją, tačiau po ketverių metų studijų buvo priverstas ją laikinai apleisti.

1960 metais jis įsidarbino „Litekso“ fabrike darbininku, 1961–1967 metais dirbo Kauno pieno kombinate darbininku ir ekspeditoriumi. Tuo pat metu kelerius metus dar zakristijonavo Kauno Aukštosios Panemunės bažnyčioje. Į seminariją Albinas Graužinis grįžo 1967 metais ir 1968 metų gegužės 22 dieną buvo išventintas kunigu.

Pirmoji kunigo Albino Graužinio tarnystės vieta buvo Ukmergė, kur beveik trejus metus jis ėjo vikaro pareigas Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. 1970 metais buvo paskirtas Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos vikaru, o dar po dvejų metų perkeltas į Kauno M. V. J. Kristaus Prisikėlimo parapiją vikaro pareigoms, kurias ėjo net dvylika metų. 1984 metų pabaigoje kunigas Albinas Graužinis buvo paskirtas Kauno Šv. Vincento Pauliečio (Petrašiūnų) parapijos klebonu. Ten dirbdamas pagelbėjo taip pat ir stantant bažnyčią Palemone. 1992 metais iš Petrašiūnų kunigas Albinas perkeliamas į Josvainius klebono pareigoms, drauge aptarnaujant ir Pernaravos parapiją. Ten dirbo tik metus ir 1993 metais buvo paskirtas Kėdainių Šv. Jurgio ir Lančiūnavos parapijų klebonu. Šias pareigas ėjo septynerius metus, kurį laiką aptarnavo ir Apytalaukio parapiją. 2000 metais kunigas Albinas Graužinis tapo Labūnavos ir Vandžiogalos parapijų klebonu, kur darbavosi iki 2008 metų gegužės, kuomet, silpnėjęs sveikatai, pats pasiprašė atleidžiamas iš klebono pareigų ir buvo paskirtas Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) parapijos altaristu, turinčiu vikaro teises ir pareigas. Kaip visuomet buvo įpratęs, pagal savo jėgas stengėsi padėti sielovadoje, tačiau sparčiai blogėjanti sveikata nebeleido iki galo įvykdyti savo planų. Šią žemę apleido taikoje su Dievu ir žmonėmis, sąmoningai priėmęs Ligonių sakramentus, pasitikėdamas Viešpaties Dievo gailestingumu.

Kunigas Albinas Graužinis buvo paprastas ir nuoširdus žmogus, taikaus būdo, paklusnus savo vyresniesiems. Jis niekuomet neprieštaravo jo atžvilgiu daromiems sprendimams, niekuomet nediskutavo, ar vieta, į kurią yra skiriamas dirbti, atitinka jo siekius ir troškimus. Jis žinojo, kad visur jo laukia tikintys žmonės, su kuriais visuomet rasdavo bendrą kalbą. Nelaiškė savęs kažkuo išskirtiniu, bet dalijosi savo širdies šiluma.

Kunigo Albino Graužinio palaikai rugsėjo 21 dieną buvo pašarvoti Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) bažnyčioje. Laidotuvių šv. Mišios aukotos rugsėjo 23 dieną. Palaidotas Kauno Švč. Jėzaus Širdies (Šančių) bažnyčios šventoriuje.

-Kn-

Peter Kreeft. Grįžti prie dorybių. Doros tradicijos išmintis šiandienai. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2011. – 188 p.

Filosofijos profesorius Peteris Kreeftas knygoje mums primena visiems žinomą, bet šiandien primirštą išmintį: tradicinės dorybės, pateiktos Palaiminimuose, yra raktas į ateitį liepto galą priėjusiai civilizacijai. Supriešindamas du galimo elgesio būdus, autorius, tyrinėdamas abejotinus XXI amžiaus papročius, patikimai mus veda į nuostabą keliantį gėrio atskyrimą nuo blogio. Kalbėdamas apie šiandien kylančias dilemas jis remiasi tradicine moraline teologija ir pateikia doros vertybių žemėlapi, mūsų žemiškos kelionės planą, sudarytą pagal šimtmėčius kauptą apaštalo Pauliaus, ankstyvųjų Bažnyčios tėvų ir mąstytojų, C. S. Lewiso ir kitų autorių krikščioniškąją išmintį. Kad būtum doras krikščionis, nereikia atsisakyti malonumo, patogumo ar laimės. Jis primena, kad žodis *dora* reiškia „žmogaus stiprybę“.

Kaip skirti, kada esame romūs, o kada bailūs? Kada mūsų pyktis teisingas, o kada nuodėmingas? Koks skirtumas tarp buvimo doram ar tiesiog etiškam? „Grįžti prie dorybių“ atsako į šiuos ir daugybę kitų klausimų, šiandien kylančių krikščionims. Autorius ne tik pateikia Šventojo Rašto ir teologinę išmintį, patariančią, kaip gyventi šventą gyvenimą, bet ir krikščioniškas dorybes priešina kitoms etinėms sistemoms. Jis lydi sveiką protą į šventėjimą išmaniai, pagaviai ir pasiekia viršūnę, demaskuodamas „vertybių aiškinimąsi“ ir atskleidždamas vilties (pamirštos dorybės) reikšmę.

Šventasis Sostas atsakė Airijos vyriausybei

(KAP, KAI) Rugsėjo 3 d. Vatikane paskelbtas neįprastas dokumentas – atsakymas Airijos vicepremjerei ir užsienio reikalų ministrui dėl vadinamojo *Cloyne* raporto. Šventasis Sostas atmetė Airijos vyriausybės priekaištus dėl tariamų trukdymų tirti lytinio išnaudojimo atvejus, išreikštus *Cloyne* raporte. Šiame raporte Vatikanas buvo kaltinamas esą raginęs airių vyskupus slėpti piktnaudžiavimo faktus. Atsakyme pabrėžiama, kad Vatikanas niekuomet neragino nepaisyti Airijos įstatymų arba trukdyti valstybės institucijoms. Šventasis Sostas dar kartą ryžtingai pasmerkė per praėjusį dešimtmetį airių kunigų įvykdytus lytinius piktnaudžiavimus nepilnamečių atžvilgiu ir pareiškė užuojautą tų baisių nusikaltimų aukoms.

Šventojo Sosto spaudos salės paskelbtame išsamiaame atsakyme išsamiai aptariamas *Cloyne*, o greta angliškojo teksto pateiktos santraukos anglų, italų ir ispanų kalbomis. Jame taip pat primenami popiežių ir Vatikano institucijų pareiškimai šiuo klausimu. Liepos 13 d. paskelbtame raporte pranešama, kad palyginti nedidelėje *Cloyne* vyskupijoje 1996–2009 m. užregistruoti vaikų lytinio išnaudojimo atvejai, dėl kurių kaltinama devyniolika kunigų. Raporte priekaištaujama Vatikanui dėl tariamų trukdymų airių vyskupams vykdyti 1996 m. Airijos episkopato priimtas naujas griežtas gaires kovojant su lytinio piktnaudžiavimo nusikaltimais. Svarbiausi *Cloyne* raporto autorių priekaištai reiškiami dėl tuometinio Šventojo Sosto nuncijaus Airijoje arkivyskupo Luciano Storero 1997 m. sausio 31 d. laiško airių vyskupams, kur išsakomos Dvasininkijos kongregacijos pastabos dėl 1996 m. dokumento gairių.

Vatikano atsakyme aptariamas formalus aptariamų dokumentų po-

būdis ir įpareigojanti galia. Pabrėžiama, kad 1996 m. airių vyskupų gairės buvo studijinio pobūdžio, o ne oficialus Airijos vyskupų konferencijos dokumentas. Airijos vyskupai niekuomet neprašė Šventojo Sosto oficialaus šio dokumento patvirtinimo. Pagal Kanonų teisės kodekso 455 kan. toks pripažinimas būtinas siekiant, kad šis dokumentas turėtų bendro episkopato dekreto pobūdį ir būtų įpareigojantis visus episkopato narius. Tačiau oficialaus patvirtinimo nebuvimas netrukdytų taikyti jame numatytų gairių, ir kai kurie vyskupai juo naudojosi. Nuncijaus laišku perduotose Dvasininkijos kongregacijos pastabose nurodomos galimos teisinės kolizijos šias bylas nagrinėjant bažnytiniams teismams, taip pat pareiškiamos išlygos dėl įpareigojimo pranešti apie piktnaudžiavimo atvejus teisėtvarkos institucijoms. *Cloyne* raporte šios nuncijaus laiško išlygos vadinamos raginimu slėpti nusikaltimus. Šventojo Sosto atsakyme teigiama, kad 1997 m. Dvasininkijos kongregacijos pastabomis nesiekta uždrausti informuoti apie nusikaltimus valdžios institucijas, taip pat nebuvo rekomenduota vengti bendradarbiauti su valdžios institucijomis ar prieštarauti šalies įstatymams.

Atsakyme primenamas 1994 m. Šventojo Sosto nutarimas, kuriuo JAV vyskupams leidžiama taikyti specialiąsias normas nusikalstančių nepilnamečiams asmenų atžvilgiu. 1996 m. Airijos vyskupams taip pat buvo leista taikyti šias normas. Šią nuostatą anuometinis Dvasininkijos kongregacijos prefektas kardinolas Dario Castrillon Hoyos patvirtino 1998 m. kalbėdamas su airių vyskupais.

Atsakyme rašoma, kad Šventasis Sostas supranta ir solidarizuojasi su nepasitenkinimo ir pasipiktinimo jausmais, kuriuos priminė premjeras Enda Kenny Airijos parlamente

liepos 20 d. Tačiau Šventasis Sostas reiškia nepritarimą kai kuriems Airijos vyriausybės vadovo kalbos aspektams, ypač dėl kaltinimų, esą Vatikanas trukdęs tirti piktnaudžiavimo atvejus suverenioje ir demokratinėje Respublikoje. Vyriausybės atstovas, paklaustas, kokie tie atvejai, negalėjo nė vieno nurodyti.

Vatikano atsakyme dar kartą patvirtinama, jog lytinių piktnaudžiavimų nusikaltimai, įvykdyti *Cloyne* vyskupijoje, buvo pasibaisėtini. Dokumente taip pat išreiškiamas liūdesys ir gėda dėl šių nusikaltimų aukų ir jų šeimų kentėjimų – tai įvyko Bažnyčioje, kur tokie dalykai neturi vykti. Pasak Vatikano dokumento, ypatingą susirūpinimą kelia tai, kad dėl aplaidumo kalti airių vyskupai ir vienuolių vyresnieji, įpareigoti įgyvendinti Bažnyčios priimtas gaires, kuriomis siekiama apsaugoti nepilnamečius, taikant Apaštalų Sosto priimtas normas ir procedūras.

Rugsėjo 5 d. Dublino arkivyskupas Diarmuidas Martinas komentare Vatikano radijui išreiškė pasitenkinimą išsamiai parengtu Vatikano atsakymu Airijos vyriausybei. Jis tai pat priminė, kad Tikėjimo mokymo kongregacija per pastarąjį dešimtmetį daugiau kaip dvidešimt kartų nurodė vietinėms Bažnyčioms laikytis nacionalinių įstatymų dėl privalomumo pranešti apie lytinio piktnaudžiavimo atvejus.

Popiežius pabrėžia krikščionių vienybės svarbą

Laiške rugpjūčio 30–rugsėjo 2 d. vykusio XII Tarpkrikščioniškojo simpoziumo dalyviams Benediktas XVI dar kartą iškelė krikščionių vienybės svarbą naujosios evangelizacijos sėkmei. Popiežiškojo Šv. Antano universiteto Pranciškonų dvasingumo instituto ir Tesalonikų universiteto Ortodoksų teologijos fakulteto simpoziume svarstyta

tema „Bažnyčios liudijimas šian-
dienos pasaulyje“. Popiežiškosios
krikščionių vienybės tarybos pir-
mininkui kardinolui Kurtui Kochui
adresuotame laiške Benediktas XVI
primena, kad įsteigdamas Popie-
žiškąją naujosios evangelizacijos
tarybą jis parodė, jog simpoziume
nagrinėta tema yra labai aktuali.
Popiežius nurodė šiandienos pa-
sauliui būdingus du tarpusavyje
prieštaraujančius reiškinius: viena
vertus, pastebimas visuotinis nuto-
limas ir neįturtumas transcenden-
cijos atžvilgiu; kita vertus, yra gausių
ženklų, kad daugelyje širdžių jau-
čiamas gilus Dievo troškimas, ir tai
reiškiasi įvairiais būdais. Pasak po-
piežiaus, dėl panašios kultūrinės ir
ekonominės aplinkos tiek Katalikų,
tiek Ortodoksų Bažnyčioms ten-
ka susidurti su panašiais iššūkiais.
Benediktas XVI iškėlė ekumeninių
pastangų svarbą evangelizacijai
ir priminė Pauliaus VI enciklikos
Evangelii nuntiandi žodžius: „Kaip
evangelizuotojai turime teikti Kris-
taus tikintiesiems ne susiskaldžiu-
sių ir <...> kivirčių perskirtų žmonių
pavyzdį, bet žmonių, subrendusių
tikėjimo požiūriu ir pajėgių atrasti
susitikimo tašką anapus bet kurios
konkrečios įtampos, bendrai, nuo-
širdžiai ir nešališkai ieškant tiesos.
Taip, evangelizacijos likimas tikrai
susijęs su Bažnyčios teikiamu vie-
nybės liudijimu“ (77).

Dvasinės Komunijos pamokos Madride

Rugsėjo 3 d. Vatikano spaudos sa-
lės ir televizijos centro direktorius
kun. Federico Lombardi SJ savai-
tiniame Vatikano televizijos centro
komentare *Octava Dies* apibendrino
Pasaulio jaunimo dienų patirtis, iš-
keldamas du reikšmingus aspektus
kulminaciniuose susitikimuose *Qu-
atro vientos* oro uoste: susitelkimą
šeštadienio vakaro adoracijos metu
ir dvasinės Komunijos aspektą Mi-

šiose. Pasak jo, nuo 2005 m. Kelne
vykusių Pasaulio jaunimo dienų
Eucharistijos adoracijai maldos
budėjime tenka svarbiausia vieta.
Šimtų tūkstančių jaunuolių buvi-
mas visiškoje tyloje visai Bažnyčiai
padeda iš naujo atrasti Eucharisti-
jos adoracijos svarbą, kurią dau-
gelis nepakankamai vertino arba
buvo pamiršęs.

Kitas reikšmingas dalykas buvo
dvasinės Komunijos svarbos primi-
nimas. Kun. F. Lombardi priminė,
kad per Mišias su popiežiumi dėl iš
anksto nenumatytų priežasčių dau-
gelis negalėjo priimti sakramen-
tinės Komunijos. Tai padėjo prisi-
minti brangius žodžius iš neseniai
paskelbto popiežiaus dokumento
Sacramentum Caritatis, kur įspėjama
neskatinti „tam tikro automatizmo,
tarsi jau vien dėl to, kad liturgijos
metu būname bažnyčioje, turime
teisę ar net pareigą artintis prie Eu-
charistijos stalo. Net ir tada, kai Ko-
munijos priimti neįmanoma, daly-
vavimas šventosiose Mišiose lieka
būtinasis, vertingas, reikšmingas ir
vaisingas. Tokiomis aplinkybėmis
naudinga puoselėti visiško susi-
vienijimo su Kristumi troškimą,
pavyzdžiui, dvasinės Komunijos
praktiką“ (55). Kun. F. Lombardi
priminė, jog Mišiose visa Bažnyčia
švenčia gyvo ir esančio Jėzaus mir-
tį ir prisikėlimą. Galimybė priimti
Jėzų Švč. Sakramente yra laisvai
duodama dovana. Intensyvus troš-
kimas susivienyti su juo yra taip pat
veiksmingas bendrystės šaltinis.
Tai yra labai svarbus vilties ir soli-
darumo žodis tiems, kurie dėl dau-
gelio priežasčių – praktinių arba
susijusių su šeimyninio gyvenimo
būkle – negali priimti sakramen-
tinės Komunijos. Pasak jo, priversti-
nis milijono jaunuolių, negalinčių
priimti Eucharistijos, susilaikymas
Quatro vientos oro uoste buvo di-
džiulė pozityvi žinia.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

vysk. Gintaras Grušas
kun. Ričardas Doveika

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 750 egz.

ISSN 1392-6098

© 2011, „Bažnyčios žinios“